

การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของ ร้านครูจ๋อนการดนตรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ศศิพันธุ์ ทศราช

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ธันวาคม 2560

การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของ ร้านครูจ๋อนการดนตรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ธันวาคม 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของ ร้านครูจ๋อนการดนตรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
ธันวาคม 2560

ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560). **การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี**. ปรินิพนธ์
ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: ภัณฑิวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาปรินิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ พันธุ์เสือ.

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ
โดยวิธีทางมานุษยดุริยางควิทยา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1)ศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงาน
และการบริหารจัดการด้านการตลาดการขาย 2)เพื่อศึกษาวิธีการจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการในระบบโรงงานใช้หลักการบริหารจากภายใน,การทำให้
เป็นแบบอย่าง ,สอนงานอย่างละเอียด และปกครองดูแลคนงานคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นธุรกิจ
ขนาดย่อมแบบครอบครัวนำปัจจัยการบริหารแบบ 6 M มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับธุรกิจดังนี้ 1.ด้านบุคลากร ใช้
หลักการบริหารแบบภายในปกครองคนงานแบบครอบครัว 2.ด้านการบริหารจัดการการเงิน มีวิธีการบริหาร
จัดการโดยใช้หลักการบริหารรูปแบบธุรกิจครอบครัว โดยครูจ๋อนเป็นผู้บริหารจัดการเองมีการแต่งตั้งผู้ช่วย
ด้านการเงินเป็นแผนกบัญชีคือลูกสะใภ้ 3.วัสดุหรือวัตถุดิบ มีเทคนิคและความพิถีพิถันตั้งแต่การหาแหล่ง
คัดเลือกวัสดุ 4.เครื่องจักร ได้คิดออกแบบดัดแปลงนำเครื่องมืออุตสาหกรรมที่ใช้ในโรงงานมาประยุกต์ใช้
กับงานผลิตเครื่องดนตรี เพื่อช่วยให้การผลิตมีความเร็วขึ้นและเพื่อให้ได้จำนวนมากขึ้น 5. วิธีปฏิบัติงาน
เป็นผู้ดูแลควบคุมงานทุกขั้นตอนด้วยตัวเอง ควบคุมการผลิตอย่างใกล้ชิด เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่อง
ดนตรีทุกชิ้น 6.การตลาด นำเสนอสินค้าจัดสินค้าให้ตามความต้องการของลูกค้า เจาะลึกถึงผู้บริโภค
มีการขยายตลาด 2) การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย โดยยึดหลักการบริหารจัดการตามแนวทาง
ทศพิธราชธรรม 10 ด้าน มาปรับใช้ในการบริหารและจัดการด้านการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบโดย
มุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญเห็นความแตกต่างของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นในการเรียน ผู้เรียนสามารถนำ
ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จุดมุ่งหมายของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยเปิดสอนขึ้นเพื่อถ่ายทอด
ความรู้และเป็นศูนย์กลางกระจายความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับชุมชนย่านบางพลีอย่างแท้จริง ไม่ได้เปิด
สอนแค่หวังเพียงผลประโยชน์ทางธุรกิจเพียงอย่างเดียวในปีพ.ศ.2541 ครูจ๋อนยังได้รับการยกย่องชูเกียรติ
จากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้เป็น “ครูต้นแบบภูมิปัญญาไทย”ด้านศิลปกรรม (การผลิตเครื่อง
ดนตรีไทย)

THE ADMINISTRATION OF MUSIC BUSINESS
OF KRU-JONKRANDONTREE STORE

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University

December 2017

Sasipan Thodsarad. (2017). **The Administration of Music Business : Kru-Jonkarndontree Store.**

Master's Thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisory Committee : Assist Prof. Dr. Veera Phansue.

This study is a qualitative research which collected data from documents, books and academic journals, combining documentary research with the ethnomusicological method. The interview and observation methods are used as tools to gather data. The descriptive analysis was presented in the results section. There were two main objectives, which were as follows; 1) to study the administration of factory management and marketing management that supports the sales value; and 2) to study the administration of a Thai music learning center.

It was found that Kru-Jon applied the family business management system into his business management, system the hierarchal system. The materials used for producing the musical instruments were selected carefully, to ensure that each instrument was of the best quality and the highest standard. Kru-Jon has applied his experience, skills, and knowledge to develop and redesign antique tools to be able to produce enough musical instruments because of increasing demand. Currently, "Saw" or the fiddle, is the most popular musical instrument in Thailand. People believe that it is one of Thai musical instruments with the highest quality and standards, especially "Saw-Sam-Sai", the three-stringed fiddle, while other kinds of fiddles tend to be ordered less frequently. All processes are checked and examined carefully by Kru-Jon in order to ensure the quality of the products. Marketing and communication tools were used to promote the products, through advertising and trade shows. The target customers were organizations and academic institutes. In addition, the after-sales service also provided for customers at inexpensive prices even though the one-year guarantee is expired; 2) the administration of the Thai music learning center, Kru-Jon has set up all work processes systematically. The main purpose is to enhance the abilities of the learner rather than gaining high profits. This music learning center is believed to be the center of learning for Thai music for all learners in Bangplee district, Thailand. Furthermore, he was presented the award of the model of Thai Teachers in Local Wisdom of Arts by the Education Committee (producing Thai musical instruments).

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของร้านครุภัณฑ์ดนตรี

ของ

ศศิพันธุ์ ทศราช

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษา

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ พันธุ์เสือ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ พันธุ์เสือ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลือและความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ พันธุ์เสื่อ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ กรรมการและกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่สละเวลาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่เมตตาให้คำแนะนำ ให้ดำปรีक्षा และช่วยชี้แนะความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย อีกทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนปริญญานิพนธ์มีสมบูรณ์ผ่านไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณครูจ๋อน ไทโรวิมาน ที่ท่านมีความกรุณาให้ข้อมูล ความรู้ คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูลภาคสนามแก่ผู้วิจัยด้วยความเต็มใจยิ่ง อีกทั้งยังให้การต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และครอบครัว ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทุนการศึกษาและคอยให้กำลังใจตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

คุณประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณต่อข้าพเจ้าทุกท่าน

ศศิพันธุ์ ทศราช

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ.....	6
แนวคิดทฤษฎีทางการตลาด.....	11
แนวคิดทฤษฎีทางด้านธุรกิจดนตรี.....	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนดนตรี.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	22
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
วิธีการดำเนินรวบรวมข้อมูล.....	23
วิเคราะห์ข้อมูล.....	23
สรุปและอภิปรายผล.....	24
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
ศึกษาการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาด และการขาย.....	25
การบริหารด้านบุคลากรในโรงงาน.....	25
วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรี.....	38
การผลิตเครื่องดนตรี.....	48
การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การหาเครือข่ายในการจำหน่ายเครื่องดนตรี.....	72
การรับประกันสินค้า และบริการหลังการขาย.....	75
ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย.....	76
การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย.....	76
การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน.....	77
กระบวนการจัดการเรียนการสอน.....	77
กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย.....	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการค้นคว้า.....	92
อภิปรายผล.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	105
ภาคผนวก ก.....	106
ภาคผนวก ข.....	114
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	118

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ไม้ชิงชันขึ้นโครงทำเป็นตัวขิม.....	34
2 ไม้ซุงประดู่เตรียมจะเลื่อยทำขอฝักหัด.....	35
3 ไม้ไผ่บงเตรียมทำฝืนระนาดทุ้ม.....	35
4 ไม้ขนุนเตรียมไว้ขุดทำตัวจะเข้.....	36
5 การดูแลรักษาไม้แก้วก่อนที่จะนำมากลึงขอสามสาย.....	36
6 หนังกระป๋อ.....	37
7 หนังแพะ.....	37
8 หนังงู.....	38
9 เครื่องกลึงงานไม้ขนาดเล็ก.....	69
10 เครื่องกลึงงานไม้ขนาดใหญ่.....	69
11 เครื่องเลาเตอร์ขนาดใหญ่.....	40
12 เครื่องเลื่อยสายพานแนวตั้ง.....	40
13 เครื่องแป้นกระดาษทราย.....	41
14 เครื่องเลาเตอร์ชักคิ้วบัว.....	41
15 เครื่องเจาะแท่นสว่าน.....	42
16 ปะกำช่วยจับไม้เวลาแต่งขึ้นรูป.....	42
17 เครื่องตัดคลองใบเลื่อย.....	43
18 เครื่องต่ออาร์คใบเลื่อย.....	43
19 ชุดมีดกลึงงานไม้ทุกชนิด.....	44
20 มีดหน้าตัววี.....	44
21 มีดกลึงหน้าตรง.....	45
22 มีดก้อ.....	45
23 ปากแหลมตัววี.....	46
24 มีดไล่ปอก.....	46
25 มีด.....	47
26 สี่ว.....	47
27 ขอสามสาย.....	50
28 ไม้สำหรับการทำคันทวนขอสามสาย.....	51

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
29 ไม้ที่นำมาทำแกนยึดทวนของซอสสามสาย.....	51
30 การกลึงส่วนคันทวนซอสสามสาย.....	52
31 การทำลูกบิด.....	52
32 การกลึงส่วนคันทวนซอสสามสาย.....	53
33 การทำทวนมุกซอสสามสาย.....	53
34 การทำทวนมุกซอสสามสาย.....	54
35 การกลึงเก็บรายละเอียดลูกบิด.....	54
36 กะโหลกซอสสามสาย.....	55
37 การตกแต่งกะโหลกซอสสามสาย.....	55
38 การตัดกะโหลกซอสสามสาย.....	56
39 การขึ้นหนังซอสสามสาย.....	56
40 การตกแต่งกะโหลกซอ.....	57
41 ไม้สำหรับทำคันทัก.....	57
42 การทำคันทัก.....	58
43 การเจียรและตกแต่งคันทัก.....	58
44 ถ่วงหน้า.....	59
45 ซอด้วง.....	59
46 คันทวน.....	60
47 การกลึงคันทวน.....	61
48 ลูกบิด.....	61
49 คันทัก.....	62
50 กระบอกจากซอด้วง.....	62
51 หยอดรองสาย.....	63
52 สายซอด้วง.....	63
53 หางม้า.....	64
54 หนังงูเหลือม.....	64
55 ขึ้นหน้ากระบอกจากซอด้วง.....	64
56 ซอดู๋.....	65

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
57 คั่น ทวน.....	66
58 ลูกบิด.....	67
59 คั่นชัก.....	67
60 กะโหลกชอऊ.....	68
61 ตัดหน้ากะโหลกชอऊ.....	68
62 การแต่งหน้ากะโหลกชอ.....	69
63 การแกะลายกะโหลกชอ.....	69
64 หมอนหน้าชอทำด้วยผ้า.....	70
65 หมอนหน้าชอทำด้วยไม้.....	70
66 หางม้า.....	70
67 ชิงหน้ากะลามะพร้าว.....	71
68 หน้าร้าน (ปัจจุบันใช้ชื่อ ร้านครูจ๋อนการดนตรี).....	73
69 โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทย.....	73
70 สินค้าที่วางจำหน่ายหน้าร้าน.....	74
71 สินค้าที่วางจำหน่ายหน้าร้าน.....	74
72 ออกร้านจัดจำหน่ายสินค้าที่มหาวิทยาลัย.....	75
73 ภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน (1).....	85
74 ภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน (2).....	86
75 บรรยากาศในงานไหว้ครู.....	90
76 บรรยากาศในงานไหว้ครู.....	90
77 รวมวงซ้อมก่อนออกงาน.....	91
78 รวมวงซ้อมก่อนออกงาน.....	91
79 ร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพฯที่ศาลากลาง จังหวัดสมุทรปราการ.....	91

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีเป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มาพร้อมๆ กับชีวิตมนุษย์โดยที่มนุษย์เองไม่รู้ตัว เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข มีความสนุกสนานร่าเริง ช่วยผ่อนคลายความเครียดทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งดนตรีเป็นทั้งเครื่องกล่อมเกลาคจิตใจของมนุษย์ เพราะการดำรงชีพของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายล้วนมีดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กิจกรรมต่างๆ ขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อทุกอย่างที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันล้วนใช้ดนตรีประกอบทั้งสิ้นทั้งโดยตรงและทางอ้อม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินชีวิตของคนไทยจะมีความสัมพันธ์กับดนตรีตลอดมา (สุรพล สุวรรณ. 2549: 5) คำว่า “ดนตรี” มีความหมายที่กว้างและหลากหลายมากนอกจากนี้ยังมีการนำดนตรีไปใช้ประกอบในกิจกรรมต่างๆ ที่เราค้นเคยเช่น การใช้ประกอบในภาพยนตร์ เนื่องจากดนตรีนั้นสามารถนำไปเป็นพื้นฐานในการสร้างอารมณ์ลักษณะต่างๆ ของแต่ละฉากได้ พิธีกรรมทางศาสนาก็มีการนำดนตรีเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยจึงทำให้มีความขลัง ความน่าเชื่อถือ ความศรัทธา มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ดนตรีบางประเภทถูกนำไปใช้ในการเผยแพร่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนหรือเชื้อชาติ บางครั้งมนุษย์เราใช้ดนตรีเป็นเครื่องมือในการแยกประเภทของมนุษย์ออกเป็นกลุ่มๆ เช่น วัยรุ่นในเมืองก็จะชอบฟังเพลงที่มีจังหวะหรือทำนองสนุกๆ ครั้นโครงความรักหวานซึ่งส่วนวัยรุ่นนี้อยู่ในชนบทก็มักจะชอบฟังประเภทเพลงเพื่อชีวิต เพลงลูกทุ่ง วัยหนุ่มสาวก็ชอบเพลงทำนองอ่อนหวานที่เกี่ยวกับความรัก สำหรับผู้ใหญ่ก็มักจะชอบฟังเพลงที่มีจังหวะหรือทำนองที่ฟังสบายๆ และชอบฟังเพลงที่คุ้นเคย

ในปัจจุบันธุรกิจดนตรีถือเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีความน่าสนใจ (ดุชะฎี มีป้อม; และ นิลวรรณ ถมั่งรักสัตว์. 2551: 10) ธุรกิจดนตรี คือกิจกรรมทางธุรกิจที่ใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบทั้งนี้เพื่อการบันเทิงในรูปแบบต่างๆ และเพื่อการค้าการใช้ดนตรีเป็นการสร้างรายได้และอาชีพ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับดนตรีในปัจจุบันมีมากมายเช่น ธุรกิจค่ายเพลง ธุรกิจห้องซ้อมดนตรี ธุรกิจดนตรีในรูปแบบความบันเทิงต่างๆ ธุรกิจการแสดงดนตรี ธุรกิจการผลิตและจำหน่ายเครื่องดนตรี และธุรกิจโรงเรียนสอนดนตรี เป็นต้น

แม้ในปัจจุบันมีผู้ที่ประกอบธุรกิจทางด้านดนตรีอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นร้านขายเครื่องดนตรี โรงงานผลิตเครื่องดนตรี ตลอดจนโรงเรียนสอนดนตรี แต่ในประเทศไทยยังไม่มีบุคลากรทางด้านดนตรีที่สามารถเปิดกิจการทางด้านธุรกิจดนตรีแบบครบวงจร ได้อย่างครูจ๋อน ไทรวีมาน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี นั้นก็เพราะว่าครูจ๋อน (นายวาที ไทรวีมาน) ท่านเป็นบุคลากรทางด้านดนตรีท่านหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็น ทรัพยากรทางภูมิปัญญาไทย ที่เป็นแกนหลักในการเผยแพร่ความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชนและผู้ที่สนใจพร้อมกับประกอบอาชีพผลิตเครื่องดนตรีไทย

ครูจ๋อน ได้นำความรู้และประสบการณ์ในช่วงที่ทำงานอยู่ในร้านดุริยบรรณมากกว่า 10 ปี ออกมาเปิดกิจการของตัวเองโดยประกอบอาชีพผลิตเครื่องดนตรีไทยโดยก่อตั้งโรงงานมา 40 ปี ซึ่งโรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนนั้นถือว่าเป็นแหล่งผลิตดนตรีไทยที่มีคุณภาพได้รับความนิยมกันทั่วไปแห่งหนึ่งของเมืองไทยและเครื่องดนตรีประเภทซอ โดยเฉพาะซอสามสาย ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตมีจำนวนการผลิตมากที่สุดและถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการยอมรับมีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์เครื่องดนตรีไทย สามารถผลิตได้ตามต้องการเฉพาะแบบ เฉพาะบุคคล ด้วยชิ้นงานที่มีความสวยงามนอกจากนี้ครูจ๋อนยังเปิดร้านขายเครื่องดนตรีไทยที่มีกลุ่มลูกค้าตั้งแต่นักเรียน นักศึกษา หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนบุคคลทั่วไปนิยมแล้ว ผลจากการผลิตเครื่องดนตรีและการขายเครื่องดนตรี ทำให้ครูจ๋อนได้คิดเปิดโรงเรียนสอนดนตรีไทยขึ้น เพราะต้องการใช้ความรู้ทางดนตรีที่มีอยู่เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจจนปัจจุบันกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชนที่อยู่ในอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และละแวกใกล้เคียง ครูจ๋อนเป็นทั้งครูผู้สอนและเป็นผู้ควบคุมดูแลศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยเองทั้งหมด นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2541 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ยกย่องให้เป็น “ครูภูมิปัญญาไทย” ด้านศิลปกรรม(การผลิตเครื่องดนตรีไทย)ซึ่งนับว่าเป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างสำหรับวงการดนตรีไทย (ศักดิ์ชัย นิรันทวิ. 2544) นายจ๋อน ไทรวีมาน กว่าจะมาเป็นช่างประดิษฐ์เครื่องดนตรีดนตรีไทยได้ทุกประเภทได้อย่างมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันท่านต้องอาศัยความมุ่งมั่นอดทน ใช้ความเพียรสติปัญญา เรียนรู้ในการผลิตเครื่องดนตรีไทยหลายจากครูช่างหลายต่อหลายคนและรับฟังความรู้จากนักปราชญ์และครูดนตรีไทยที่เก่งๆประเภทและสังสมประสบการณ์มาจนเป็นเจ้าแก่งเจ้าของกิจการในทุกวันนี้และนายจ๋อน ไทรวีมาน ยังเป็นผู้ที่มีหลักการบริหารการปกครองดูแลลูกจ้างแบบครอบครัวมีความรักเมตตาเมื่อน้ำใจจึงทำให้กิจการในโรงงานราบรื่นไปด้วยดีและนอกจากนี้ ยังเป็นครูของครอบครัว ครูของสังคม ครูของญาติครูของลูกจ้างและ ครูของประชาชนทั่วไปอีกด้วย การทำธุรกิจด้านดนตรีของครูจ๋อน ไม่ใช่แค่ต้องการผลกำไรหรือผลประโยชน์ทางการค้าแต่เพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังมีความเป็นมิตรแก่บรรดานักดนตรี วงการดนตรี เป็นบุคคลที่มีน้ำใจนอกจากนี้ยังมีศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยที่ครูจ๋อนก่อตั้งขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้และภูมิปัญญาไทยสู่ลูกหลานประชาชนโดยแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครุภัณฑ์ดนตรี เพราะในประเทศไทยหาได้ยากที่จะมีบุคคลในวงการดนตรีที่จะเปิดธุรกิจทางด้านดนตรีแบบครบวงจรตั้งแต่โรงงานผลิตเครื่องดนตรี ร้านขายเครื่องดนตรี และโรงเรียนสอนดนตรี เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับบุคคลที่สนใจจะประกอบธุรกิจดนตรีและเป็นประโยชน์กับวงการธุรกิจดนตรีต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

ความสำคัญของงานวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของ ร้านครุภัณฑ์ดนตรี เป็นการศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขายในโรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยและร้านขายเครื่องดนตรีไทย ของครุภัณฑ์ดำรงกิจการมากกว่า 40 ปี และศึกษาวิธีการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ที่เป็นแกนหลักในการเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชนและผู้สนใจที่อยู่ในอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และใกล้เคียง ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับประโยชน์จากการทำวิจัยในครั้งนี้และนำผลจากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะประกอบธุรกิจทางด้านดนตรีเพื่อเป็นประโยชน์ในวงการธุรกิจดนตรีต่อไป

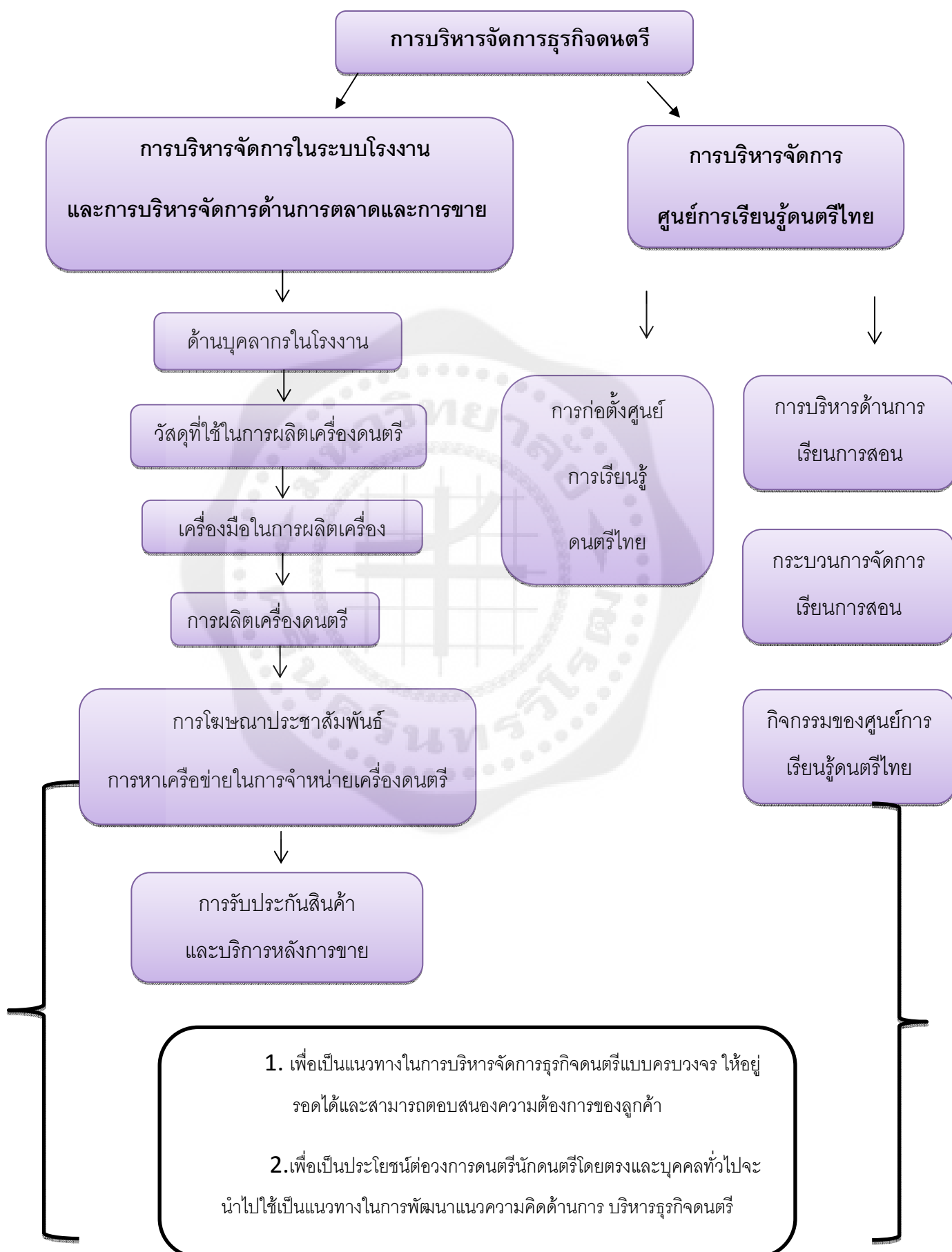
ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของ ร้านครุภัณฑ์ดนตรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้ ศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย ศึกษาวิธีการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยของ โดยในด้านการผลิตเครื่องดนตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาและยกตัวอย่างขั้นตอนการผลิตซอสสามสาย ซอด้วงและซออู้เพราะเครื่องดนตรีประเภทซอ ถือว่าได้รับความนิยมและเป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตมากกว่าชนิดอื่น โดยเฉพาะ ซอสสามสายของร้านครุภัณฑ์ดนตรีถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการยอมรับมีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์เครื่องดนตรีไทย สามารถผลิตได้ตามต้องการเฉพาะแบบ เฉพาะบุคคล ด้วยชิ้นงานที่มีความสวยงามวิจิตร ตระการตาจนเป็นที่พอใจและไว้วางใจของลูกค้าส่วนเครื่องดนตรีประเภทอื่นก็จะรับทำตามรายการสินค้าที่สั่งเข้ามา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การจัดการ** หมายถึง การนำเอานโยบายไปปฏิบัติ โดยมีการกำหนดแบบงาน วิธีการทำงาน และการใช้ปัจจัย หรือทรัพยากรต่างๆ
2. **การบริหาร** หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม กำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้
3. **การบริหารจัดการ** หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานหรือกิจการนั้นๆ
4. **การตลาดและการขาย** หมายถึง กระบวนการเสนอสินค้าและบริการ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ และผู้ซื้อตัดสินใจซื้อด้วยความพึงพอใจ โดยมีพนักงานขาย คือผู้ที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ เพื่อให้ผู้ซื้อเห็นคุณค่า หรือประโยชน์ ที่จะได้รับจากการซื้อสินค้าหรือบริการแล้วตัดสินใจ ด้วยความพอใจ
5. **ครูจ๋อน** หมายถึง นาย วาทิต ไทรวิมาน
6. **ครูภูมิปัญญา** หมายถึง บุคคลผู้ทรงภูมิปัญญาด้านหนึ่งด้านใด เป็นผู้สร้างสรรค์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นที่ยอมรับ ในสังคมและชุมชน
7. **ดนตรี** หมายถึง ศิลปะที่อาศัยเสียงเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ไปสู่ผู้ฟัง
8. **ธุรกิจดนตรี** หมายถึง กิจกรรมทางธุรกิจที่ใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบทั้งนี้เพื่อการบันเทิงในรูปแบบต่างๆ และเพื่อการค้าการใช้ดนตรีเป็นการสร้างรายได้และอาชีพ
9. **ภูมิรู้** หมายถึง พื้นความรู้ ภูมิปัญญา
10. **ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย** หมายถึง องค์การที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้แก่เยาวชนและผู้สนใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารตำราวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากิจการบ้านการด้านการบริหารของบ้านการบ้านการบ้านการ ได้ศึกษาเอกสารตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

1. เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารตำราวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความหมายของการบริหารและการบริหารจัดการ ควรทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเป็นเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ สืบเนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งหมายถึง มนุษย์โดยธรรมชาติย่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ไม่อยู่อย่างโดดเดี่ยว แต่อาจมีข้อบกพร่องเล็กน้อยที่มนุษย์อยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของมนุษย์อาจมีได้หลายลักษณะและเรียกต่างกัน เป็นต้นว่า ครอบครัว เผ่าพันธุ์ ชุมชน สังคม และประเทศ เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มย่อมเป็นธรรมชาติอีกทีในแต่ละกลุ่มจะต้องมี “ผู้นำกลุ่ม” รวมทั้งมี “แนวทางหรือวิธีการควบคุมดูแลกันภายในกลุ่ม” เพื่อให้เกิดความสุขและความสงบเรียบร้อย สภาพเช่นนี้ได้มีวิวัฒนาการตลอดมา โดยผู้นำกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น ในระดับประเทศของภาครัฐ ในปัจจุบันอาจเรียกว่า “ผู้บริหาร” ขณะที่การควบคุมดูแลกันภายในกลุ่มนั้น เรียกว่า การบริหาร (administration)

1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

สมยศ นาวิการ (2538: 18) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กร การมีส่วนร่วมและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์กรและการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2540: 1) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องทำให้กลุ่มต่างๆ ที่มีคนหมู่มากอยู่รวมกันและทำงานร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ

สมพงศ์ เกษมสิน (2523: 5-6) กล่าวไว้ว่า คำว่า การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือ การจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติ ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (public administration) และ คำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน หรือการดำเนินการตามนโยบาย ที่กำหนดไว้ สมพงศ์ เกษมสิน ยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากล อยู่หลายประการ ดังนี้

- 1) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
- 2) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
- 3) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- 4) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
- 5) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
- 6) การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (collective mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (group effort) ที่ จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์

- 7) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
- 8) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
- 9) การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของ หลักการบริหาร

ในปัจจุบันนี้องค์การหรือหน่วยงานต่างๆ ต้องพึ่งการบริหารอยู่มากในบรรดากิจกรรมของ มนุษย์ ไม่มีสิ่งใดสำคัญไปกว่าการบริหาร เพราะงานด้านการบริหาร จะเป็นงานที่สำคัญต่อ การอำนวยความสะดวก ให้มนุษย์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากกว่าแต่ก่อน เราจะพบว่าองค์การเกิดขึ้น และมีอยู่ในสังคมมนุษย์ทุกหนทุกแห่ง เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน ความพยายามของกลุ่มคน ที่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ รวมทั้งประสบการณ์ในวิชาชีพนั้นๆ แล้วรวมตัวกันขึ้นเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์การหรือหน่วยงาน ซึ่งบุคคลคนเดียวไม่สามารถทำ ได้สำเร็จได้โดยลำพัง และองค์การจะมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดจะประสพ ผลสำเร็จ หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารในองค์การ จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารเป็นสิ่งควรค่าและเกี่ยวข้องกับองค์การเสมอ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2523: 27) ให้ความหมาย การบริหาร ว่าเป็นการประสานความพยายามของ มนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่างๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532: 17) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วย กระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุและคนมาดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ติน ปรัชญพทุทธิ (2535: 8) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับการ นำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

บุญทัน ดอกไธสง (2537: 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้ มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการ เพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545) แบ่งการบริหาร ตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (public administration) หรือการบริหารภาครัฐ มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือ การให้บริการสาธารณะ (public services) ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการพัฒนาประชาชน และประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารส่วนนี้เป็นการบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ (public or governmental organization) ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม หรือเทียบเท่า การบริหารงาน ของจังหวัดและอำเภอ การบริหารงานของหน่วยการบริหารท้องถิ่น หน่วยงานบริหารเมืองหลวงรวม ตลอดจนทั้งการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ส่วนที่สอง การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่า การบริหาร ธุรกิจ (business administration) หรือการบริหารภาคเอกชนหรือการบริหารของหน่วยงานของเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก ของการจัดตั้งเพื่อการแสวงหากำไร หรือการแสวงหากำไรสูงสุด (maximum profits) ในการทำธุรกิจ การค้าขาย การผลิตอุตสาหกรรม หรือให้บริการ เห็นตัวอย่างได้อย่างชัดเจนจากการบริหารงานของ บริษัทห้างร้านและห้างหุ้นส่วนทั้งหลาย

ส่วนที่สาม การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (non-governmental organization) ซึ่งเรียกย่อว่า หน่วยงาน เอ็นจีโอ (NGO.) เป็นการบริหารงานของหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit administration) มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้ง คือการไม่แสวงหาผลกำไร (non-profit) เช่น การบริหารของมูลนิธิและสมาคม

ส่วนที่สี่ การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (international organization) มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้ง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การบริหารงานของสหประชาชาติ (United Nations Organization) องค์การการค้าระหว่างประเทศ (World Trade Organization) และกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)

ส่วนที่ห้า การบริหารงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ การบริหารงานขององค์กรส่วนนี้เกิดขึ้นหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญขึ้น เช่น การบริหารงานของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็นต้น องค์กรดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐเช่นกัน แต่มีลักษณะพิเศษ เช่น เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว และมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนตลอดจนควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนที่หก การบริหารงานของหน่วยงานภาคประชาชน มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศและถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดมา เช่น การบริหารงานของหน่วยงานของเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มผู้ให้บริการ

สมยศ นาวิการ (2547: 10) คำว่า “การบริหาร” หรือ “การจัดการ” โดยทั่วไปเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน และใช้แทนกันได้เสมอ คำภาษาอังกฤษที่มักใช้เรียกในความหมายของ การบริหาร มี 2 คำ คือ Management และ Administration ส่วนมากคำว่า Management มักจะใช้ในทางธุรกิจ ซึ่งหมายถึงการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ โดยมีการกำหนดแบบงาน วิธีการทำงาน และการใช้ปัจจัย หรือทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า การจัดการ ส่วนคำว่า Administration มักเน้นการบริหาร เกี่ยวกับนโยบาย มักนิยมใช้ในทางราชการ เช่น Public Administration สำหรับคำนิยามของคำว่า “การบริหาร” มีคำนิยามอยู่หลายคำนิยามแต่ที่นิยมกันแพร่หลายกันอยู่ในปัจจุบันมี 2 นิยาม คือ

1. การบริหาร คือ ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่นในความหมายนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารประสบความสำเร็จในเป้าหมายของพวกเขาโดยการเตรียมการให้กับบุคคลอื่นปฏิบัติงานอะไรก็ได้ที่มีความจำเป็น ผู้บริหารมิได้ปฏิบัติงานดังกล่าวด้วยตัวของพวกเขาเอง

2. การบริหาร คือ กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม กำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ในความหมายนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารใช้ทรัพยากรทั้งหมดขององค์การ ซึ่งมีเงินทุน อุปกรณ์ ข่าวสาร และคน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การ คนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดขององค์

ทรัพยากรในการบริหารจัดการ

ถนัด เดชทรัพย์ (2550: 21) กล่าวว่า ทรัพยากรหรือปัจจัยที่นักบริหารทั้งหลายต้องให้ความสนใจเพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยหลายๆ ปัจจัยประกอบกัน ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการบริหารที่เรียกว่า 6 M ได้แก่

1. คน (Man) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะธุรกิจจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคนมีคนเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมทางธุรกิจหลายรูปแบบเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจนั้นๆ

2. เงิน (Money) เป็นปัจจัยในการดำเนินธุรกิจอีกชนิดหนึ่งที่ต้องนำมาประกอบเพื่อให้เกิดธุรกิจ ซึ่งแต่ละธุรกิจจะ ใช้ปริมาณเงินที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับธุรกิจนั้นมีขนาดเล็กหรือใหญ่

3. วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) ซึ่งในการผลิตสินค้า ต้องอาศัยวัตถุดิบในการผลิต ดังนั้น ผู้บริหารต้องรู้จักบริหารวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ต้นทุนที่ต่ำ และทำให้ธุรกิจได้ผลกำไรสูงสุด

4. เครื่องจักร (Machine) และเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงงานหรือในสำนักงานซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สร้างปัญหาให้กับระบบอย่างสำคัญประการหนึ่งเหมือนกัน ปัญหาที่ทำให้ได้กำไรหรือขาดทุนมากที่สุดของธุรกิจมักเกิดจากเครื่องจักรและอุปกรณ์การทำงานเป็นส่วนใหญ่

5. วิธีปฏิบัติงาน (Method) ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจ ควรมีการวางแผนและควบคุมให้การปฏิบัติงานนั้นมีประสิทธิภาพ

6. การตลาด (Market) เครื่องมือหรือปัจจัยทางที่ควบคุมได้ที่ธุรกิจต้องใช้ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้า เป้าหมาย

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550: 63) การบริหารจัดการตามแนวทางทศพิธราชธรรม 10 ด้าน (The Ten Perfections Guideline) ได้แก่ (1) ทาน (charity or giving away food or necessities), (2) ศีล (morality or following the commandments), (3) บริจาค (donation or giving donations), (4) ความซื่อตรง (honesty or being honest), (5) ความอ่อนโยน (gentleness or being suave), (6) ความเพียร (assiduity or persevering), (7) ความไม่โกรธ (no hard feeling or being patient),

(8) ความไม่เบียดเบียน (no exploitation or not annoying to anybody), (9) ความอดทน (tolerance or being tolerant), และ (10) ความเที่ยงธรรม (uprightness or having justice)

1.2 แนวคิดทฤษฎีทางการตลาด

ทฤษฎีส่วนประสมการตลาดโบเลน วิลเลียม (เฉลิมพร คงสินธุ์. 2547: 40-43; อ้างอิงจาก Bolen William. 1988: 98) กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดเป็นตัวแปรทางการตลาดที่กิจการสามารถควบคุมได้ 4 ประการ (The Four P's หรือ Marketing Mix) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ซึ่งองค์การธุรกิจจะต้องนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายโดยรวม

ส่วนประสมการตลาด

ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) คือ เครื่องมือหรือปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ที่ธุรกิจต้องนำมาใช้ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่กลุ่มลูกค้า เป้าหมาย หรือ เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเกิดความต้องการสินค้าและบริการของตน ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 4 ประการ หรือ 4P's คือ

1. ผลิตภัณฑ์ (Product)
2. ราคา (Price)
3. สถานที่จำหน่าย (Place)
4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

กลยุทธ์ส่วนประกอบการตลาด

ส่วนประสมการตลาด หมายถึง กลุ่มเครื่องมือการตลาดซึ่งธุรกิจใช้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมาย เครื่องมือการตลาด 4 ประการ ได้แก่

1. กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ (Product) ผลิตภัณฑ์หมายถึง สิ่งที่น่าเสนอกับการตลาดเพื่อความสนใจ (attention) ความอยากได้ (Acquisition) การใช้ (Using) หรือการบริโภค (Consumption) ที่สามารถตอบสนองความต้องการ นักการตลาดจึงกำหนดกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ด้านต่างๆ คือ

- ขนาดรูปร่างลักษณะ และคุณสมบัติอะไรบ้างที่ผลิตภัณฑ์ควรมี
- ลักษณะการบริการที่สำคัญของผู้บริโภคคืออะไร
- การรับประกันและโปรแกรมการให้บริการอะไรบ้างที่ควรจัดให้
- ลักษณะของผลิตภัณฑ์ประกอบที่เกี่ยวข้องคืออะไร

2. กลยุทธ์ด้านราคา (Price strategy) ราคาหมายถึง สิ่งที่มีบุคคลจ่ายสำหรับสิ่งที่ได้มา ซึ่งแสดงถึงในรูปของเงิน นักการตลาดต้องตัดสินใจในราคา ลักษณะความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ การตอบสนองความพึงพอใจของผู้บริโภค มูลค่าที่ส่งมอบให้ลูกค้าต้องมากกว่าต้นทุน (Cost) หรือราคา (Price) ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อก็ต่อเมื่อ มูลค่ามากกว่าราคาสินค้า

3. กลยุทธ์การจัดจำหน่าย (Place or distribution strategy) การจัดจำหน่าย หมายถึง การเลือกและการใช้ผู้เชี่ยวชาญทางการตลาด ประกอบด้วย คนกลาง บริษัทขนส่ง และบริษัทเก็บรักษาสินค้า ดังนั้นโดยสร้างอรรถประโยชน์ทางด้านเวลา สถานที่ ความเป็นเจ้าของ ที่เพื่อให้เคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์หรือจากองค์กรไปยังตลาด การจัดจำหน่ายได้รับ อิทธิพลจากพฤติกรรมผู้บริโภคดังนี้

- ความจำเป็นของบริษัทที่จะทำการควบคุมกิจกรรมต่าง
- ลักษณะโครงสร้างการจัดจำหน่าย เพื่อการค้าปลีก อะไรบ้างที่ควรใช้ในการเสนอขายผลิตภัณฑ์

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion strategy) การส่งเสริมการตลาดหมายถึง ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อสร้างทัศนคติ และพฤติกรรมการซื้อ ได้แก่

- การโฆษณา
- การประชาสัมพันธ์
- การขายโดยพนักงานขาย
- การส่งเสริมการขาย
- การตลาดทางตรง

1.3 แนวคิดทฤษฎีทางด้านธุรกิจดนตรี

ดุซงกี มีป้อม (2551: 17-19) ธุรกิจดนตรีเป็นกิจกรรมทางธุรกิจที่ใช้ดนตรีเป็นส่วนประกอบทั้งเพื่อการบันเทิงและการค้า การใช้เสียงดนตรีเป็นการสร้างรายได้และอาชีพ เป็นกิจกรรมที่มีการบริการด้วยเสียงดนตรีเป็นธุรกิจเพื่อความบันเทิง เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเสียงดนตรีในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการสร้างสื่อที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีด้วย ในปัจจุบันธุรกิจทางด้านดนตรีแบ่งออกได้หลายประเภทดังนี้

1. ธุรกิจการแสดงดนตรี เช่น การเล่นดนตรีในห้องอาหาร การแสดงดนตรีในงานต่างๆ ธุรกิจประเภทนี้ จะมีทั้งนักดนตรีอิสระที่บรรเลงเพียงคนเดียว และวงดนตรี ทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ในการประกอบอาชีพ ก็จะมีทั้งงานประจำตามห้องอาหารและสถานบันเทิงต่างๆ ในโรงแรม และงานเฉพาะกิจที่มีการแสดงในโอกาสต่างๆ รวมทั้งประกอบงานอื่นๆ เช่น การบรรเลงดนตรีไทยในการพิธีการต่างๆ การแสดงดนตรีในงานรื่นเริง เป็นต้น

2. ธุรกิจการผลิตและจำหน่ายอุปกรณ์และเครื่องดนตรี ธุรกิจประเภทนี้ จะสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

- ดนตรีไทย ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย มีทั้งการผลิตเครื่องดนตรี การผลิตอุปกรณ์ประกอบต่างๆ การจำหน่ายเครื่องดนตรี จำหน่ายอุปกรณ์ เช่น ไม้ตี สาย เป็นต้น และการซ่อมบำรุงเครื่องดนตรี

- ดนตรีสากล ธุรกิจเกี่ยวกับดนตรีสากล โดยทั่วไปจะเป็นการจำหน่ายเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ดนตรี รวมทั้งการซ่อมบำรุง และการนำเข้าเครื่องดนตรีจากต่างประเทศ

3. ธุรกิจการเรียนการสอนดนตรี ธุรกิจประเภทนี้สามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

- ธุรกิจดนตรีโรงเรียนแฟรนไชส์ เป็นที่นิยมในปัจจุบัน ซึ่งมีโรงเรียนสอน ดนตรีที่มีชื่อเสียง 2 ค่ายใหญ่ คือโรงเรียนสยาม ดนตรียามอำ และโรงเรียนดนตรีเคพีเอ็น มิวสิค

- ธุรกิจโรงเรียนดนตรีทั่วไป ได้แก่ โรงเรียนสอนดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล ที่เปิดสอนระดับมัธยมต้น และเปิดสอนผู้สนใจทั่วไป โครงการสอนดนตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โรงเรียนขนาดเล็กๆ อีกจำนวนมาก ทั้งโรงเรียนสอนดนตรีไทย โรงเรียนดนตรีสากล และโรงเรียนสอนร้องเพลง

- ธุรกิจการสอนดนตรีตามบ้าน มีอาจารย์มีชื่อเสียงซึ่งมีทั้งที่สอนดนตรีเป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม รับสอนดนตรีตามบ้านอาจารย์ หรือรับสอนตามบ้านนักเรียน อาจารย์เหล่านี้ นิยมใช้หลักสูตรการสอนสถาบันที่มีชื่อเสียงต่างประเทศ อาจารย์สอนตามบ้านเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์สอนตามโรงเรียนดนตรีที่มีชื่อเสียงมาก่อน ฝีมือเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง หรือนักเรียน อย่างกว้างขวาง จึงเปิดสอนที่บ้าน หากมีสถานที่กว้างขวางพอ มีเครื่องดนตรีเพียงพอ ให้นักเรียนฝึกซ้อม

4. ธุรกิจที่เกี่ยวกับบันเทิงรูปแบบต่างๆ เช่น การทำดนตรีประกอบภาพยนตร์ เป็นการประพันธ์เพลงประกอบภาพยนตร์ ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามเนื้อเรื่องและยุคสมัยของของภาพยนตร์นั้นๆ อาจจะใช้การบรรเลงดนตรีจากเครื่องดนตรีต่างๆ หรือการใช้เทคโนโลยีในการสร้างเสียงก็ได้ ดนตรีประกอบสื่อ ได้แก่ ดนตรีประกอบโฆษณา ดนตรีประกอบสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งจะใช้รูปแบบเดียวกับดนตรีประกอบภาพยนตร์

นอกจากนี้ ยังมีธุรกิจห้องซ้อมดนตรีที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานพอสมควร จะเป็นสถานที่ที่เตรียมเครื่องดนตรีไว้สำหรับผู้ที่ไม่ม่มีเครื่องดนตรีส่วนตัว สามารถมาฝึกซ้อมได้ รวมทั้งสามารถมารวมวงกันได้ และในขณะเดียวกัน จะมีบริการการบันทึกเสียงเพื่อให้ฟังผลงานของตัวเอง หรือบันทึกเสียงเพลงประกอบสื่อต่างๆ ได้ด้วย

5. ธุรกิจการผลิตผลงานด้านดนตรีและจำหน่ายผลงานเพลง เช่น ธุรกิจในค่ายเพลงต่างๆ ธุรกิจการจำหน่ายCD และเครื่องเสียง ธุรกิจแผ่นเสียง ในปัจจุบันมีค่ายเพลงขนาดใหญ่ 2 ค่าย คือ บริษัท GMM Grammy และ บริษัท RS ทั้ง 2 ค่ายมีบริษัทในเครืออีกมากมาย มีผลงานในการสร้างเพลงและศิลปินที่มีชื่อเสียง

1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนดนตรี

ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ (2534: 8 - 11) ได้กล่าวถึงทักษะดนตรีว่า ดนตรีประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การฟัง ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนฟังเพลงทุกประเภท ตั้งแต่เพลงสั้นๆ ง่ายๆ

จนถึงเพลงที่ยาวขึ้น เพื่อพัฒนาการฟังให้เด็ก ได้แก่ เพลงร้องและเพลงบรรเลง ด้วยดนตรีล้วนๆ โดย ในระยะแรกอาจจะให้เด็กฟังเพลงสั้นๆ เพื่อให้คุ้นเคยกับเสียงต่างๆ ลักษณะของเสียง สูง กลาง ต่ำ

และให้เด็กตอบหรือทำท่าทางว่าเสียงที่ได้ยินนั้นอยู่ในช่วงใด ในระยะต่อมาอาจจะให้เด็กฟัง เพลงร้อง และเพลงบรรเลงมาเปิดให้เด็กฟังตามลำดับหลังจากฟังเพลงแล้วอาจจะให้เด็กสนองตอบต่อ ดนตรีด้วยการเคลื่อนไหว

2. การร้อง รวมถึงการพูดคำคล้องจองและการร้องเพลงต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการร้องหมู่ ควรให้เด็กได้มีโอกาสได้ร้องเพลงเดี่ยวบ้าง เพื่อพัฒนาทักษะของแต่ละบุคคล การร้องควรเน้นที่ น้ำเสียงของการร้องเพลง ไม่ใช่การตะโกน เพลงที่จะนำมาสอนควรจะเป็นเพลงที่สั้น และใช้ภาษา ง่ายๆ จังหวะและทำนองไม่ยากจนเกินไป เนื้อเพลงควรเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก หรืออาจเป็นเรื่องราวของ ความสนุกสนานหรือการท่องเที่ยวก็ได้

3. การเล่น นักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ควรจะได้เล่นเครื่องประกอบจังหวะทั้งชนิดที่มีระดับเสียง เช่นระนาด เบด และชนิดที่ไม่มีระดับเสียง ได้แก่ กลอง รำมะนา ลูกแซก ฉิ่ง ฉาบ กุ๋งกิ้ง กรับคู่ เป็นต้น หรืออาจจะใช้เครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นใช้เองก็ได้ เช่น ระนาดกระป๋อง ระนาดขวดน้ำ กรับหิน เป็นต้น

4. การเคลื่อนไหว นักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 เป็นวัยที่รับรู้จากการสัมผัส การได้ลงมือกระทำและ การเคลื่อนไหว เพื่อสนองตอบต่อดนตรี กิจกรรมนี้ จึงเป็นกิจกรรมที่นักเรียนควรได้ปฏิบัติสม่ำเสมอ แต่ ควรเป็นรูปแบบการเคลื่อนไหวง่ายๆ เบื้องต้น ซึ่งจะทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ใน การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหว นอกจากจะใช้เครื่องประกอบจังหวะแล้ว อาจใช้เพลงร้องหรือเพลง บรรเลง โดยเครื่องดนตรีล้วนๆ และเน้นที่จังหวะมาประกอบการเคลื่อนไหว และของชาติอื่นๆ แต่ควร จะเลือกที่จังหวะชัดเจน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้แสดงออกด้วยการเคลื่อนไหวด้วยท่าทางที่เกิดจากการ คิดสร้างสรรค์ของนักเรียนเอง หรือช่วยกันคิดระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือนักเรียนกับครู

5. การอ่าน นับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยนี้ควรใช้สัญลักษณ์ที่ง่ายๆ ไม่จำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์ ทางดนตรี ซึ่งผู้สอนสามารถคิดขึ้นเองได้โดยให้แทนลักษณะของเสียง ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้

6. การสร้างสรรค์ เป็นเรื่องของการแสดงออกทางดนตรี ที่รวมเอาความรู้ ความเข้าใจไว้ ทั้งหมด จึงเป็นทักษะที่ใช้ความรู้พื้นฐานทางดนตรีมากพอสมควร

อย่างไรก็ตามการพัฒนาทักษะสร้างสรรค์สามารถกระทำได้หลายลักษณะและหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานหนึ่งที่ผู้เรียนดนตรีควรศึกษาและพัฒนาเทคนิควิธีการสอนดนตรี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรคำนึงถึงจิตวิทยาการสอน และพัฒนาการเด็ก ผู้สอนควรจะเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนในกลุ่มของตนอย่างถ่องแท้และปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการ และความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2544: 45) ที่กล่าวมานี้เป็นหลักการที่ใช้ในการสอนดนตรีทั่วๆ ไป สำหรับในประเทศไทยมีผู้เสนอแนะหลักการและเทคนิควิธีสอนในลักษณะทั่วๆ ไปไว้เช่นเดียวกัน ที่จะนำมากล่าว ณ ที่นี้คือ หลักการสอนของหม่อมดุษฎี บริพัตร อรพรรณ บรรจงศิลป์ และวิมลศรี อูปรมย์

1. หลักการสอนของหม่อมดุษฎี บริพัตร

จากประสบการณ์สอนดนตรีในระดับเด็กเล็ก (เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กระดับประถมศึกษา) หม่อมดุษฎี บริพัตร ได้เสนอแนะหลักการสอนดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวเป็นหลักไว้ในบทความเรื่อง “ดนตรีและการเคลื่อนไหว” (2520) และหนังสือ “แผนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน” (2522) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1.1 หลักการ

หลักการประการสำคัญคือ การบูรณาการของทักษะดนตรี และการเคลื่อนไหว ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดทางดนตรีโดยใช้พื้นฐานทางการเคลื่อนไหว และทักษะดนตรีเป็นสื่อ การมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนเป็นหลักสำคัญในการสอน ผู้เรียนจะคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแสดงในระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อรับรู้และเกิดประสบการณ์ทางดนตรีโดยใช้การเคลื่อนไหวเป็นสื่อที่ประกอบไปด้วยทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ คือทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ทักษะพื้นฐานขั้นกลาง และทักษะในระดับสูง ผู้เรียนจะพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งพร้อมๆ กันไปกับทักษะต่างๆ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางดนตรี

1.2 วิธีการ

ในการเรียนการสอนดนตรี ผู้เรียนจะเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เป็นลำดับขั้นดังนี้

1.2.1 ทักษะพื้นฐานเบื้องต้น การเรียนรู้ดนตรีเริ่มต้นด้วยการสำรวจความสามารถของตนเองในทักษะต่างๆ เช่นการเคลื่อนไหว การร้อง การเปล่งเสียง ตามพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความถูกต้องในเรื่องจังหวะ และระดับเสียงเกี่ยวกับการร้องยังไม่แน่นมากนัก ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะในด้านการร้อง การฟังและการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นการที่ผู้เรียนตอบสนองต่อดนตรี

1.2.2 ทักษะพื้นฐานชั้นกลาง ในระดับนี้ผู้เรียนเริ่มควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวหรือความสามารถต่างๆ ที่ร่างกายตนนั้นทำได้ ผู้สอนเริ่มแนะนำให้ผู้เรียนแสดงทักษะด้านต่างๆ มากขึ้น เช่น การเคลื่อนไหว การร้อง และมุ่งไปสู่ความถูกต้อง กล่าวได้ว่าคุณภาพของการปฏิบัติทักษะต่างๆ เริ่มได้รับการเน้น ผู้เรียนจะเรียนการตอบสนองต่อดนตรีอย่างเหมาะสม เช่น ผู้เรียนสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวของตนนั้นตอบสนองต่อความดังค่อยหรือประโยคของเพลงได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกล่าวได้ว่าผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์การเคลื่อนไหวให้เหมาะสมในการตอบสนองต่อดนตรี

1.2.3 ทักษะในระดับสูง ในระดับนี้ ผู้เรียนจะมีประสบการณ์ เกี่ยวกับดนตรี โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับวรรณคดีดนตรี การรับรู้ด้านดนตรีพัฒนาโดยใช้ความสามารถทางดนตรีที่แต่ละคนมีอยู่ องค์ประกอบดนตรีแต่ละองค์ประกอบรวมทั้งผลรวมขององค์ประกอบต่างๆ จะได้รับการเน้นวรรณคดีดนตรีเป็นสิ่งที่เน้นในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงองค์ประกอบดนตรีต่างๆ อันเนื่องมาจากวรรณคดีดนตรีที่ตนเรียน และพยายามคิดสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว หรือสร้างสรรค์ดนตรี เพื่อแสดงถึงความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณคดีดนตรี

หลักการและวิธีการของหม่อมดุษฎี บริพัตร เน้นการพัฒนาทางด้านการเคลื่อนไหวพื้นฐานไปสู่การเคลื่อนไหวที่มีแบบแผน คือ ทักษะทางด้านนาฏศิลป์พื้นฐานควบคู่ไปกับการเรียนทางดนตรีด้วย จึงจะใช้ชื่อว่า “ทักษะทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี” จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนคือ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเป็นหลัก ดังที่หม่อมดุษฎี บริพัตร (2520: 157) ได้อธิบายไว้ว่า

ทักษะทางด้านนาฏศิลป์-ดนตรีนี้เป็นทักษะเพื่อมุ่งหวังสร้างเสริมให้เด็กมีทักษะนิสัยที่ดีงามละเอียดอ่อน ชอบเป็นคนซึ่งสมบูรณ์ขึ้นและเพื่อความพึงพอใจส่วนตนเท่านั้น มิใช่เพื่อความสมบูรณ์ถูกต้องอย่างผิดแบบแผน มิได้ และมีใช้เพื่อการโอ้อวดหรือความภาคภูมิใจออกพอใจของผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นครูหรือผู้ปกครอง หรือเพื่อมีอาชีพนักร้องทำเพลงให้ได้ทั่วทุกตัวคน

กล่าวได้ว่า หลักการนี้มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีของผู้เรียนตามความถนัดของแต่ละบุคคล โดยเน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเองเป็นหลัก มุ่งเน้นให้สร้างสรรค์ มิใช่เป็นการเลียนแบบเพียงอย่างเดียว ในภาคผนวกท้ายบทได้เสนอตัวอย่างการจัดการเรียนการสอนซึ่งนำมาหนังสือ “แผนการสอนดนตรีนาฏศิลป์ขั้นพื้นฐาน” (2522)

2. หลักการสอนของอรรณ บรจศิลป์

อรรณ บรจศิลป์ เป็นอาจารย์สอนวิชาดนตรีของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) มีประสบการณ์การสอนดนตรีในระดับประถมมาเป็นเวลานาน อรรณ บรจศิลป์ ได้เสนอแนะหลักการสอนดนตรีไว้ในหนังสือ “การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา” (2521) มีสาระสำคัญดังนี้

2.1 หลักการ

จุดมุ่งหมายของการสอนดนตรีคือการพัฒนาการรับรู้ด้านดนตรี และความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างหรือองค์ประกอบดนตรี เพื่อนำไปสู่ความซาบซึ้งในดนตรีและความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะดนตรีในชีวิตประจำวัน หลักการนี้เน้นทักษะดนตรี ได้แก่ การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน และโครงสร้างหรือองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปแบบ อารมณ์เพลงและลีลา โดยใช้กิจกรรมดนตรีเป็นสื่อ

2.2 วิธีการ

การสอนแบบวิธีการแก้ปัญหาคือหลักในการเรียนรู้ดนตรี ผู้สอนจะเสนอแนะปัญหาให้กับผู้เรียนเพื่อให้ช่วยกันคิดแก้ไขปัญหา หลังจากนั้นผู้เรียนจะสาธิตวิธีการแก้ปัญหาให้กับเพื่อนๆ และผู้สอนดู เช่น ผู้สอนจะเล่นหรือเปิดเพลงสั้นๆ ให้ผู้เรียนฟัง และเริ่มนำอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนคิดว่าควรจะตอบสนองต่อเพลงที่ได้ฟังไปนั้นอย่างไรบ้าง การอภิปรายจะครอบคลุมไปถึงสาระดนตรีในแง่มุมต่างๆ หลังจากที่ผู้เรียนเห็นพ้องต้องกันว่าจะตอบสนองต่อดนตรีได้อย่างไรแล้ว ผู้เรียนจะแสดงให้เพื่อนๆ และผู้สอนดูซึ่งอาจจะเป็นการเคลื่อนไหว การเต้นรำ การร้อง หรือกิจกรรมใดๆ ที่ผู้เรียนเห็นว่าเหมาะสม ท้ายที่สุดข้อสรุปจากการปฏิบัติกิจกรรมจะได้รับการนำเสนอเพื่อให้ทุกคนเกิดความเข้าใจ ทักษะดนตรีทุกประเภทได้รับการเน้น วรรณคดีดนตรีที่นำมาใช้เป็นพื้นฐานคือ ดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีประเภทศิลปะ หรือคลาสสิกจะนำมาใช้โดยเฉพาะในการพัฒนาทักษะด้านการฟัง และจะนำมาใช้หลังจากดนตรีพื้นฐาน เนื่องจากดนตรีประเภทหลังมีความยากมากกว่า

ในหนังสือ “การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา” ได้กล่าวถึงหลักการสอนดนตรีไว้ว่า รวมทั้งกล่าวถึงสาระดนตรี โดยได้มีการรวบรวมบทเพลงต่างๆ ที่สามารถใช้สอนแนวคิดดนตรีด้านต่างๆ เอาไว้ด้วย ซึ่งเห็นได้ว่าวิธีการนี้เน้นที่สาระดนตรี ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ลักษณะและองค์ประกอบของดนตรีตั้งแต่เริ่มต้น โดยใช้ทักษะต่างๆ ทางดนตรีเป็นสื่อ

3. หลักการสอนของวิมลศรี อูปรมย์

วิมลศรี อูปรมย์ อดีตอาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ได้เสนอการสอนดนตรีไว้ในหนังสือ “ดนตรีในระบบการเรียนการสอน” (2527) มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 หลักการ

หลักการเรียนการสอนดนตรีที่ยึดหลักเดียวกับกระบวนการเรียนรู้ด้านภาษา กล่าวคือ การพัฒนาการด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาดนตรี ในลักษณะเดียวกับที่ตนเรียนรู้ภาษาของตนเอง การฟัง การรับรู้และคิด และการเขียน (การสร้างสรรค์) เน้นกระบวนการพื้นฐานของการเรียนดนตรี จุดมุ่งหมายของดนตรีศึกษา คือ การพัฒนาการรับรู้ด้านดนตรี และความซาบซึ้งในดนตรี การเรียนรู้ดนตรีในลักษณะกระบวนการทางภาษานั้น การฟังและการอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่นำมาใช้ในความหมายของการเรียนรู้ด้านดนตรีได้โดยตรง การเรียนดนตรีต้องใช้การฟัง

และการอ่านโน้ตส่วนการพูดและการเขียนในความหมายของการเรียนดนตรี หมายถึงการร้องและสร้างสรรค์ทางดนตรี จะเห็นได้ว่าการใช้กระบวนการเรียนรู้ทางภาษามาเป็นหลักในการเรียนการสอนดนตรีนั้นมีความครอบคลุมทักษะต่างๆ ทางดนตรีครบถ้วน

3.2 วิธีการ

กระบวนการในการเรียนดนตรี เริ่มต้นด้วยการฟังดนตรีเป็นพื้นฐานสำคัญ เช่นเดียวกับเด็กที่เกิดมาก็ได้ฟังการพูดของคนรอบด้าน หลังจากการฟัง ผู้เรียนตอบสนองต่อดนตรีโดยการร้อง การแสดงหรือการเคลื่อนไหว ซึ่งเปรียบได้กับการพูดในขณะการเรียนรู้ภาษา ซึ่งเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งความคิดของตน ในขั้นที่สามเมื่อผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเสียงดนตรีแล้ว สัญลักษณ์ต่างๆ ทางดนตรีเริ่มเข้ามามีบทบาท กล่าวคือผู้เรียนเริ่มการอ่านภาษาดนตรี ในลักษณะเดียวกับการเรียนการอ่านทางด้านภาษาหลังจากที่เด็กสามารถฟัง และพูดได้แล้ว ในขั้นสุดท้ายคือขั้นของการเขียนภาษาดนตรี และสร้างสรรค์ดนตรี ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการเรียนภาษาที่มีการเขียน และการแต่งเรียงความเป็นเรื่องราวซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ทางด้านภาษา ในหนังสือ “ดนตรีระบบการเรียนการสอน” วัฒนศรี อุปรมัย ได้เสนอแนะแนวการสอนดนตรีเรื่องต่างๆ ไว้ โดยใช้หลักการดังกล่าว ซึ่งได้นำเรื่อง “การสอนการฟัง” มาเสนอเป็นตัวอย่างไว้ในภาคผนวกท้ายบท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วีระ บำรุงศรี (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย กรณีศึกษาวงดนตรีลูกทุ่ง บุญศรี รัตนัง, นกน้อย อุไรพร, อาภาพร นครสวรรค์, เอกชัย ศรีวิชัย จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย ศิลปินทุกท่านมีปัจจัยต่างๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานไปในทางเดียวกันคือเป็นผู้มีใจรักในการขับร้องเพลงลูกทุ่ง และเป็นผู้มีความสามารถเฉพาะตนที่เป็นจุดสนใจในการดึงดูดให้ผู้ชมมีความชื่นชมที่แตกต่างกัน บุญศรี รัตนัง ผสมผสานวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาและการขับร้องลูกทุ่งที่มีรูปแบบเฉพาะตน นกน้อย อุไรพร ผู้มีความสามารถในการศิลปะพื้นบ้านอีสาน สร้างสรรค์ผลงานโดดเด่นด้วยเสียงร้องที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน อาภาพร นครสวรรค์ พลิกผันตนเองจากธุรกิจส่วนตัวมาสู่การเป็นนักร้องลูกทุ่งที่โดดเด่นด้วยเพลงที่สนุกสนานและมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เอกชัย ศรีวิชัย ผู้มีความสามารถโดดเด่นด้วยการสร้างสรรค์ศิลปะพื้นบ้านภาคใต้กับการขับร้องเพลงลูกทุ่งที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน วิธีการบริหารและการจัดการ มีวิธีการบริหารแบบ 4 M ดังนี้คือ 1. ด้านบุคลากร 1) คัดเลือกจากการชักชวน 2) การรับสมัคร 2. ด้านการบริหารการเงิน มีวิธีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารในรูปแบบของบริษัท และหลักการบริการโดยมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่ศิลปินเจ้าของวงดนตรี 3. กระบวนการบริหารจัดการอุปกรณ์

เครื่องมือ และ 4. การบริหารจัดการภายในองค์กรที่ทุกวง เป็นการกระจายอำนาจในการควบคุมดูแล โดยศิลปินเจ้าของวงดนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการต่างๆ ผ่านการประชุม ลงมติ และถ่ายทอดสู่บุคลากรต่างๆ ของวงดนตรีทุกวง

2. วิภาสินี เมลาณนัท (2555: 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการตลาดและการดำเนินธุรกิจโรงเรียนดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาความต้องการและเหตุผลในการเรียนดนตรีของผู้สูงอายุและประเภทของดนตรีที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาแนวทางการตลาดและการดำเนินธุรกิจโรงเรียนดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 61-70 ปี สถานภาพสมรส โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่เคยเรียนดนตรีมาก่อน แต่มีความประสงค์ที่จะเรียนร้องเพลงเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมมากที่สุดทางด้านการต้องการโรงเรียนสอนดนตรีของผู้สูงอายุสิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องการเรียนดนตรีในโรงเรียนเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น ทางด้านลักษณะของโรงเรียนคือต้องการครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการสอนและวิชาที่ควรเปิดสอนคือ วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี ผลที่ได้รับจากการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการลงทุนด้านธุรกิจโรงเรียนดนตรีที่มีความมุ่งมั่นในกลุ่มผู้สูงอายุให้แก่ผู้ประกอบการด้านนี้ ด้านบุคลากรควรเป็นครูผู้สอนที่มีจิตวิทยาและมีความเชี่ยวชาญ ด้านการสอนผู้สูงอายุโดยเฉพาะด้านสถานที่โรงเรียนควรตั้งอยู่ในที่ที่หาง่ายการคมนาคมสะดวก มีอากาศถ่ายเทสะดวกเนื่องจากกลุ่มลูกค้าเราคือผู้สูงอายุจึงควรมีคนดูแลและอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึง

3. พรสวรรค์ จันทะวงค์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการบริหารจัดการวงโยธวาทิต และแนวทางการพัฒนางโยธวาทิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย โรงเรียนเทพดินทร์ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ และโรงเรียนธรรมราชศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ครูผู้สอนวงโยธวาทิต จำนวน 7 คน และนักเรียนที่เข้าร่วมวงโยธวาทิต จำนวน 238 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างสำหรับครูผู้สอนวงโยธวาทิต และนักเรียนที่เข้าร่วมวงโยธวาทิตวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนของทั้งห้าโรงเรียนมีการบริหารจัดการวงโยธวาทิตอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 66.7) ดังนี้ 1) มีการวางแผนจัดการงบประมาณเพื่อบริหารวงโยธวาทิต 2) มีการกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนวงโยธวาทิต 3) จัดตั้งคณะกรรมการนักเรียนวงโยธวาทิต 4) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมนอกเวลาที่กำหนดจากตารางฝึกซ้อมด้านการพัฒนางโยธวาทิต พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความถนัดทางด้านดนตรีสามารถนำความรู้ทางด้านดนตรี

มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุด (ร้อยละ 75.4) รองลงมาได้มีการวางแผนในการฝึกซ้อมและติดตามพัฒนาการด้านดนตรีของนักเรียน (ร้อยละ 60) ทำให้นักเรียนมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิต

อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรีอย่างเต็มความสามารถ และตอบสนองกิจกรรมของชุมชนและสังคมต่อไป

4. อรรถนพ วรวานิช (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวงดนตรีไทยสากลในประเทศไทย : กรณีศึกษา วงดนตรีเกษมศรี วงดนตรีคีตศิลป์ และวงดนตรีสุภาภรณ์ วงดนตรีไทยสากล เป็นวงดนตรีที่บรรเลงเพลงด้วยเครื่องดนตรีตะวันตก โดยใช้โน้ตเพลงแบบสากล ขับร้องด้วยภาษาไทย เช่น วงดนตรีสุนทราภรณ์ หรือวงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งขับร้องเพลงไทยประกอบดนตรีสากล เช่น เพลงลูกกรุง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีความมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของวง ดนตรีเกษมศรีสุภาภรณ์วงดนตรีคีตศิลป์วงดนตรีสุภาภรณ์ 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการ ของวงดนตรีเกษมศรี สุภาภรณ์วงดนตรีคีตศิลป์วงดนตรีสุภาภรณ์ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจเบื้องต้น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การมีส่วนร่วม และแบบสอบถาม โดยใช้ทฤษฎีมานุษยวิทยาควิทยาและ POSDCoRB ในเขตพื้นที่จังหวัด ลพบุรี จังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพฯ ระหว่างเดือนสิงหาคม 2552 – เดือนสิงหาคม 2555 พบว่า ประวัติวงดนตรีเกษมศรีก่อตั้งโดย สมคิด เกษมศรี เมื่อ พ.ศ. 2517 วงดนตรีคีตศิลป์ ก่อตั้งโดย วัชร บัณฑิต เมื่อ พ.ศ. 2535 และวงดนตรี สุภาภรณ์ก่อตั้งโดย สุภาภรณ์ ชำนิราชกิจ เมื่อ พ.ศ. 2530 โดยมีผลงานเพลงของตนเองและนำเพลงสุนทราภรณ์มา บรรเลง วิธีการบริหารจัดการวงดนตรีไทยสากล พบว่า 1) การวางแผนการแสดงดนตรีกับวัตถุประสงค์ 2) การแบ่งหน้าที่ให้แก่ นักร้องนักดนตรีฝ่ายจัดเตรียมโน้ตเพลงและเครื่องดนตรี 3) บุคลากรของวงดนตรีได้แก่ หัวหน้าวง ดนตรีนักร้อง นักดนตรีพนักงานจัดเตรียมเครื่องดนตรี 4) การควบคุมในการซ้อมดนตรีด้วยการจัดให้มีการซ้อมดนตรี และควบคุมด้วยหัวหน้าวงดนตรี 5) การประสานงานให้รับทราบเกี่ยวกับวันเวลาของการแสดงและจัดเตรียมอุปกรณ์ 6) การประชาสัมพันธ์ในการจัดแสดง โดยการจัดทำแผ่นพับ แผ่นโฆษณางาน และประกาศงานทางวิทยุหรือทาง โทรทัศน์ 7) ค่าตอบแทนในการจัดการแสดงมีความเหมาะสมกับขนาดของวงดนตรี

8. นายวิสุทธิ ไพเราะ (2557: 28) ได้ศึกษาการบริหารจัดการดนตรีไทยร่วมสมัยวงโจกระเบนระหว่างปี 2554 -2555 ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย คือหัวหน้าวงโจกระเบน นักดนตรีจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จาก

การศึกษา กับ แนวคิดและทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแบ่งการวิเคราะห์ ตามทฤษฎีของ ลูเธอร์ กุลิค เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ผลการศึกษาการบริหารจัดการวงดนตรีไทยร่วมสมัยวงโจงกระเบน พบว่า (1) การวางแผน พบว่าหัวหน้าวงมีการเตรียมแผนงานอย่างเป็นระบบ (2) การจัดองค์กร พบว่า หัวหน้าวงมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ (3) การจัดคนเข้าทำงาน พบว่า ด้านการศึกษา ด้านประสบการณ์ทำงาน หัวหน้าวงมีส่วนสำคัญในการสรรหานักดนตรี (4) การสั่งการ พบว่า อำนาจการสั่งการอยู่ที่หัวหน้าวงเพียงคนเดียว (5) การประสานงาน พบว่า หัวหน้าวงเป็นผู้ติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอก (6) การรายงาน พบว่า หัวหน้าวงใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน (7) งบประมาณ พบว่า มีการบริหารงบประมาณเป็นระบบ ผลการวิจัยเกี่ยวกับนักดนตรีพบว่า ช่วงอายุ 18-40 ปี รับราชการ นักศึกษา นักดนตรีอาชีพ ระดับการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท นักดนตรีส่วนใหญ่เห็นว่างมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบทั้ง 7 ด้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษา เรื่องการบริหารจัดการด้านธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและที่สำคัญโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต และใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยในการบันทึก ได้นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ทั้งหมดนำมา รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์เป็นความเรียงแล้ว นำเสนอข้อมูลและนำมาอภิปรายผลตามกรอบแนวคิด ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากการรวบรวมเอกสาร ตำราต่างๆ รายงานการวิจัย ตำราวิทยานิพนธ์ หนังสือต่างๆ ทางวิชาการ โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

- สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ห้องสมุดภาควิชาานาฏศิลป์และดุริยางค์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.2. ข้อมูลจากภาคสนาม

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ได้วางแผนและกำหนดเป้าหมายในการเก็บรวบรวมภาคสนามดังนี้คือเริ่มจากสำรวจหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครูจ๋อนการดนตรี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานในระบบโรงงานตลอดจนการจัดการด้านการขายและการตลาด และการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย จากนั้นวางแผนเพื่อติดต่อในการขอข้อมูลเบื้องต้นหลังจากนั้นก็ นัดวันและเวลาเพื่อขอสัมภาษณ์และทำการเก็บข้อมูล ทำการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์ รวมถึงถ่ายภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ (In-depth interview) ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูจ๋อน เพื่อสอบถามแนวคิดรวมไปถึงหลักและวิธีบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้าน ครูจ๋อนการดนตรี และสอบถามเจตคติของลูกค้าที่มีต่อนายจ๋างโดยเจาะลึก ใช้ลักษณะการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็น คำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) กำหนดลักษณะข้อคำถามที่มีความยืดหยุ่น และ เปิดกว้าง

2.2 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observation) ใช้เป็นแนวทางในการสังเกตการทำงานในโรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทย ร้านขายเครื่องดนตรีไทยและศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 อุปกรณ์จัดบันทึก

3.2 เครื่องบันทึกเสียง

3.3 กล้องถ่ายภาพนิ่งและวิดีโอ

4. วิธีการดำเนินรวบรวมข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ มาแยกประเภทหมวดหมู่ เรียงลำดับตามความสำคัญของเนื้อหาให้สอดคล้องกันและอ้างอิง

4.2 นำข้อมูลจากการลงภาคสนาม ได้แก่ ข้อมูลจากการสังเกต ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล นำข้อมูลมาเรียบเรียงให้มีความสัมพันธ์และมีความเกี่ยวเนื่องกับเนื้อหา เพื่อนำมาเสนอข้อมูล

5. วิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากการบันทึก การสังเกต การสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่เนื้อหาอย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะทำการวิเคราะห์ดังหัวข้อต่อไปนี้

5.1 ศึกษาการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย

5.1.1 การบริหารด้านบุคลากรในโรงงาน

5.1.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี

- 5.1.3 เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรี
- 5.1.4 การผลิตเครื่องดนตรี
- 5.1.5 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การหาเครือข่ายในการจำหน่ายเครื่องดนตรี
- 5.1.6 การรับประกันสินค้า และบริการหลังการขาย
- 5.2 ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย
 - 5.2.1 การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย
 - 5.2.2 การบริหารด้านการเรียนการสอน โดยจะทำการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - กระบวนการจัดการเรียนการสอน
 - กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

6. สรุปและอภิปรายผล

- 6.1 สรุปผลการวิจัยการศึกษา
- 6.2 นำเสนอผลงานการวิจัย
- 6.3 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพทางมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) เรื่องการบริหารจัดการธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการโดยมีวัตถุประสงค์ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ศึกษาการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย
 - 1.1 การบริหารด้านบุคลากรในโรงงาน
 - 1.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี
 - 1.3 เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรี
 - 1.4 การผลิตเครื่องดนตรี
 - 1.5 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การหาเครือข่ายในการจำหน่ายเครื่องดนตรี
 - 1.6 การรับประกันสินค้า และบริการหลังการขาย
2. ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย
 - 2.1 การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย
 - 2.2 การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน
 - 2.2.1 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.2.2 กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

1. ศึกษาการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย

1.1 การบริหารด้านบุคลากรในโรงงาน

ครูจ๋อนไม่เคยผ่านการศึกษาด้านสาขาการบริหารใดๆ วิธีการบริหารงานของครูจ๋อนจึงมาจากประสบการณ์โดยตรง ครูจ๋อนใช้ความรู้และประสบการณ์ช่วงที่ทำงานอยู่ในห้างดุริยบรรณมากกว่า 10 ปี ในช่วงที่ทำงานอยู่ห้างดุริยบรรณ ครูจ๋อนได้เก็บเกี่ยววิชาความรู้และประสบการณ์ในการผลิตเครื่องดนตรีทุกชนิด ทั้งการซ่อมเครื่องดนตรี รวมไปถึงเทคนิคในการปรับเสียงการทำให้เครื่องดนตรีมีเสียงที่ดีและมีคุณภาพ และยังได้มีโอกาสรู้จักและรับฟังความรู้ต่างๆ จากนักปราชญ์และครูดนตรีไทยที่เก่งๆ โดยเฉพาะความรู้เทคนิคในการทำซอสามสาย ดังต่อไปนี้

อาจารย์ภาวาส บุญนาค ท่านได้กรุณาชี้แนะ ในเรื่องการใส่ “กาจับหลัก” ไว้ภายในกะโหลกซอสสามสาย จำนวน 2 อัน ซึ่ง “กาจับหลัก” นี้คือ ไม้เหลากลมๆ คล้ายๆ ตะเกียบ 2 อัน จะอยู่ภายในกะโหลกอยู่เคียงกับแกนยึดทวนซอ ซึ่งเรียกว่าแกนไม้เหลาชะโอน จะห่างจากแกนยึดทวนประมาณ 1 นิ้วเศษ ต้องวางค้ำจากด้านหน้ามาถึงด้านล่าง ประโยชน์ของการใส่กาจับหลักคือ ช่วยค้ำให้น้ำซอ ไม่บิดเบี้ยวเพราะถูกปากข้างบนกับปากข้างล่างที่ประกบกะโหลกบีบยุบรวมเข้าหากันเวลาเร่งสายซอให้ตึง

ครูเตื่อน พาทยกุล ท่านได้กรุณาแนะนำให้เหลาก้านซอสสามสายให้เล็กๆ และเบาๆ เพื่อจะได้ประคองค้ำซอให้นานและสีได้หลายเพลง ถ้ามีขนาดใหญ่และหนักจนเกินไปจะมีผลทำให้ประคองค้ำซอไว้ไม่อยู่และเมื่อบรรเลงหลายๆ เพลงก็จะทำให้เมื่อยแขนได้ง่าย ความรู้ดังกล่าวครูจ๋อนได้รับมาในช่วงที่ไปเรียนสีซอสสามสายกับครูท่านนั่นเอง สำหรับหางม้าหรือในล่อนที่จะนำมาขึ้นคันชักนั้นจะต้องใช้ประมาณ 200 – 250 เส้น ซึ่งครูก็ได้ทดลองนำไปปฏิบัติแล้วโดยหางม้าหรือในล่อนมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดจะทำให้การสีไม่สบายมือและเสียงที่ออกมาไม่ดีเท่าที่ควร

ครูอิงกร กليبชื่น (ครูต๋อ) ท่านได้กรุณาแนะนำ ว่าอย่าให้ซอ “อาด” มาก เวลาสีซอจะแกว่ง คำว่า “อาด” หมายความว่า “แอ่น” (งอไปข้างหน้าหรือข้างหลัง) ซึ่งช่างทำซอโบราณจะเรียกว่า “อาด” ถ้าหีบซอสสามสายคันทันขึ้นมอลองแล้งซอแกว่ง ประคองยาก ก็อาจจะเป็นเพราะว่าซออาดมากไปก็ได้ โดยปกติซอสสามสายคันหนึ่งๆ จะต้องมียุทธลักษณะ “อาด” เล็กน้อย

ครูเทวประสิทธิ์ พาทยโกศล ท่านได้กรุณาแนะนำว่า ให้ใช้ถ่วงหน้าน้ำหนัก 2 บาท ที่ติดหน้าซอสสามสาย ซึ่งถ่วงหน้านี้จะต้องมีน้ำหนักที่เหมาะสมกับหนังและหน้าซอสสามสายด้วย คำว่าน้ำหนัก “2 บาท” จะต้องมีการชั่งตะกั่วผสมขึ้น (เป็นตะกั่วแบบเดียวกันที่ติดถ่วงเสียงผืนระนาดเอก ระนาดทุ้มและซ้องวง) บนเครื่องชั่งน้ำหนักทอง ให้ได้น้ำหนักพอดี แล้วจึงอัดลงในถ่วงหน้า ถ้ามากกว่าหรือน้อยกว่าก็ไม่ได้ใช้ไม่ได้ สำหรับซอหน้าเล็กก็ใช้ถ่วงหน้าที่มีน้ำหนักลดหย่อนลงไปเล็กน้อย ส่วนตำแหน่งที่ติดถ่วงหน้า นักสีซอสสามสายทุกคนจะต้องหาตำแหน่งการติดถ่วงหน้าเอาเองอาจจะต้องเลื่อนขึ้น – ลงจนกว่าจะได้ตำแหน่งเสียงที่สมบูรณ์ ตรงนี้ถือว่าเป็นศิลปะและความละเอียดอย่างหนึ่ง ไม่มีสูตรที่ตายตัว

ครูประเวศ กุมุท ท่านได้กรุณาแนะนำว่า ให้ใช้ไม้เหลาชะโอนทำแกนยึดทวนซอสสามสาย ซึ่ง “ไม้เหลา ชะโอน” ที่กล่าวถึงเป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่งที่สูงตามป่าชายเลน ลักษณะรูปร่างคล้ายกับต้นหมาก มีลำต้นขนาดใหญ่เท่ากับโคนขาบริเวณตรงกลางลำต้นเรียกว่า “ไส้” เส้นนี้ที่แก่สีดำจะต้องเอากบไส แล้วถากขึ้นรูปสำหรับทำแกนยึดคันทวน แล้วจึงเหลาให้ได้ขนาดที่ต้องการ ครูจ๋อนได้เคย

ทดลองใช้ไม้เหลาชะโอนทำคันทวนซอสสามสาย โดยขึ้นสายให้ตึงประมาณ 10 ปี แล้วจึงคลายสายให้หย่อนลง ปรากฏว่าแกนยึดแกนยึดทวนที่ทำจากไม้เหลาชะโอนมีความแข็งแรงทนทานมาก สามารถรับน้ำหนักสายที่ขึงตึงได้และดัดตัวกลับคืนสภาพเหมือนอย่างเดิม

ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ท่านได้กรุณาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเหลาหย่องซอสสามสาย ดังนี้ หย่องซอสสามสายควรมีรูปร่างลักษณะโค้งคล้ายสะพานเรียกว่า”แบบสะพานจีน” เนื่องจากวิธีบรรเลงซอสสามสายจะต้องมีการพลิกซอหรือไกวซออยู่เสมอ หากหย่องโค้งน้อยไปเวลาบรรเลงก็อาจจะสีพลาดกระทบสายได้ จึงต้องให้มีความโค้งมากขึ้นคือโค้งขนาดสะพานจีนเวลาสีจะพอดี นอกจากนั้นดร.อุทิศท่านยังกรุณาแสดงลักษณะการสีซอสสามสายให้ดูและจดจำไว้เป็นแบบอย่าง

ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ ท่านกรุณาแนะนำเกี่ยวกับการคัดเลือกหนังสัตว์สำหรับนำมาขึ้นหน้าซอสสามสาย โดยให้ใช้หนังแพะสีขาวตัวแก่ๆ ตรงบริเวณ”สวาท” คือสีข้างหรือชายซี่โครง การขึ้นหน้าไม่ควรตึงมากเพราะจะทำให้เสียงซอนั้นห้าว หนังแพะที่เหมาะสมนำมาขึ้นหน้าซอสสามสายดังกล่าวมีวิธีการสังเกตคือ จะเลือกหนังแพะแก่ๆ คือผิวหนังจะขึ้นเป็นผื่นหยาบๆแล้วเอาตะปูตอกกับพื้นกระดานซึ่งฝังไว้ก่อนแล้วจึงตากแห้งเวลาจะใช้ให้นำหนังนั้นมาจุ่มน้ำให้อ่อนแล้วจึงนำมาขึ้นหน้า เมื่อเสร็จแล้วต้องขัดผิวหยาบๆ สำหรับการประดับทวนกลางซอสสามสายด้วยทองหรือเงินลงยานั้น ท่านแนะนำให้ไปที่ร้านหิรัญกร ถนนบ้านหม้อ พาหุรัด เพราะเป็นลักษณะงานเครื่องถมฝีมือช่างที่เหนือเขาทำงานอยู่ในเกณฑ์ดี อีกทั้งแนะนำให้ใช้ไม้บุญนาคลึงทำซอสสามสายได้ เพราะเป็นไม้เนื้อแข็งคล้ายๆ กับไม้ประดู่ ชิงชัน แต่มีเนื้อไม้ที่ค่อนข้างละเอียดเมื่อกำลังทวนซอแล้วสีออกจะแดงคล้ายไม้ประดู่และแข็งแรงดี

ครูเฉลิม ม่วงแพศรี ท่านได้แนะนำเกี่ยวกับวิธีการบรรเลงซอสสามสาย การจับ ลักษณะทำนองและวิธีการสีซอที่ต้องตามแบบฉบับตามแบบฉบับที่ท่านได้ศึกษาหาความรู้มา ในด้านการผลิตซอสสามสายท่านได้แนะนำว่าการทำขนาดคันทวนกลางประมาณ 1 นิ้ว จะทำให้บรรเลงได้นานและคล่องมือมากขึ้น

ความรู้ที่ได้รับนอกเหนือจากการผลิตเครื่องดนตรีแล้ว ครูจ๋อนยังได้รับความรู้ในเรื่องของการปรับเสียงทดสอบเสียงเครื่องดนตรีทุกชิ้นว่าเสียงมีคุณภาพดีหรือไม่ เพราะนอกจากครูจ๋อนจะเป็นช่างทำเครื่องดนตรีแล้วท่านยังสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้อีกหลายประเภท

ในการคัดเลือกช่างเข้ามาทำงานครูจ๋อนมีขั้นตอนการรับสมัครดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ประวัติส่วนตัว ประวัติด้านประสบการณ์การทำงาน ถ้าเป็นคนต่างด้าวครูจ๋อนจะไม่รับโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ต้องมีประวัติไม่เคยติดยาเสพติดมาก่อน ถ้าตกลงที่จะสมัคร ครูจ๋อนจะเริ่มมีการสอนงานและทดลองงาน เป็นเวลา 3 เดือน โดยถ้าใครผ่านการทดลองงาน 3 เดือนก็จะมีค่าแรงให้ ในการคัดเลือกคนงานนอกจากจะทำงานเป็นแล้วยังต้องเป็นคนที่มีความขยันอดทน ตรงต่อเวลามีระเบียบวินัย

2. การคัดเลือกช่างส่งไปแต่ละแผนก ในระบบการทำงานช่วงแรกครูจ๋อนจะทดลองให้ทำงานอยู่ส่วนกลางคือทำหน้าที่ทั่วไปโดยรวมก่อน เช่น ช่างขัด เกลาเนื้อไม้ ครูจ๋อนจะสอนขั้นตอนการทำทุกขั้นตอนโดยละเอียด หลังจากผ่านการทดลองงานก็จะคัดเลือกจากความสามารถ ความถนัดและลักษณะงาน ถ้าเป็นผู้หญิงจะให้ทำงานที่ใช้ฝีมือ งานละเอียด เช่น ช่างขัด ช่างกลา ช่างสี แต่ถ้าเป็นผู้ชายส่วนมากก็จะให้ทำงานที่ใช้แรงและเป็นงานที่อยู่กับเครื่องมือเครื่องจักร เช่น ช่างกลึง ช่างเลื่อยไม้ เป็นต้น โดยพอมีคนงานพอสมควรแล้วจะวางระบบแบ่งช่างเป็นแผนกทำตามหน้าที่แยกตามความสามารถตามประเภทหลังจากนั้นก็ส่งช่างไปทำหน้าที่ยังแผนกต่างๆ เช่น แผนกเลื่อยไม้ แผนกขึ้นรูป แผนกกลึง แผนกขัด แผนกทำสี แผนกแกะกลา แผนกทำมุก เป็นต้น

3. กระบวนการการสอนช่าง ในกระบวนการสอนช่างเริ่มแรกครูจ๋อนจะลงมือทำให้ดูเป็นตัวอย่างบอกรายละเอียดการทำแต่ละขั้นตอนก่อน แล้วให้ลงมือปฏิบัติตาม โดยเริ่มสอนจากงานง่ายๆ เช่น ถ้าเข้ามาใหม่ๆ จะฝึกให้ขัดผิว การกลาเนื้อไม้ ช่างสี ฯลฯ ต่อมาจึงสอนงานที่ยากขึ้นจนกระทั่งงานฝีมือขั้นสูง เช่น การแกะสลัก ฯลฯ ครูจ๋อนจะสอนให้แบบกันเอง “จับมือสอน” หรือที่เรียกว่าสอนแบบ “ตัวต่อตัว” เมื่อคนงานมีความรู้ความชำนาญแล้วก็ยังคงให้คำแนะนำ หรือแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ฝึกฝนและปลูกฝังให้ลูกจ้างทำงานอย่างละเอียดประณีต

ปัจจุบันในโรงงานและร้านขายเครื่องดนตรีมีช่างและพนักงานในโรงงานทั้งหมด 12 คน โดยมีข้อมูลดังนี้

1. นายสุรเชษฐ์ ธรรมณรงค์ (ช่างเลื่อยไม้, แผนกทั่วไป)

ช่างเลื่อยไม้ทำหน้าที่ เป็นแผนกขึ้นรูปซึ่งจะนำไม้ที่คัดเลือกไว้มากลึงหรือไสหรือเจาะให้เป็นรูปลักษณะตามที่ต้องการในการทำชิ้นส่วนของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ต่อจากนั้นจะส่งให้ฝ่ายขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน และแผนกทั่วไปทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยช่างคือต้องเป็นบุคคลที่ทำงานทุกหน้าที่ได้ โดยแผนกทั่วไปจะมีหน้าที่ทำงานทดแทนในกรณีที่ช่างขาดหรือกรณีที่งานเร่งรัด

2. นายรุ่งโรจน์ พูลสวัสดิ์ (ช่างกลึง ช่างเลื่อยไม้)

ช่างกลึง ทำหน้าที่ กลึงวัสดุ เช่น ไม้ งาช้าง และเขาสัตว์บางชนิด เช่น เขาวัว เขาควายเป็นรูปทรงต่างๆ และกลึงเครื่องสำหรับประดับตกแต่งซึ่งโดยมากเป็น ลักษณะทรงกลม ทรงกระบอก หรือรูปทรงกรวย กลม เป็นต้น ส่วนช่างเลื่อยไม้ ทำหน้าที่เลื่อยหรือตัดไม้ทุกชนิดให้ได้ตามรูปลักษณะที่ต้องการ เสร็จแล้วส่งต่องานไปยังแผนก ชัด เพื่อขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน

3. นายเจตจันทร์ ไทวิมาน (ช่างกลึงแทนช่างรุ่นเก่า)

ช่างกลึง ทำหน้าที่ กลึงวัสดุ เช่น ไม้ งาช้าง และเขาสัตว์บางชนิด เช่น เขาวัว เขาควายเป็นรูปทรงต่างๆ กลึงขลุ่ย ขลุ่ยดั่ง กลึงลูกบิดขลุ่ย กระบอกขลุ่ย กลึงคันชักขลุ่ย กลึงลูกบิดจะเข้และเท้าจะเข้ และกลึงเครื่องสำหรับประดับตกแต่งซึ่งโดยมากเป็น ลักษณะทรงกลม ทรงกระบอก หรือรูปทรงกรวย กลม เป็นต้น

4. นางละเบียบ ศรีโสดา (ช่างขัด,ช่างสี)

ช่างขัด แต่งสี มีหน้าที่ขัดผิวไม้และเคลาเนื้อไม้ที่ส่งต่อมาจากแผนกกลึงแล้ว ขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน ต่อจากนั้นจึงสู่ขั้นของการลงน้ำมันชักเงาและลงสี

5. นางธนากร ไวสูงเนิน (ช่างขัด ช่างสี)

ช่างขัด แต่งสี มีหน้าที่ขัดผิวไม้และเคลาเนื้อไม้ที่ส่งต่อมาจากแผนกกลึงแล้ว ขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน ต่อจากนั้นจึงสู่ขั้นของการลงน้ำมันชักเงาและลงสี

6. นางสมลักษณ์ ปรอด (ช่างขัด ,ช่างสี)

ช่างขัด แต่งสี มีหน้าที่ขัดผิวไม้และเคลาเนื้อไม้ที่ส่งต่อมาจากแผนกกลึงแล้ว ขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน ต่อจากนั้นจึงสู่ขั้นของการลงน้ำมันชักเงาและลงสี

7. นายสาลี ทองเสาร์ (ช่างตกแต่ง ทำซอ ทำจะเข้)

ทำหน้าที่ตกแต่งงานไม้และส่วนประกอบต่างๆของเครื่องดนตรีที่กลึงและขัดผิวมาแล้ว เป็นช่างฝีมือที่ต้องทำหน้าที่เป็นละเอียดในการตกแต่งส่วนประกอบต่างๆให้ได้รูปทรงที่มาตรฐานและสวยงามตามแบบ นอกจากนี้ยังเป็นช่างฝีมือที่ผลิตซอและจะเข้ประกอบขึ้นรูปเสร็จสมบูรณ์ต่อจากนั้นจึงส่งให้ครูจ๋อนเป็นคนทดสอบเสียงเอง

8. นายชูชาติ ไวสูงเนิน (ช่างแกะกะลา)

ทำหน้าที่ในการแกะกะลาขลุ่ย ตามแบบของร้านและตามแบบเฉพาะที่ลูกค้ามีรายการสั่งเข้า

9. นายสนทนา พันธุ์ปาน (ช่างประดับมุก)

ทำหน้าที่ในการทำชิ้นส่วนต่างๆ ประดับมุกเพื่อเป็นการประดับตกแต่งชิ้นส่วนต่างๆในการมาประกอบเป็นเครื่องดนตรี ให้มีความวิจิตรสวยงาม ตามความต้องการของลูกค้า เริ่มจากการเตรียมหุ่นเมื่อได้หุ่นแล้ว ก็มาออกแบบและวางลวดลาย นำมุกมาตัดให้เป็นชิ้นตามต้องการ ติดด้วยกาวบนหุ่นไม้ จากนั้นลงสีโป้ว ทิ้งไว้ให้แห้งแล้วขัดให้ผิวเรียบ

10. นางกุลปริยา ชุมมาศ (การเงิน บัญชี ตรวจสอบคุณภาพงาน)

ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพงานของสินค้าที่ออกมาจากโรงงาน ทำหน้าที่ด้านการเงินของร้าน บัญชี การจ่ายเงินเดือน

11. นายอภิชาติ ม่วงแพศรี (ดูแลงานขายส่วนหน้าร้าน ตรวจการลงเวลาของพนักงาน)

ทำหน้าที่ดูแลงานขายหน้าร้านและรับรายการส่งสินค้า ดูแลการบริการหลังการขาย และดูแลระบบการลงเวลาทำงานของพนักงานทั้งหมด

12. นายธนธัส ไทวิมาน (พนักงานส่งสินค้า)

ทำหน้าที่ตรวจสอบสินค้าก่อนส่งถึงลูกค้า และทำหน้าที่เป็นฝ่ายจัดส่งเครื่องดนตรีให้กับลูกค้าหรือตามสถาบันต่างๆ

เวลาในการทำงานคือ วันศุกร์-วันเสาร์ เวลา 08.00- 17.00 น. หยุดวันอาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ระบบการจ่ายเงินเดือนจ่ายเป็นระบบตัดวีค (1week คือ 15 วัน) คือจ่ายเดือนละ 2 ครั้งคือ ทุกวันที่ 15 และทุกสิ้นเดือน โดยคนที่ทำงานด้านการเงินหรือบัญชีคือลูกสะใภ้ของครูจ๋อนการบริหารการเงินสามารถไว้วางใจได้ดีกว่าจ้างบัญชีที่เป็นคนนอก

การทำงานในโรงงาน เริ่มต้นกิจการในช่วงแรกรับสมัครช่างมา 2-3 คน ครูจ๋อนได้มีกระบวนการฝึกวิชาความรู้โดยเริ่มจากการสอนถ่ายทอดวิชาช่างให้เองโดยตรงจนเกิดความชำนาญ จากนั้นจึงรับสมัครคนงานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยวางระบบในการถ่ายทอดความรู้จากหัวหน้าคนงานให้สอนและถ่ายทอดวิชาให้แก่คนงานจากรุ่นสู่รุ่นต่อไปเป็นลำดับ โดยระบบการทำงานทุกคนจะถูกจำแนกให้ทำหน้าที่ตามระดับความสามารถและลักษณะงาน แต่ละแผนกจะมีหัวหน้าคอยควบคุมดูแลลูกน้องประมาณ 2-3 คน เมื่อแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จ งานจะถูกส่งต่อไปยังแผนกงานอื่น ยกตัวอย่างเช่น แผนกขึ้นรูป ซึ่งจะทำหน้าที่นำไม้ที่คัดเลือกไว้มากลึงหรือไสหรือเจาะให้เป็นรูปลักษณะที่ต้องการต่อจากนั้นจะส่งให้ฝ่ายขัดผิวเพื่อลบเหลี่ยมและทำให้ผิวไม้เรียบเนียน ต่อจากนั้นจึงสู่ขั้นของการลงน้ำมันชักเงาตกแต่งลวดลาย ก่อนนำไปประกอบเป็นเครื่องดนตรี สู่กระบวนการขั้นสุดท้ายคือการตั้งเสียง-เทียบเสียงให้ได้มาตรฐานบันไดเสียงในขั้นสุดท้ายนี้ส่วนใหญ่ครูจ๋อนจะเป็นคนทำ โดยแบ่งเวลา

ช่วงเย็นของแต่ละวันมาทำงาน แต่ถ้าไม่ได้ลงมือทำเองก็ต้องเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของเครื่องดนตรี ทุกชิ้น แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าคุณภาพของเสียงเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นย่อมขึ้นอยู่กับเนื้อของวัสดุที่ทำเช่น กระจกซอที่ทำจากงา ย่อมมีเสียงต่างจากกะโหลกที่ทำด้วยไม้ รวมทั้งรูปทรงต่างก็ทำให้เสียงต่างกัน เช่น รูปทรงของกะลามะพร้าวที่นำมาทำซอฮู้ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนมากคนทำเครื่องและฝึกดนตรีย่อมรู้แก่ใจดี การทำงานในระบบโรงงานที่ต้องผลิตสินค้าออกมาเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมดจึงเป็นเรื่องยากมาก จึงจำเป็นต้องใช้มาตรฐานแบบโรงงานอุตสาหกรรมควบคู่กับนำเอาฝีมือช่างแต่ละคนมาผนวกเข้าไปด้วย ยกตัวอย่าง เช่น การแกะลายบนกะโหลกซอฮู้ แม้ว่าปัจจุบันจะสามารถใช้กระดาษก๊อปปีหรือลอกลายลงบนกะโหลกแล้วแกะตามรอยนั้นได้ แต่อารมณ์ความรู้สึกความละเอียดอ่อน ความตั้งใจของผู้แกะก็มีอิทธิพลให้ลายนั้น ดูแข็งหรือดูอ่อนช้อย ดูตื่น หรือดูคมชัดได้เช่นกัน ซึ่งเรื่องนี้ครูจ๋อนตระหนักเป็นอย่างดี และตักเตือนผู้ร่วมงานอยู่เสมอ ในขั้นตอนการทำงานทุกขั้นตอนครูจ๋อนจะเป็นควบคุมดูแลเองทั้งหมด เพื่อให้งานออกมามีคุณภาพ

ในการบริหารบุคลากรครูจ๋อนใช้หลักการบริหารแบบภายในมาใช้ในการบริหารซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้

1. บริหารจากภายในคือ ให้คนงานได้เรียนรู้ตัวเองว่ามาตรฐานและคุณภาพของงานอยู่ตรงไหน ทำลักษณะใดจึงเป็นที่พอใจของลูกค้าและเหมาะสมกับราคา
2. การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ลงมือสอนและใกล้ชิด ให้คนงานได้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการทำงานอย่างละเอียด
3. สอนงานอย่างละเอียดทีละขั้นตอนและสอนให้แต่ละคนสามารถทำงานได้หลายอย่าง หลายหน้าที่เพื่อทำงานทดแทนกันได้ เพราะเมื่อจัดเป็นระบบโรงงานต้องมีการจำแนกแยกหน้าที่และมีการที่เกี่ยวเนื่องกันเมื่อมีการขาดงานต้องมีการทำทดแทนกันได้ หรือทำงานส่วนใดเร่งรัดอาจจะดมไปช่วยกันทำได้
4. ปกครองดูแลคนงานดูคนในครอบครัวเดียวกัน เอาใจเขามาใส่ใจเราให้ความรัก ความเห็นใจทุกคนเหมือนครอบครัวสอนให้อยู่กันอย่างพี่น้อง ขาดเหลืออะไรก็จุนเจือแบ่งปันกัน ดูแลกันยามเจ็บไข้ได้ป่วยและให้ค่าตอบแทนตามมาตรฐานการจ้างงาน

นอกจากการสอนวิธีผลิตเครื่องดนตรีให้ลูกจ้างอย่างไม่ปิดบัง ครูจ๋อนยังสอนให้คนงานมีใจรักอาชีพและมีระเบียบวินัย การให้ค่าตอบแทนก็จะได้ตามระดับฝีมือถ้าผลิตงานในขั้นสูงๆขึ้นก็ได้ค่าตอบแทนสูงขึ้น ช่างบางคนมีรายได้ถึงเดือนละหมื่นกว่าบาท นอกจากนั้นครูจ๋อนยังปกครองดูแล

คนงานดูจนในครอบครัวเดียวกัน ดังนั้นส่วนใหญ่จะทำงานกับครูจ๋อน และเรียนรู้ทักษะทางช่างไปด้วย บางคนมีครอบครัวและอยู่กับครูจ๋อนเป็นเวลานานนับสิบปี ลูกน้องในโรงงานทุกคนต่างเรียกครูจ๋อนอย่างสนิทสนมและรักใคร่ว่า “ ป้า ” เวลาลูกน้องทำงานไม่ตรงตามมาตรฐาน ครูจ๋อนก็ไม่เคยดุแต่ครูจ๋อนจะชี้แนะให้แก้ไขปรับปรุงจนงานออกมาตามที่ต้องการ

1.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี

ในการเลือกวัสดุมาทำเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ครูจ๋อนจะมีเทคนิคและมีความพิถีพิถันในการเลือกวัสดุที่นำมาใช้ในการทำเครื่องดนตรีแต่ละชนิดโดยเฉพาะไม้ เพราะไม้เป็นวัสดุที่สำคัญในการนำมาผลิตเครื่องดนตรีเพื่อที่จะให้ได้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพเสียงดี และมีแหล่งในการซื้อหรือนำเข้าไม้และวัสดุต่างๆ หลักการคัดเลือกไม้มาผลิตเครื่องดนตรีของครูจ๋อนมีดังนี้

ไม้ที่นำมาเป็นส่วนประกอบของเครื่องดนตรี

- ไม้ชิงชัน เป็นไม้เนื้อแข็งจะใช้สำหรับทำเครื่องดนตรีที่มีสายตึงรั้งเพื่อความแข็งแรงและทนทานไม่คดไม่งอ เช่น คันทวนซอด้วง คันทวนซออู้ คันทวนซอสามสาย ใช้ทำลูกบิดซอ นอกจากนี้ยังใช้ทำขลุ่ย ปี่ เพราะเป็นไม้เนื้อแน่นแข็งแรงน้ำหนักดี และยังใช้ทำผืนระนาดเอก
- ไม้ขนุน เป็นไม้เนื้อแข็ง นิยมใช้ทำจะเข้ให้เสียงที่ดังกังวาน และหุ่นกลองต่างๆ
- ไม้ประดู่บ้าน เป็นไม้เนื้ออ่อน ลำต้นขนาดกลาง ใช้ทำซอทำกลอง
- ไม้ประดู่ป่า (ประดู่ลาย ปุ่มประดู่) เป็นไม้เนื้อแข็ง ใช้ทำหุ่นกลองแขก กลองทัด ตะโพนไทย ตะโพนมอญสองหน้า โทนรำมะนา
- ไม้พะยูน เป็นไม้เนื้อแข็ง ใช้ทำผืนระนาด กลองแขก กลองทัด ตะโพนไทย-มอญสองหน้า คันทวนซอ แต่ปัจจุบันหาได้ยากเพราะเนื่องจากเป็นไม้สงวน
- ไม้มะเกลือ เป็นไม้เนื้อแข็ง โตช้า และหายาก มีเนื้อไม้สีดำ เป็นไม้ที่มีค่า ราคาแพง ทำซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย ใช้ทำปี่ ขลุ่ย
- ไม้นางพญาจืดดำ ไม้เนื้อแข็ง โตช้า หายาก ใช้ทำขลุ่ย ผืนระนาด คันทวน คันทักซอ ทำเล้าปี่ หมอนหนุนสายซอ คันทวนซอ ลูกประคำ

แหล่งซื้อไม้ บางชนิดครูจ๋อนจะติดต่อซื้อมาจากประเทศเพื่อนบ้านเช่น ประเทศลาว เขมร หน้าที่เลือกมาเป็นส่วนประกอบของเครื่องดนตรี

- หนึ่งววนิดหนา ใช้ทำขึ้นหน้ากลองทัด ชนิดบางลงมาอีกใช้ขึ้นหน้ารำมะนา บางลงมาอีกใช้ขึ้นหน้ากะโหลกซอคู่ (ในหนึ่งววนิดหนึ่งจะมีทั้งหน้าหนาและบางอยู่ในผืนเดียวกันจึงต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมของแต่ละงาน)

- หนึ่งแพะ ใช้ขึ้นหน้าซอสามสาย ต้องเป็นหนังคนสีขาว อายุของแพะประมาณ 5 ขวบปีหนึ่งจะไม่หนามากและบางเกินไป ตรงสันหลังไม่ควรนำมาใช้เพราะหนังจะหนามาก และแผ่นหนังต้องหนาเสมอกันไม่หนาหรือบางเกินไป

เทคนิคในการคัดเลือกวัสดุมาผลิตเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เช่น ถ้าเป็นจำพวกประเภทซอ ไม้ที่นำมาทำเครื่องดนตรีถ้าจะให้ได้เสียงและคุณภาพต้องเป็นไม้ชิงชัน ไม้พยุง ไม้แก้ว ไม้มะเกลือ ไม้ดาดง ไม้พญาจืดดำ และงาช้าง ขั้นตอนการเตรียมไม้นำมาตั้งแต่เป็นซุงมาผ่าเปิดเป็นแผ่นโดยนำมาผึ่งไว้ประมาณ 1 เดือนให้แห้ง แล้วมาเลื่อยออกเป็นคันท่อนำเอาแบบวางลงไป แล้วนำไปผึ่งไว้อีกประมาณ 10 กว่าวัน แล้วนำมาเกลึง

- ซอดวง จะเน้นการเลือกไม้ที่ทำคันซอดวง โดยจะเป็นไม้อะไรก็ได้แต่ถ้าจะให้ได้เสียงที่มีคุณภาพต้องเป็นไม้จำพวก ไม้ชิงชัน ไม้พยุง ไม้แก้ว ไม้มะเกลือ ไม้ดาดง ไม้พญาจืดดำ และงาช้าง ต้องใช้ไม้แห้งสนิท ถ้าไม้แห้งสนิทเมื่อทำเสร็จจะบิดเบี้ยวไม่ได้รูปทรงสวยงามตามมาตรฐาน กระบอกซอต้องขึ้นด้วยหลังงูเหลือมความหนาของหนังงูเหลือมต้องพอประมาณจะหนามากหรือบางมากก็ได้ไม่ต้องความหนาพอประมาณถึงจะมีเสียงที่ดี

- ซอคู่ คันทวนซอคู่ ต้องเป็นไม้เนื้อแข็งและต้องแห้งสนิทกะโหลกซอคู่เป็นกะลามะพร้าวชนิดพิเศษ คือ เป็นรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยมออกมามากกว่าส่วนหน้า ขึ้นหน้าด้วยหนังวัวที่ใช้ต้องมีอายุไม่เกิน 3 ปี และต้องใช้น้ำตรงสวบทั้งสองข้าง จะทำให้เสียงที่สือออกเท่ากัน

- ซอสามสาย เป็นซอที่ทำยากที่สุด แต่ครูจ๋อนได้รับประสบการณ์และความรู้จากผู้มีความรู้มาแนะนำมากมายจนครูจ๋อนมีความรู้มากในเรื่องนี้ และพิถีพิถันเป็นอย่างยิ่งในการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ เช่น กะลามะพร้าวที่นำมาทำเป็นกะโหลกมีการคัดเลือกจากมะพร้าวพันธุ์พิเศษ หนังที่นำมาซึ่งซอต้องมีคุณภาพดี ไม้ที่นำมาทำเป็นคนชักต้องเป็นไม้ที่มีน้ำหนักดี และมีลายสวยงามเช่นไม้แก้ว นอกจากนี้ยังพิถีพิถันในการเลือกวัสดุอุปกรณ์อื่นๆเช่นหางม้าต้องใช้หางม้าแท้สีขาวที่ต้องสั่งจากจีนแดงหรือเยอรมัน ถ้าเป็นหางม้าเทศสีขาวจะทำให้ดูสวยงาม หนังงูต้องใช้หนังงูเหลือมช่วงท่อนหางเพราะมีความหนาพอดี หรือหนึ่งแพะที่จะนำมาขึ้นซอสามสายจะเลือกหนึ่งแพะแก่ๆ ดูจากผิวหนังจะขึ้นเป็นผื่นหยาบๆ เวลาเลือกจะต้องดูให้มีความหนาบางตลอดทั้งชิ้นเท่ากัน

- จะใช้ สามารถทำได้จากไม้ขนุน ไม้สัก ไม้จำปา ไม้จืด บางครั้งสามารถทำจากไม้ประดู่ได้ด้วยแต่ไม้ที่มีความนิยมนามากและถือว่าดีที่สุดคือไม้ขนุน ไม้ขนุนหาได้ไม่ยากในพื้นที่ประเทศไทย โดยเฉพาะพื้นที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ตอนต้นซึ่งมีพื้นที่อยู่ติดกับทะเล ได้แก่ จังหวัดชลบุรี เมื่อนำไม้ขนุนมาประดิษฐ์เป็นตัวจะเสร็จแล้วนำไปลงเคลือบเงาจะสามารถชักเงาให้เกิดความสวยงามได้ ครูจ๋อนจะทำการคัดคุณภาพไม้โดยคัดเลือกคุณสมบัติของไม้ที่สร้างเสียงให้เกิดความไพเราะได้เป็นหลัก บางครั้งพิจารณาคุณภาพของไม่ว่าเป็นไม้ที่มีเนื้อดี มีตำหนิน้อยที่สุด สามารถทำเป็นรูปร่างจะใช้ได้เรียบร้อย

- ระนาด การคัดเลือกไม้ที่นำมาทำผืนระนาดต้องเลือกไม้ที่มีลำต้นตรง โดยสังเกตจากเสียงต้องไม่คด ต้องมีสีเดียวกันทั้งผืน การผ่าหรือการไสต้องไม่ย่อนเสียง ผืนระนาดเอกนิยมไม้ชิงชัน เพราะจะทำให้มีคุณภาพเสียงดี ผืนระนาดทุ้มใช้ไม้ไผ่บง ส่วนรางระนาดสามารถนำพวกไม้เนื้อแข็งหรือไม้ขนุนมาทำได้

- ขิม ไม้ที่นิยมนำมาทำเป็นตัวขิมได้แก่ ไม้ชิงชัน ไม้สัก ถ้าเป็นไม้ชิงชันจะให้เสียงที่ดังกังวาน แต่ถ้าเป็นไม้สักจะให้เสียงที่นุ่มนวล ไพเราะกว่า แล้วแต่ลูกค้าต้องการคุณภาพของเสียงแบบใด

ภาพประกอบ 1 ไม้ชิงชันขึ้นโครงทำเป็นตัวขิม

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 2 ไม้ซุงประดู่เตรียมจะเลื่อยทำซอกฝักหัด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 3 ไม้แผ่นงเตรียมทำฝืนระนาดทุ้ม

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 4 ไม้ขนุนเตรียมไว้ชุดทำตัวจะเข้

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 5 การดูแลรักษาไม้แก้วก่อนที่จะนำมากลึงซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 6 หน้ากระป๋อง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 7 หน้าแพะ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 8 หนังสือ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

1.3 เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรี

ในช่วงแรกที่มีการก่อตั้งโรงงานและเริ่มผลิตเครื่องดนตรีครูจ๋อนได้ใช้ความรู้เดิมเครื่องมือโบราณและประสบการณ์ต่างๆที่ได้จากหัตถกรรมและจากครูช่างและจากผู้มีภูมิรู้แนะนำมาผลิตเครื่องดนตรีไทยทุกชนิดต่อมาได้พัฒนาเครื่องมือการผลิตเพื่อเพิ่มจำนวนเครื่องดนตรีและเพื่อให้ทันแก่การส่งออกและจำหน่ายไปยังลูกค้ากลุ่มต่างๆ โดยคิดค้นออกแบบพัฒนาเครื่องมือในการผลิตให้ทันสมัยและสะดวกรวดเร็วต่อการผลิต เครื่องมือบางชนิดครูจ๋อนคิดค้นประดิษฐ์เองโดยนำอุปกรณ์บางอย่างมาผสมผสานกันและออกแบบให้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิต เช่น ชุดมีดกลึงเครื่องดนตรีงานไม้ ต่อมาครูจ๋อนจึงได้คิดค้นออกแบบและดัดแปลงโดยนำเครื่องมืออุตสาหกรรมที่ใช้ในโรงงานมาประยุกต์ใช้กับงานผลิตเครื่องดนตรี เพื่อจะช่วยให้การผลิตมีความเร็วขึ้นและเพื่อให้ได้จำนวนเครื่องดนตรีตามความต้องการของลูกค้า เครื่องมือต่างๆ เหล่านั้นได้แก่ ลีว, เครื่องกลึงงานไม้ขนาดเล็ก, เครื่องกลึงงานไม้ขนาดใหญ่ เครื่องเลื่อยสายพานแนวตั้ง, เครื่องลับพื้นเลื่อย, เครื่องแป้นกระดาษทราย, เครื่องเลาเตอร์ชักคิ้วบัว, เครื่องเจาะแท่นส่ว่าน ปะกำ, เครื่องตัดคลองใบเลื่อย, เครื่องต่ออาร์คใบเลื่อย, เครื่องเลาเตอร์ และชุดมีดกลึงงานไม้ทุกชนิด เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องมือโบราณและเครื่องมือที่ครูจ๋อนคิดค้นออกแบบดัดแปลงนำเอาเครื่องมืออุตสาหกรรมที่ใช้ในโรงงานมาประยุกต์ใช้กับการผลิตเครื่องดนตรีมีดังต่อไปนี้

1. เครื่องกลึงงานไม้ขนาดเล็ก ใช้กลึงงานไม้ขนาดเล็กทุกชนิด เครื่องมือชนิดนี้ครูจ๋อนได้คิดออกแบบเองและไปจ้างโรงงานให้หล่อตามแบบที่คิดค้นขึ้นมา ใช้กลึงส่วนประกอบเครื่องดนตรีจำพวก ลูกบิดซอ ลูกบิดจะเข้ คันทวนซอ กระจับปี่ ขลุ่ยด้านนอก เท้าจะเข้ เป็นต้น

ภาพประกอบ 9 เครื่องกลึงงานไม้ขนาดเล็ก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

2. เครื่องกลึงงานไม้ขนาดใหญ่ สำหรับใช้กลึงงานไม้ขนาดใหญ่ทุกชนิด เช่น ใช้กลึงกระจับปี่ ขลุ่ยด้านใน ใช้กลึงเลาปี เลาชู้ย กิ่งรำมะนา เป็นต้น

ภาพประกอบ 10 เครื่องกลึงงานไม้ขนาดใหญ่

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

3. **เครื่องเลเตอร์ขนาดใหญ่** สำหรับใช้ชุดเนื้อไม้ได้ทองจะเข้ พัฒนามาจากการใช้คนชุดจากเมื่อก่อนได้คนชุดได้ประมาณวันละ 2-3 ตัว แต่พอพัฒนามาใช้เครื่องเลเตอร์ขนาดใหญ่ในการชุดทองจะเข้ สามารถชุดทองจะเข้ได้มากที่สุดถึงวันละ 50 ตัว

ภาพประกอบ 11 เครื่องเลเตอร์ขนาดใหญ่

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4. **เครื่องเลื่อยสายพานแนวตั้ง** สำหรับใช้เลื่อยงานไม้ ตัดไม้ ผ่างานไม้ตรงๆ ใช้ผ่าไม้สูงใบใหญ่ได้ตั้งแต่ขนาด 2-16 นิ้ว ใช้เลื่อยงานโค้งได้ทุกชนิด เช่น โค้งรางระนาด โค้งกระจังโหม่งนมจะเข้ หัวซอด้วง เป็นต้น

ภาพประกอบ 12 เครื่องเลื่อยสายพานแนวตั้ง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5. เครื่องแป้นกระดาษทราย สำหรับใช้ฝนไม้, ฝนโลหะ ใช้กับงานเครื่องดนตรีได้ทุกชนิดที่เป็นงานลักษณะเว้า, โค้ง ให้ไม้มุมได้ฉากตามที่ต้องการให้เพื่อให้งานมีความละเอียดมากขึ้น

ภาพประกอบ 13 เครื่องแป้นกระดาษทราย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

6. เครื่องเลาเตอร์ สำหรับใช้ชักคิ้วบัวต่างๆ เช่น ฐานระนาด ลูกระนาด

ภาพประกอบ 14 เครื่องเลาเตอร์ชักคิ้วบัว

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

7. เครื่องเจาะแท่นสว่าน ใช้เจาะไม้ได้ทุกชนิด เช่น เจาะกระบอกขอ เจาะแท่นกระบอก
เจาะลูกบิดขอ

ภาพประกอบ 15 เครื่องเจาะแท่นสว่าน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

8. ปะกัม สำหรับช่วยจับไม้ให้สนิทเป็นเนื้อเดียวกันเวลาแต่งขึ้นรูป เพื่อให้ไม้แน่นไม่
สั่นคลอน เช่น ตกแต่งปากขอสามสาย ตกแต่งเหลี่ยมขอด้วง

ภาพประกอบ 16 ปะกัมช่วยจับไม้ให้สนิทเวลาแต่งขึ้นรูป

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

9. เครื่องตัดคลองใบเลื่อย ใช้สำหรับตัดใบเลื่อยให้เป็นคลอง เมื่อตัดแล้วจะทำให้ร่องของฟันเลื่อยมีลักษณะที่กว้างและลึกกว่าเดิม เพื่อให้การใช้งานของใบเลื่อยง่ายและสะดวกขึ้น

ภาพประกอบ 17 เครื่องตัดคลองใบเลื่อย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

10. เครื่องอาร์คใบเลื่อย สำหรับใช้อาร์คใบเลื่อยสายสะพานให้ติดกันเวลาที่สายสะพานขาด

ภาพประกอบ 18 เครื่องต่ออาร์คใบเลื่อย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11. ชุดมีดกลึงงานไม้ทุกชนิด ชุดมีดกลึงงานไม้จะมีขนาดแตกต่างและการใช้งานแตกต่างกันไปดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 19 ชุดมีดกลึงงานไม้ทุกชนิด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.1 มีดหน้าตัววี มีขนาด 2 หูล และ 1 หูล ใช้สำหรับแต่งตามคอดูกบิตขออุ้ง แหว่ง ปล้องไฉนของซอสามสาย

ภาพประกอบ 20 มีดหน้าตัววี

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.2 มีดกลิ้งหน้าตรง มีลักษณะคล้ายส้อม มีขนาด 1 นิ้ว 2 นิ้ว และ 3 นิ้ว ใช้สำหรับแทงไม้ที่เป็นงานชิ้นเล็กๆ

ภาพประกอบ 21 มีดกลิ้งหน้าตรง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.3 มีดก้อ ใช้สำหรับกลิ้งส่วนด้านบนและวาดโค้งตามรูปลักษณะวงกลมของลูกบิดขอ

ภาพประกอบ 22 มีดก้อ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.4 ปากแหลมตัววี ใช้สำหรับแทงเส้นตามจุดต่างๆ

ภาพประกอบ 23 ปากแหลมตัววี

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.5 มีดไล่ปอก ใช้สำหรับไล่เนื้อที่เป็นเหี่ยมเพื่อลบเหี่ยมไม่ให้มีลักษณะกลม

ภาพประกอบ 24 มีดไล่ปอก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

11.6 มีด ใช้เก็บไม้เป็นเส้นตรง

ภาพประกอบ 25 มีด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

12. สี่ว ใช้สำหรับ เจาะรูเดือย แต่งเดือย บำเดือย และเซาะ ไม้ให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ ตามงานให้

เรียบ

ภาพประกอบ 26 สี่ว

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

1.4 การผลิตเครื่องดนตรี

โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนถือว่าเป็นแหล่งผลิตเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมนักโดยทั่วไปแห่งหนึ่งของเมืองไทยคือ “โรงงานดุริยางค์ไทยอุตสาหกรรม” โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนผลิตเครื่องดนตรีไทยทุกชนิด แต่จะมีเครื่องดนตรีประเภทซอ ที่ถือว่าได้รับความนิยมและเป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตมากกว่าชนิดอื่นเพราะเครื่องดนตรีประเภทซอ โดยเฉพาะ ซอสามสายของร้านครูจ๋อนการดนตรีถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการยอมรับมีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์เครื่องดนตรีไทย สามารถผลิตได้ตามต้องการเฉพาะแบบ เฉพาะบุคคล ด้วยชิ้นงานที่มีความสวยงามวิจิตร ตระการตาจนเป็นที่พอใจและไว้วางใจของลูกค้า ส่วนเครื่องดนตรีประเภทอื่นก็จะรับทำตามรายการสินค้าที่สั่งเข้ามา

ครูจ๋อนใช้ความรู้ประสบการณ์ที่สั่งสมมาในช่วงที่ทำงานอยู่ในห้างดุริยบรรณมากกว่า 10 ปี ได้เก็บเกี่ยววิชาความรู้และประสบการณ์ในการผลิตเครื่องดนตรีหลายประเภท ทั้งการซ่อมเครื่องดนตรี รวมไปถึงเทคนิคในการปรับเสียงการทำให้เครื่องดนตรีมีเสียงที่ดีและมีคุณภาพ จากครูช่าง นักปราชญ์ และครูดนตรีหลายท่านซึ่งความรู้และประสบการณ์เหล่านั้นมีประโยชน์มากมายกับการที่ครูจ๋อนได้นำมาใช้ในการประกอบอาชีพจนถึงทุกวันนี้ ถือเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาอันยิ่งใหญ่ให้แก่พี่พณัฎแห่งวงการดนตรีไทย โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการทำซอสามสาย

ขั้นตอนในการผลิตเครื่องดนตรี

1.4.1 การเลือกวัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี

ในการผลิตเครื่องดนตรีทุกชนิดครูจ๋อนจะมีเทคนิคและมีความพิถีพิถันมากจะใส่ใจรายละเอียดในการคัดเลือกวัสดุแต่ละชนิดมาทำส่วนประกอบ และมาผลิตเป็นเครื่องดนตรี วัสดุอุปกรณ์แต่ละชิ้นจะต้องให้มาตรฐาน ตลอดจนการประกอบชิ้นส่วนเป็นเครื่องดนตรีและการทดสอบคุณภาพเสียง ครูจ๋อนเป็นผู้ดูแลควบคุมงานทุกขั้นตอนด้วยตัวเอง ครูได้บอกถึงเทคนิคในการเลือกวัสดุมาทำเครื่องดนตรีได้แก่ ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย เพราะเครื่องดนตรีประเภทซอทั้ง 3 ชนิดนี้ ถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการยอมรับมีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์เครื่องดนตรีไทย และเป็นเครื่องดนตรีที่มีจำนวนการผลิตมากที่สุดของโรงงาน เทคนิคในการเลือกวัสดุมาผลิตเครื่องดนตรีประเภทซอมีดังนี้

ซอด้วง จะเน้นการเลือกไม้ที่ทำคันซอด้วง โดยจะเป็นไม้อะไรก็ได้แต่ต้องใช้ไม้แห้งสนิท ถ้าไม้แห้งสนิทเมื่อทำเสร็จจะบิดเบี้ยวไม่ได้รูปทรงสวยงามตามมาตรฐาน

ซอคู่ คันทวนซอคู่ ต้องเป็นไม้เนื้อแข็งและต้องแห้งสนิทกะโหลกซอคู่เป็นกะลามะพร้าว ชนิดพิเศษ คือ เป็นรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยมออกมาจากส่วนหน้า หนึ่งวัวที่ใช้ต้องมีอายุไม่เกิน 3 ปี และต้องใช้หนังตรงสวาททั้งสองข้าง จะทำให้เสียงที่สือออกเท่ากัน

ซอสสามสาย เป็นซอที่ทำยากที่สุด แต่ครูจ๋อนได้รับประสบการณ์และความรู้จากผู้มีความรู้มาแนะนำมากมายจนครูจ๋อนมีความรู้มากในเรื่องนี้ และพิถีพิถันเป็นอย่างยิ่งในการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ เช่น กะลามะพร้าวที่นำมาทำเป็นกะโหลกมีการคัดเลือกจากมะพร้าวพันธุ์พิเศษ หนังที่นำมาซึ่งซอต้องมีคุณภาพดี ไม้ที่นำมาทำเป็นคันทวนต้องเป็นไม้ที่มีน้ำหนักดี และมีลายสวยงามเช่นไม้แก้ว

นอกจากนี้ยังพิถีพิถันในการเลือกวัสดุอุปกรณ์อื่นๆเช่นหางม้าต้องใช้หางม้าแท้สีขาวที่ต้องสั่งจากจีนแดงหรือเยอรมัน ถ้าเป็นหางม้าเทศสีขาวจะทำให้ดูสวยงาม หนังงูต้องใช้หนังงูเหลือมช่วงท้องหางเพราะมีความหนาพอดี หรือหนังแพะที่จะนำมาขึ้นซอสสามสายจะเลือกหนังแพะแก่ๆ ดูจากผิวหนังจะขึ้นเป็นผื่นหยาบๆเวลาเลือกจะต้องดูให้มีความหนาบางตลอดทั้งชิ้นเท่ากัน

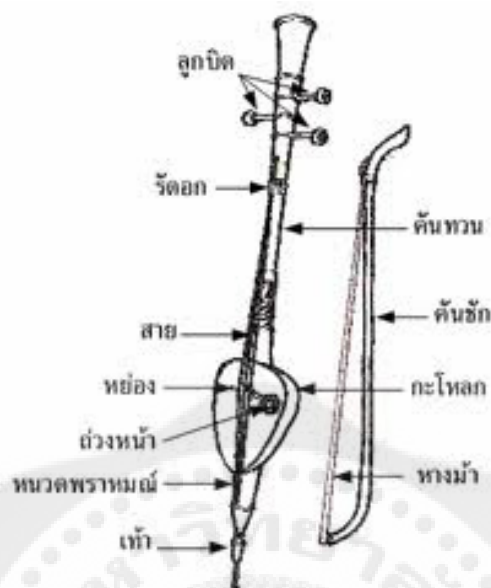
1.4.2. การประดิษฐ์ส่วนประกอบต่างๆและการสร้างแบบ

หลังจากเตรียมอุปกรณ์ต่างๆครบแล้วขั้นตอนต่อไปคือ การประดิษฐ์ชิ้นส่วนต่างๆของเครื่องดนตรีโดยเริ่มจากชิ้นโครงหรือผลิตชิ้นส่วนเริ่มจากชิ้นใหญ่ก่อนแล้วจึงผลิตส่วนประกอบที่เล็กลงมาตามลำดับ เช่น คันซอ คันชัก ลูกบิด โดยจะออกแบบกระดาดแข็งแล้วนำไม้มาลึง ค่วานขัดให้สวยงาม ก่อนนำไปประกอบขึ้นรูป ข้อสำคัญในการดำเนินงานขึ้นคือ การออกแบบให้สวยงามแปลกไปจากเดิม ผู้ผลิตควรศึกษาตลาดความสนใจของลูกค้า พยายามดัดแปลงแบบให้น่าสนใจนอกจากเทคนิคการออกแบบรูปทรงแล้วยังมีเทคนิคในการทำชิ้นส่วนแต่ละอย่างเช่น เส้นไหม การนำหางม้ามาใช้ทำคันสี สายซอ เป็นต้น

1.4.3. การประกอบเป็นเครื่องดนตรี

เมื่อได้ชิ้นส่วนต่างๆ ตามแบบกำหนดแล้ว จะนำชิ้นส่วนต่างๆมาประกอบเป็นเครื่องดนตรี ซึ่งในการประกอบจะมีรายละเอียดเทคนิคแต่ละเครื่องดนตรีต่างกัน เมื่อประกอบเป็นเครื่องดนตรีเสร็จแล้วต่อไปจะเป็นการเข้าสู่กระบวนการเทียบเสียงและทดสอบคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด โดยครูจ๋อนจะเป็นผู้ควบคุมการผลิตอย่างใกล้ชิด และจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องดนตรีทุกชิ้นด้วยตัวเอง เนื่องจากร้านครูจ๋อนการดนตรี มีชื่อเสียงในการทำซอสสามสายเพราะซอสสามสายร้านครูจ๋อนได้รับความนิยมในระดับหนึ่งของวงการดนตรีไทยเพราะมีกรรมวิธีการผลิตที่ประณีตสวยงามและเสียงที่ได้ออกมามีคุณภาพ จากการสังเกตและสัมภาษณ์ในขั้นตอนการผลิตเครื่องดนตรีไทยจะนำเสนอวิธีการผลิตเครื่องดนตรีที่ได้รับความนิยมและมีจำนวนการผลิตและรายการสั่งซื้อมากที่สุดของร้านครูจ๋อน ดังนี้

การผลิตซอสามสาย

ภาพประกอบ 27 ซอสามสาย

ที่มา: <https://som3737np.wordpress.com/> เข้าถึงเมื่อ 9 เมษายน 2560

ส่วนประกอบของซอสามสายมีดังนี้

1. กะโหลกซอ
2. คันซอ หรือทวนซอ
3. คันชัก
4. ลูกบิด
5. หย่องซอ
6. รั้วอก
7. สายซอ
8. ถ่างหน้า

แบ่งขั้นตอนออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

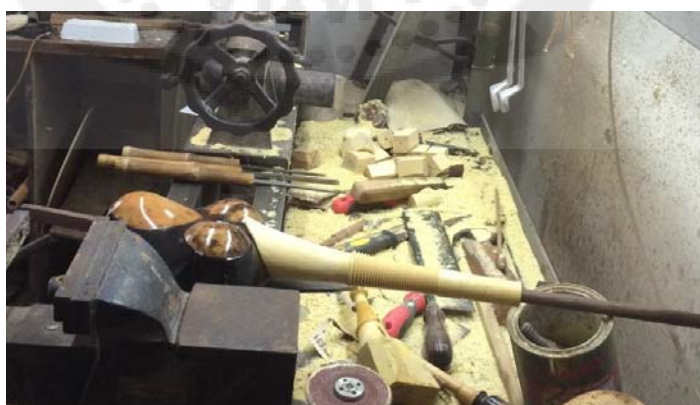
ขั้นตอนที่ 1 การผลิตคันทวนซอสสามสาย

1.1 เลือกไม้เนื้อแข็งที่ใช้ในการทำคันทวน เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะเกลือ ไม้พยุง งาช้าง สัตว์ส่วนของคันซอสสามสาย ทวนบนยาวประมาณ 12 นิ้ว ทวนกลางยาวประมาณ 4 นิ้ว ปากช้างบนยาวประมาณ 9 นิ้ว ทวนล่าง (ปากช้างล่าง) ยาวประมาณ 9 นิ้ว

ภาพประกอบ 28 ไม้สำหรับการทำคันทวนซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 29 ไม้ที่นำมาทำแกนยึดทวนของซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนที่ 2 การเจาะรูคันทวน

2.1 เจาะรูคันทวนบน ปากข้างบน ปากข้างล่าง ให้เป็นรู ขนาดความลึกประมาณ 5 นิ้ว ทะลุเป็นแนวยาวให้ตรงกันทั้ง 3 ส่วน เพื่อใช้ในการประกอบส่วนคันทวนขอสามสาย

ภาพประกอบ 30 การกลึงส่วนคันทวนขอสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนที่ 3 การทำลูกบิด

3.1 เลือกไม้แบบเดียวกันกับคันทวนเพื่อนามาทำลูกบิด แล้วกลึงให้ได้ขนาดลูกบิด มาตรฐานของขอสามสาย ลูกบิดทั้งสามอันยาวเท่ากัน คือ 6 นิ้ว เสร็จแล้วเจาะรูตรงส่วนปลายลูกบิด เพื่อนามาใส่สายขอ

ภาพประกอบ 31 การทำลูกบิด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนที่ 4 การกลึงเก็บรายละเอียดตกแต่งคันทวนและลูกบิด

4.1 กลึงเก็บรายละเอียดคันทวนทั้ง 3 ส่วนคันทวนบน ปากข้างบน ปากข้างล่าง และลูกบิด การกลึงส่วนคันทวนซอสสามสาย

ภาพประกอบ 32 การกลึงส่วนคันทวนซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 33 การทำทวนมุกซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 34 การทำทวนมุกช่อสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 35 การกลึงเก็บรายละเอียดลูกบิด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนที่ 5 การทำกะโหลกซอสสามสาย

5.1 เลือกกะลามะพร้าวที่มีลักษณะเป็นพู 3 พู หรือสามเส้า เลือกอันที่สามารถนำมาตัดได้

ภาพประกอบ 36 กะโหลกซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5.1.1 นำกะโหลกซอสมาตกแต่งขัดตะไบ จากนั้นเข้าโขงซอ

ภาพประกอบ 37 การตกแต่งกะโหลกซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5.1.2 นำกะโหลกซอมมาตัดและใช้ไม้เสริมด้านหลัง 2 อัน เพื่อให้กะโหลกมีความตรง และสวยงาม

ภาพประกอบ 38 การตัดกะโหลกซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5.1.3 นำมาขึ้นหนังด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะ แล้วแต่ช่าง

ภาพประกอบ 39 การขึ้นหนังซอสสามสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5.1.4 ตกแต่งกะโหลกซอเพื่อความสวยงาม

ภาพประกอบ 40 การตกแต่งกะโหลกซอ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนที่ 6 การทำคันชัก

6.1 ไม้สำหรับการทำคันชักซอสามสาย ใช้ไม้เนื้อแข็ง ความยาวประมาณ 30 นิ้ว

ภาพประกอบ 41 ไม้สำหรับทำคันชัก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

6.1.1 วาดตามแบบคันทัก และนำมาตัด โดยคันทักมีความยาวประมาณ 30 นิ้ว

ภาพประกอบ 42 การทำคันทัก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

6.1.2 ตัดตามแบบ และเจียรระไนคันทัก

ภาพประกอบ 43 การเจียรและตกแต่งคันทัก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

7. **ถ่วงหน้า** ทำมาจากโลหะชนิดต่าง ๆ เช่น แก้ว หรือ เงิน ด้วยการนำเอาโลหะเหล่านี้มาขึ้นรูปให้เป็นตลับกลมที่มีขนาดกลมที่มีขนาดเล็กภายในบรรจุขี้ผึ้งผสมตะกั่วเพื่อให้ได้น้ำหนัก จากนั้นจะปิดหน้าด้วยชั้นส่วนด้านบนอาจนำไปถมยา ลงยา หรือประดับด้วยเม็ดพลอยหลากหลายสีเพื่อความสวยงาม ซึ่งการนำถ่วงหน้าไปใช้งานนั้น จะใช้วิธีลั่นไฟ ในส่วนของชั้นที่ปิดหน้าไว้ แล้วกดลงเบาๆ ที่หน้าขอด้านซ้าย

ภาพประกอบ 44 ถ่วงหน้า

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

การผลิตซอด้วง

ภาพประกอบ 45 ซอด้วง

ที่มา: <http://www.thaigoodview.com/node/10259> (2560, 5 เมษายน).

ส่วนประกอบของซอด้วง มีดังนี้

1. คันทวน
2. ลูกบิด
3. คันชัก
4. กะโหลกซอ
5. หย่อง
6. สายทำด้วยไหม
7. หางม้า
8. หนังงู

ขั้นตอนการผลิตซอด้วง

1. คันทวน ต้องใช้ไม้แกนที่แข็งแรงพอ ต้องนำกระดาศแห้งมาตัดรูปให้เป็นลักษณะดังนี้ แล้วจึงนำมากลึงให้กลมครึ่งคือท่อนล่างส่วนท่อนบนต้องแต่งเป็นรูปเหลี่ยมตามตัวอย่าง ไม้หนา 2*5*72 ซม.

ภาพประกอบ 46 คันทวน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 47 การกลึงคันทวน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

2. ลูกบิด ทำด้วยไม้ชนิดเดียวกันกับคันทวนและต้องเลื่อยให้ใกล้เคียงตามแบบเมื่อกลึงสำเร็จเรียบร้อยแล้วเป็นรูปลักษณะดังนี้

ภาพประกอบ 48 ลูกบิด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

3. คันทัก ทำจากไม้ชนิดเดียวกัน คันทวนความโต $3/4 \times 3/4$ ยาว 28 นิ้ว เมื่อนำมากลึงสำเร็จ เรียบร้อยแล้วจะเป็นรูปที่สวยงาม

ภาพประกอบ 49 คันทัก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4. กระบอกซอด้วง แต่งและคว้านด้านในใจกลาง เมื่อนำมากลึงแต่งและ คว้านด้านในจะเป็น รูปดังนี้

ภาพประกอบ 50 กระบอกซอด้วง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5. หย่องรองสาย ทำด้วยไม้ฉำฉาหรือไม้ไผ่มีขนาดความโต 3 มิล * 4 มิล ยาว 10 มิล ใช้รองได้สายตรงกลางหน้ากะโหลกทำให้เกิดเสียง

ภาพประกอบ 51 หย่องรองสาย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

6. สายซอ ควั่นด้วยไหมเส้นเล็กนำมารวมกันเป็นเกลียวเล็กๆ จำนวน 4 เกลียว ควั่นให้เขม็งและบิดรวมกันหมุนกลับทั้ง 4 เกลียวเขม็งแน่นต้องตึงไว้ตึงๆ จนแห้งแล้วจึงนำมาใช้ใส่สายซอดัง สายทู่มีขนาด 2 มิล สายเอกมีขนาด 1 มิล

ภาพประกอบ 52 สายซอดัง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

7. หางม้า ใช้วัสดุได้ 2 ชนิดคือ ไนลอนและหางม้าแท้สีขาวต้องสั่งจากจีนแดง หรือเยอรมัน เป็นหางม้าเทศสีขาวสวยมาก มีความยาวประมาณ 30 นิ้ว นำมาขมวดทบกันแล้วใช้ด้ายพันไว้ให้อยู่ตามรูปเสร็จแล้วลงด้วยรัก เมื่อแห้งจะแข็งและอยู่ดีมากทั้งหางม้าและสายเอ็น ทำอย่างเดียวกันและมีจำนวนเส้นเท่ากันประมาณ 180 เส้น

ภาพประกอบ 53 หางม้า

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

8. หนังงู ใช้งูเหลือมช่วงท่อนหางเพราะมีความหนาพอดีนำมาหุ้มหน้ากระบอกลูกซอง ก่อนจะหุ้มหน้าต้องดึงให้ตึงแล้วต้องนำมาแช่น้ำให้นิ่ม ต้องใช้เครื่องเร่งให้ตึงสุดๆและใส่กาบไว้ข้างในด้วย เมื่อแห้งจะอยู่แน่น

ภาพประกอบ 54 หนังงูเหลือม

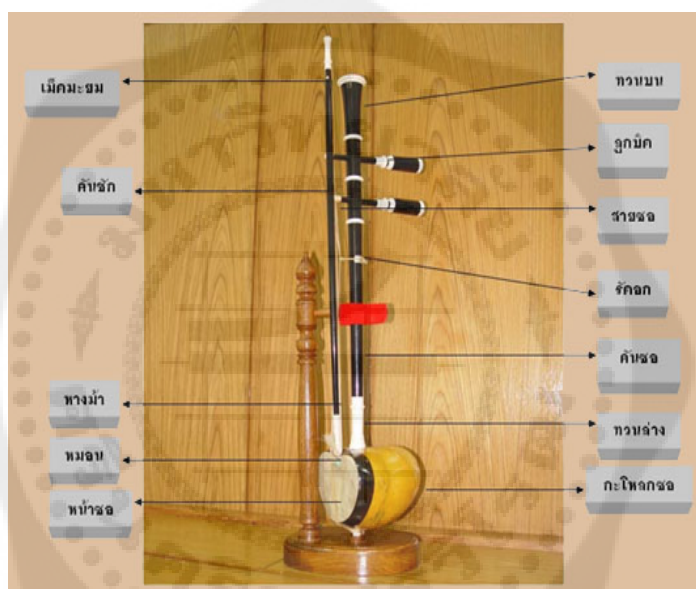
ภาพประกอบ 55 ขี้นหน้ากระบอกลูกซอง

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนการประกอบและการปรับเข้ารูปคัน

1. นำคันมาเจาะตรงที่เป็นรูปเหลี่ยมเพื่อใส่ลูกบิด
2. นำกระบอกซอที่ขึ้นรูปแห้งแล้วมาเจาะตรงอกวัดจากหน้ามาตรงที่จะเจาะประมาณ 11/2 เพื่อนำแกนของคันทวนมาปรับบังให้สนิท
3. นำเอาสายที่คันเตรียมรอไว้มาใส่ที่ลูกบิดบนขนาดของสายเส้นใหญ่และนำมาขมวดไว้กับแกนใต้เส้นใหญ่อีกเส้น คือเส้นที่ 2 เรียกว่า สายเอก ลักษณะของสายเส้นเล็กเสียงที่ดังออกมาคือเสียงแหลม

การผลิตซออู้

ภาพประกอบ 56 ซออู้

ที่มา: http://warichthaimusic.blogspot.com/2011/01/blog-post_2579.html

(2560, 18 มีนาคม)

ส่วนประกอบของซออู้มีดังนี้

1. คันทวน
2. ลูกบิด
3. คันชัก
4. กะโหลกซอ

5. หมอนหน้าซอ
6. สายทำด้วยไหม
7. หางม้า
8. หน้าหนังซอ

ขั้นตอนการผลิตซอฮู้มีดังนี้

1. คันทวน คือส่วนที่เป็นไม้เสียบต่อกันจากตัวกะโหลกซอขึ้นไปถึงกลมตลอด ยาวประมาณ 30 นิ้ว หรือเหมาะสมกับขนาดของกะโหลกซอเจาะรูคันทวน 2 รู เพื่อใส่ลูกบิด 2 ลูก ระยะจากผิวกะโหลกด้านบนถึงลูกบิดลูกที่หนึ่งยาวประมาณ 17 นิ้ว จากลูกบิดลูกที่หนึ่งถึงลูกบิดลูกที่สองห่างกัน 3 นิ้วครึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของกะโหลกซอ ชัดคันทวนให้เรียบ ทาแล็กเกอร์เคลือบเงา ทิ้งไว้ให้แห้ง

ภาพประกอบ 57 คันทวน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

2. ลูกบิด คือส่วนที่เป็นไม้เนื้อแข็งเช่นเดียวกับคันทวนและคันชักกลึงกลม มี 2 ลูก เสียบอยู่กับคันทวน ปลายลูกบิดเจาะรูไว้สำหรับร้อยสายซอ เพื่อขึงให้ตึง ลูกบิดยาวประมาณ 5 นิ้วครึ่ง ทำด้วยแล็กเกอร์เคลือบเงา

ภาพประกอบ 58 ลูกบิด

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

3. คันชัก นิยมใช้ไม้ชนิดเดียวกับที่ใช้ทำคันทวนของซอ มีความยาวประมาณ 28 นิ้ว ทำด้วยไม้กลึงกลมเล็กกว่าคันทวน มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1.3 เซนติเมตร ด้านมือจับมีหมุดสำหรับเป็นหลักให้เส้นหางม้าคล้อง ซึ่งยาวประมาณ 23 นิ้ว จำนวน 200-250 เส้น

ภาพประกอบ 59 คันชัก

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4. กะโหลกซอ การเลือกผลมะพร้าวซอ ผลมะพร้าวซอที่นำมาทำกะโหลกซอ ใช้ได้ทั้งมะพร้าวที่ไม่แก่และไม่อ่อนจนเกินไปหรือมะพร้าวที่ไม่คลอน้ำ ซึ่งเรียกตามภาษาพื้นบ้านว่า “มะพร้าวขึ้นทีก” จะได้กะโหลกสีงาช้าง ถ้าเป็นมะพร้าวแก่จะได้กะโหลกสีดำ

ภาพประกอบ 60 กะโหลกซอ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4.1.1 การตัดหน้ากะโหลกซอ ใช้เลื่อยคมๆ ตัดกะลามะพร้าวซอตรงส่วนที่กว้าง ใกล้กับขั้วให้พูทั้งสามอยู่ด้านบน เป็นพูข้างสองพู และพูหลังหนึ่งพู เมื่อตัดออกแล้วจะเหลือน้ำซอกกว้างไม่เกิน 4 นิ้ว และยาวไม่เกิน 15 เซนติเมตร เป็นด้านที่ใช้ขึ้นหนังหน้าซอ ชูดเนื้อมะพร้าวออกให้หมด ทาแล็กเกอร์ภายในกะโหลกให้ทั่ว

ภาพประกอบ 61 ตัดหน้ากะโหลกซอ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4.1.2 การแต่งหน้ากะโหลกซอ แต่งหน้ากะโหลกซอที่ตัดออกแล้ว โดยใช้เครื่องกรหรือบั้ง ฝนกับกระดาษทรายให้เรียบ เพื่อจะขึ้นหนังหน้าซอ

ภาพประกอบ 62 การแต่งหน้ากะโหลกซอ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

4.1.3 การแกะลายกะโหลกซอ หลังจากขึ้นหน้าหนังแล้วจึงแกะลาย นิยมแกะพุดเดียวซึ่งอยู่ระหว่างกึ่งกลางด้านหน้าที่ตัดออก เรียกว่า พุท่าย โดยกำหนดส่วนสัดที่จะวาดลายตามรูปทรงของกะโหลกนั้น วาดลายตรงกลาง ถ้ากะลาดำจะทาแป้งดินสอพอง เพื่อวาดลายให้เห็นเด่นชัด

ภาพประกอบ 63 การแกะลายกะโหลกซอ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

5. หมอนหน้าซอ หรือเรียกว่า “หมอนรองสาย” ใช้หนุนสายทั้งสองของซอคู่ ทำด้วยไม้ไผ่ ผ้า หรือกระดาษมันแล้วตากากก็ได้หมอนยาวประมาณ 2 เซนติเมตร หนาประมาณ 1.5 เซนติเมตร หมอนหน้าซอนี้บางทีก็เรียก “หย่อง” เวลาเล่นซอจะเลื่อนหมอนไว้ที่กลางหน้าซอ การปรับแต่งหมอนหน้าซอ โดยการกะหมอนให้เกิดช่องอากาศไว้ด้านใน ช่วยให้เสียงดีขึ้นได้

ภาพประกอบ 64 หมอนหน้าซอทำด้วยผ้า ภาพประกอบ 65 หมอนหน้าซอทำด้วยไม้

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

7. หางม้า คันชักอีกด้านหนึ่งเจาะรูไว้เพื่อร้อยเส้นหางม้า แล้วขมวดให้แน่นจนเส้นหางม้ายึด ใช้อย่างสนธิที่เส้นหางม้าเพื่อให้มีความยืดหยุ่นพอที่จะใช้สีกับสายซอให้เกิดเสียงดัง

ภาพประกอบ 66 หางม้า

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

8. การขึ้นหน้ากะลามะพร้าวด้วยหนังลูกวัว นำแผ่นหนังมาขึ้นกับกะโหลกซอดด้านที่ตัดออกให้ตึงผืนด้วยกาบเมื่อหนังแห้งสนิทจึงตัดขอบหนังที่เกินออก โดยวัดความกว้างจากหน้าซอเข้ามาประมาณ 1 นิ้ว หรือให้เหมาะสมกับขนาดของกะโหลก หน้าหน้าซอที่ขึ้นเรียบร้อยแล้ว บ้างก็ปล่อยชนไว้เพื่อความสวยงาม บ้างก็ขีดชนออก ซึ่งขึ้นอยู่กับความสวยงามของชนหนังชนิดนั้นๆ และขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เป็นเจ้าของ บ้างก็ทำสีที่ขอบเพื่อเน้นหน้าซอซึ่งกว้าง 4 นิ้ว และยาว 15 เซนติเมตร โดยประมาณ หรือตามความเหมาะสมของขนาดกะโหลกซอ

ภาพประกอบ 67 ชิงหน้ากะลามะพร้าว

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ขั้นตอนการประกอบและการปรับเข้ารูปคัน

1. นำกะโหลกซอที่เตรียมไว้ เจาะกะโหลกโดยวัดจากหน้าหน้าซอด้านบนเข้าไป 1 นิ้วครึ่ง และเจาะด้านล่างกะโหลก โดยวัดจากหน้าหน้าซอเข้าไป 1 นิ้วกับ 2 กระเปียด สอดคันทวนเข้าไปในรูบนผ่านกะโหลกออกรูล่างใต้กะโหลก

2. ลูกบิดทั้ง 2 ลูกเสียบเข้าที่คันทวนด้านบน ตรงลูกบิดซึ่งสายซอสองเส้น ซึ่งทำด้วยไหมพันเป็นเกลียว ผูกคล้องปลายคันทวนด้านล่างสุดลูกบิดอันบนเสียงทุ้ม ลูกบิดอันล่างเสียงเอก ใต้ลูกบิดอันล่างใช้เชือกกว่าวัดสายซอกับตัวคันทวนเข้าด้วยกัน เรียกว่า “รัดอก” ใส่หมอนรองสายหรือหมอนหน้าซอ บางที่เรียกว่า “หย่อง” ใช้หนุนระหว่างหน้าซอกับสายซอ เพื่อให้ได้เสียงกังวาน ก็เป็นอันเสร็จขั้นตอนการทำซอคู่

1.5 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การหาเครือข่ายในการจำหน่ายเครื่องดนตรี

เริ่มแรกในการขายเครื่องดนตรีของครูจ๋อนเริ่มจากเดินเร่ขายตามร้านจำหน่ายเครื่องดนตรีไทยในจังหวัดนครเกษม ในระยะแรกๆ ประสบความยากลำบากมาก บางเดือนขายระนาดได้เพียง 2 รางวัลเท่านั้น เพราะตลาดเครื่องดนตรีไทยสมัยก่อนค่อนข้างจำกัด และครูจ๋อนก็ยังไม่มีความรู้ลึกซึ้งเป็นที่ยอมรับ เป็นความโชคดีของครูจ๋อน ที่ได้พบกับ คุณจำรูญ ศขแสง ซึ่งทำงานในกองสังคีต คุณจำรูญได้แนะนำให้ไปหาร้านย่งเส็ง ซึ่งเป็นร้านในจังหวัดนครเกษม ร้านนี้ชนะการประมูลประกวดราคาการจัดทำเครื่องดนตรีไทยมาจากราชการและกำลังหาช่างทำ แต่หาคนทำไม่ได้ครูจ๋อนจึงไปรับทำโดยคุณประสิทธิ์ อัสวโสภณ เจ้าของร้านออกทุนค่าวัสดุอุปกรณ์ให้ก่อนครั้งแรกรับทำรางวัลระนาดไม้สักเอก-ทุ้ม จำนวน 5 คู่ จะใช้ 10 ตัว ซอด้วง 30 คัน ซออู้ 30 คัน ใช้เวลาทำ 15 วัน ผลงานชุดนี้สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ครูจ๋อนมากที่สุดเพราะทำงานเสร็จทันเวลาและงานทุกชิ้นมีคุณภาพ ผ่านการตรวจรับ ต่อมาทางร้านย่งเส็งรับงานประมูลราชการมาแบ่งให้ครูจ๋อนทำติดต่อกันเป็นเวลา 4 ปี เนื่องจากครูจ๋อนเป็นช่างที่ประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทยได้ทุกประเภท เครื่องดนตรี มีคุณภาพ รูปทรงและได้มาตรฐาน ตามหลักเกณฑ์ทางดนตรี ลูกค้ายิ่งเริ่มยอมรับและสั่งสินค้าจำนวนมากขึ้น

ปัจจุบันจำหน่ายสินค้าหน้าร้าน (ขายปลีก) โดยใช้ชื่อร้านว่า “ครูจ๋อนการดนตรี” และยังได้รับความไว้วางใจจากโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประถมหลายแห่งสั่งซื้อเครื่องดนตรีไทยและตามมหาวิทยาลัยต่างๆ เครื่องดนตรีไทยร้านครูจ๋อนยังได้ทำส่งขายไปยังร้านศิษย์ภัณฑ์สาขาวิชาดำเนิน นอกจากนี้ไปเปิดร้านค้าในห้างสรรพสินค้า เช่น นารายณ์ภัณฑ์ และออกร้านจำหน่ายสินค้าไปยังต่างๆ เช่น ออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานการแสดงหรือการประกวดดนตรีไทยตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงาน ห้างร้าน บุคคลต่างๆ โดยผ่านหนังสือพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ในด้านการบริหารจัดการการเงิน หลักการบริการโดยมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่เจ้าของกิจการแต่ใช้รูปแบบธุรกิจครอบครัว โดยครูจ๋อนเป็นผู้บริหารจัดการเอง และมีการแต่งตั้งผู้ช่วยในการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นแผนกจัดการด้านบัญชี คือ ลูกสะใภ้ คือนางกุลปรียา ชุมมาศ

ภาพประกอบ 68 หน้าร้าน (ปัจจุบันใช้ชื่อ ร้านครูจ๋อนการดนตรี)

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 69 โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 70 สินค้าที่วางจำหน่ายหน้าร้าน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 71 สินค้าที่วางจำหน่ายหน้าร้าน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 72 ออกร้านจัดจำหน่ายสินค้าที่มหาวิทยาลัย

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 20 กุมภาพันธ์: ถ่ายภาพ).

1.6 การรับประกันสินค้าและบริการหลังการขาย

เมื่อผลิตเครื่องดนตรีมากๆ ครูจ๋อนทำด้วยตนเองไม่ไหวจึงฝึกหัดคนงานจนมีฝีมือและเชี่ยวชาญในการผลิตที่ได้มาตรฐาน โดยครูจ๋อนจะเป็นผู้ควบคุมการผลิตอย่างใกล้ชิด และจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องดนตรีทุกชิ้นด้วยตัวเอง สินค้าของครูจ๋อนจึงเป็นที่ไว้วางใจของลูกค้าทุกระดับ ทั้งนักเรียน นักศึกษาครูอาจารย์ บุคคลทั่วไป ตลอดจนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศด้วยเหตุนี้ครูจ๋อนจึงได้รับรางวัลต่างๆ จำนวนมาก นอกจากนั้นครูจ๋อนยังผลิตเครื่องดนตรีให้มีความหลากหลายทั้งรูปแบบและราคา แต่คุณภาพเสียงดีเท่าเดิม เพื่อให้คนมีเงินน้อยก็ซื้อได้และยังมีการรับประกันสินค้าและดำเนินงานบริการหลังการขายดังนี้ เช่น ฝึกสอนให้ฟรีสำหรับผู้สนใจศึกษาเพื่อให้สามารถบรรเลงขึ้นพื้นฐานได้ บริการส่งสินค้าให้ฟรีในกรณีที่ซื้อเป็นจำนวนมากและเป็นรายการสั่งซื้อของทางหน่วยงานราชการ และยังรับประกันคุณภาพเครื่องดนตรี 1 ปี ถ้าชำรุดเสียหายซ่อมให้ฟรี และรับซ่อมเครื่องดนตรีที่ผลิตโรงงานอื่นในราคามิตรภาพและยุติธรรม คือจะคิดเฉพาะ ค่าแรงคนงานและค่าวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น แต่ถ้าแก้ไขเพียงเล็กน้อยก็ไม่ต้องคิดเงิน ครูจ๋อนกล่าวว่า ถือเป็นวิทยาทานและเป็นการสร้างไมตรีต่อกันมากกว่าผลกำไร ราคาขายหน้าร้านถ้าเป็นครูและนักเรียนจะลดพิเศษอีก นอกจากนั้นได้บริจาคเครื่องดนตรีไทยทั้ง เป็นชิ้น เป็นชุด และเป็นวงให้แก่หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการศึกษาต่างๆ จำนวนมาก

เช่น บริจาคเครื่องดนตรีให้โรงเรียนคลองสองพี่น้อง โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง โรงเรียนคลองลาดกระบัง โรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนเตรียมปัญญาศาสตร์ โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ เป็นต้น ถ้าเป็นนักเรียนดนตรีเงินไม่พอก็จะบริจาคให้ในส่วนที่ขาด ความเป็นมิตร ความมีน้ำใจของครูจ๋อน ทำให้มีลูกค้าขยายไปทั่วสารทิศ เครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนได้แพร่หลายไปเกือบทุกพื้นที่ตามเป็นที่ประเทศไทย เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเล่นเครื่องดนตรีไทยมากขึ้น

2. ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

2.1 การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

ตั้งแต่อดีตอำเภอบางพลีเป็นชุมชนใหญ่ที่เป็นผู้สัญจรไปมาทางลำน้ำและชอยย่อยเป็นลำคลองเพื่อนำน้ำเข้าสู่ไร่นาอันอุดมสมบูรณ์ประเพณีที่ขึ้นชื่อลือชาไปทั่วของชาวบางพลีคือ ประเพณีโยนบัว โดยมีเจตนาที่จะนำดอกบัวซึ่งเก็บจากหนองน้ำใกล้บ้านนำมาบูชาพระที่เข้าชบวนแห่แห่นมาทางเรือ ศูนย์รวมน้ำใจของชาวบางพลีคือ หลวงพ่อวัดบางพลีใหญ่ อันเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำวัดที่ประชาชนกล่าวขานถึงความศักดิ์สิทธิ์ของท่านมาแต่โบราณกาล ถัดจากวัดบางพลีใหญ่ขึ้นมามีวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนอีกวัดหนึ่งคือ วัดบางพลีใหญ่กลาง ซึ่งเป็นวัดที่เร่งพัฒนาด้านอาคารสถานที่ตั้งที่อยู่ติดกับถนนสายแยกจากถนนใหญ่สายบางนา-ตราด บริเวณวัดเป็นสถานที่เปิดโล่งมีชุมชนใหม่ๆ ขยายออกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และอยู่ใกล้กับสถานที่ราชการ เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางพลี มีโรงเรียนทั้งระดับประถม คือ โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง และระดับมัธยมศึกษาคือ โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ขนาดสองชั้น

เยื้องกับวัดบางพลีใหญ่กลางและตรงข้ามกับโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงเหตุนี้เองที่ครูจ๋อนเลือกเอาเป็นศูนย์กลางขยายกระจายผลผลิตจากความรู้ความสามารถทางดนตรีไทยของตนเองในนามของ “ห้างหุ้นส่วนจำกัดดุริยางค์ไทยอุตสาหกรรม” ปัจจุบัน (ใช้ชื่อ “ร้านครูจ๋อนการดนตรี”)

ในตอนแรกครูย้ายโรงงานทำเครื่องดนตรีให้น้ำท่วมจากแถวถนนปู่เจ้าสมิงพรายมาเพื่อทำโรงงานที่มีใบสั่งซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น แต่ด้วยทำเลที่ติดวัด ติดโรงเรียนและล้อมรอบด้วยกลิ่นอายของประเพณีท้องถิ่น สมาชิกหน้าใหม่ของบางพลีอย่างครูจ๋อนจึงถูกดึงดูดให้แปลงบ้านให้กลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางด้านดนตรีไทยของชาวบางพลีและขยายวงกว้างไปถึงผู้สนใจทั่วไป เดิมครูจ๋อนวางแผนว่าพื้นที่ชั้นบนเป็นที่อยู่อาศัยของครอบครัวชั้นล่างจะเป็นบริเวณที่วางแสดงเครื่องดนตรีเพื่อจัดจำหน่าย ส่วนบริเวณที่ดินด้านหลังซึ่งซื้อขายเพิ่มขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของโรงงานผลิตเครื่องดนตรีแต่เริ่มต้นกิจการ เห็นเด็ก ๆ ที่ตามพ่อแม่ หรือครุมาเลือกซื้อเครื่อง หยิบชอด้วงบ้าง ชอด้บบ้าง หรือบางคนก็

เลือกหยิบไม้ตีจิมด้วยแววตาของความอยากรู้ อยากเล่น ครูจ๋อนจึงเกิดความคิดว่า เอาเวลาส่วนหนึ่ง มาสอนเด็กๆ พวกนี้ดีกว่า ครูบางคนในละแวกนั้นที่พอเป็นอยู่บ้างก็แวะเวียนมาพูดคุยหรือหยิบซอ หยิบขลุ่ยมาเล่นร่วมกัน ผู้มีดนตรีในหัวใจก็เกิดขึ้น บริเวณหน้าบ้านทั้งชั้นล่างและชั้นบนจึงถูกดัดแปลง ให้เป็นห้องเรียนดนตรีสำหรับผู้สนใจทั่วไป โดยชั้นล่างเป็นที่เรียนประเภทเครื่องสีและจะเข้ รวมทั้ง เครื่องตีพร้อมๆ กับเป็นที่รับแขกไปในตัว ส่วนชั้นบนเป็นที่นอน ห้องนอนถูกเปิดให้เป็นที่สอนจิม เรียกว่าที่นอนของลูกๆ กับที่เรียนของเด็กๆ คือที่เดียวกัน และจากการที่ครูจ๋อนสอนดนตรีคนเดียว นักเรียนมากๆ ขึ้น ลูกชายก็เข้ามาช่วยสอน ทำยสุดเมื่อนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกแทนที่ครูจะปฏิเสธหรือจำกัด จำนวนรับ ครูกลับจ้างครูเพิ่มขึ้น 5 คน โดยมอบให้สอนจิม 2 คน สอนซอด้วง 2 คน และสอนซอสาม สาย 1 คน วันที่สอนมากที่สุดคือวันเสาร์และวันอาทิตย์ วันละ 2 รอบ คือเช้าและบ่าย โดยเฉพาะวัน อาทิตย์นักเรียน จะมีจำนวนมาก ใครจะเรียนรอบไหนก็ได้หรือเรียนทั้ง 2 รอบก็ได้

ถ้าเป็นโรงเรียนที่เก็บค่าสอนอย่างโรงเรียนดนตรีสอนดนตรีทั่วไปครูจ๋อนคงรวยไปแล้ว แต่ครู จ๋อน ไม่ได้คิดถึงเรื่องค่าเล่าเรียนเป็นสำคัญ หวังเพื่อให้ผู้ที่มาเรียนได้รับความรู้ มีความสุขในสิ่งที่ได้ เรียน โรงงานและบ้านของครูจ๋อนจึงกลายเป็น “โรงเรียนดนตรี” หรือ “ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย” ใน ปัจจุบัน

2.2 การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

2.2.1 กระบวนการจัดการเรียนการสอน

การรับสมัครนักเรียน

คุณสมบัติของนักเรียน ครูจ๋อนไม่มีข้อกำหนดสำหรับคุณสมบัติของลูกศิษย์ ขอให้ลูกศิษย์มี ความสนใจเรียนอย่างเดียว ลูกศิษย์ที่มาสมัครอายุเท่าไรก็ได้ไม่กำหนดว่าจะต้องจบการศึกษาชั้นใด มาก่อน ไม่มีการสอบเข้าที่ผ่านมาลูกศิษย์อายุน้อยสุด คือ 7 ปี และมากที่สุดคือ 77 ปี มีทุกอาชีพ หมอ พยาบาล ตำรวจ ทหาร ครู นักเรียน ตลอดจนเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา การมาสมัครเรียนกับครู จ๋อนในระยะแรก ครูจ๋อนไม่เก็บค่าเล่าเรียนนักเรียนและไม่เคยบังคับว่าเมื่อมาเรียนแล้วจะต้องซื้อ เครื่องดนตรีที่ครูจ๋อน บางคนไม่มีเครื่องดนตรีครูจ๋อนยังให้ขอยืมไปเล่นที่บ้านได้จนกระทั่งมีลูกศิษย์ มาเรียนเพิ่มมากขึ้น ครูจ๋อนต้องจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ และต้องซ่อมเครื่องดนตรีตลอดเวลา มีผู้ปกครองเด็ก ที่มารับลูกเห็นก็สงสัยถามครูจ๋อนเก็บเงินค่าเรียน เพราะเคยพาลูกไปเรียนดนตรีกับครูคนอื่นๆ เขาคิดเป็นชั่วโมงๆ ละไม่ต่ำกว่า 500 บาท เห็นอย่างนี้แล้วเห็นใจครูจ๋อนที่ต้องมาเสียเวลาสอนแล้วยัง ต้องจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าสึกหรอของเครื่องดนตรีอีก ผู้ปกครองจึงบอกว่าถึงครูจะไม่คิดค่าสอนก็ได้ แต่น่าจะคิดค่าสึกหรอ ค่าน้ำ และค่าไฟ ครูจ๋อนก็เลยบอกผู้ปกครองว่าแล้วแต่จะให้ บางคนก็อึดอัดก็

เลยบอกว่าถ้าใครจะให้เงินก็เก็บเป็นค่าสักรหรือเครื่องอุปกรณ์ ค่าน้ำ ค่าไฟคนละ 200 บาทต่อเดือน แต่ถ้าใครไม่มีก็ไม่ต้องจ่าย ปัจจุบันครูจ๋อนคิดค่าเล่าเรียนเดือนละ 600 บาท ในการเรียน 4 ครั้งต่อเดือน ครั้งละ 2 ชม. โดยค่าเล่าเรียนที่ครูจ๋อนเก็บ ครูจ๋อนก็จะนำมาจ่ายเป็นค่าสอนให้กับครูท่านอื่นที่มาช่วยสอน โดยครูที่มาช่วยสอนก็จะเป็นลูกศิษย์ของครูจ๋อน

เวลาเรียน

ครูจ๋อนเปิดรับลูกศิษย์ตลอดปี จะมาสมัครเรียนเมื่อไหร่ก็ได้เวลาสอนครูจะมาสอนเฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์เท่านั้น เพราะวันธรรมดาครูจ๋อนจะดูแลการผลิตเครื่องดนตรี เปิดสอน 4 ช่วง ช่วงละ 2 ชั่วโมงคือ

ช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 08.00 -10.00 น. และ 10.00 - 12.00 น.

ช่วงบ่ายตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. และ 15.00 -17.00 น.

ผู้มาเรียนจะมาเรียนคนละ 2 ชั่วโมงหรือใครจะเรียนมากกว่านั้นก็ได้นอกจากครูจ๋อนจะเป็นครูผู้สอนแล้วยังมีครูอีกหลายท่านที่มาช่วยสอน ได้แก่ บรรดาลูกศิษย์ที่เรียนจบไปแล้ว และครูดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเครื่องมือ

หลักสูตร

หลักสูตรการสอนที่ครูจ๋อนกำหนดขึ้น มี 3 ระดับ คือ

1. **ระดับเบื้องต้น** หลักสูตรเบื้องต้น ไม่ไม่ว่าจะเล่นเครื่องดนตรีชนิดใด แต่ส่วนใหญ่ที่มาเรียนคือซอกับขิม หลักสูตรเบื้องต้นคือ ครูจะสอนให้เล่นเพลงง่ายๆได้แก่ แหกประเทศ (2 ชั้น) ลาวเสียงเทียน จะเข้หางยาว เขมรไทรโยค และเขมรพวง ใช้เวลาในการเรียนครั้งละ 2 ชม. ประมาณ 8 ครั้งก็สามารถเล่นได้ แต่จะเป็นการเล่นโดยดูโน้ต

2. **ระดับที่สอง** ผู้ที่จบระดับสองจะต้องบรรเลงเพลง สุดสงวน นางครวญ(เถา) มอญรำ (ดาบ) ตั้ววิมาหพระสมุทร มี 3 เพลงคือ คลื่นกระทบฝั่ง บังใบ แหกสาหร่าย และแขกต๋อยหม้อ (เถา) ได้

3. **ระดับที่สาม** เป็นการต่อเพลงเดี่ยว บุหลันลอยเลื่อนเดี่ยวหกบท เดี่ยวสุดสงวน และเล่นเพลงในระดับเบื้องต้น และระดับที่สอง ตลอดจนเพลงอื่นๆได้อย่างคล่องแคล่ว การที่จะผ่านแต่ละหลักสูตรต้องผ่านการทดสอบของครูจ๋อนโดยต้องมาปฏิบัติหรือบรรเลงเพลง ให้ฟังตามกำหนด ถ้ายังไม่ผ่านครูจะให้ฝึกต่อไปจนกว่าจะได้ไม่มีการให้สอบตก

เมื่อจะเรียนระดับต่อไปต้องผ่านในแต่ละระดับก่อนในการเรียนต่อระดับสองและสามนั้น
ไม่มีกำหนดเวลาครูจะใช้เวลาสอนประมาณ 2 ชั่วโมง นอกนั้นลูกศิษย์ไปฝึกซ้อมที่บ้านเมื่อคิดว่าเล่นได้
ตามกำหนดแล้วมาบรรเลงเพลงให้ครูฟังถ้าผ่านครูจะมอบประกาศนียบัตรรับรองให้

ใบรับรองคุณภาพ

ผู้เรียนที่จบในแต่ละระดับ ครูจ๋อนจะรับรองและประกันคุณภาพว่าบรรเลงเพลงได้
อย่างแน่นนอนและจะมีใบประกาศนียบัตรให้ ผู้ออกใบประกาศนียบัตร คือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งใบประกาศนียบัตรนี้สามารถนำไปสอบเทียบที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนรองรับกับระบบการศึกษานอกโรงเรียน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ครูจ๋อนเล่าว่าก่อนสอนนั้นต้องเตรียมการสอน สิ่งที่เตรียม ได้แก่

1. เตรียมสภาพแวดล้อม ได้แก่ บริเวณที่นั่งเรียน นั่งซ้อม โดยแบ่งบริเวณบ้านเป็น 2
ส่วน ส่วนล่างประเภทสี่ ส่วนบนประเภทตี
2. เตรียมสื่อการสอน ได้แก่ เครื่องดนตรี เพราะนักเรียนที่มาสมัครเรียนมีความต้องการ
เรียนต่างกัน บางคนเรียนซอคู่ บางคนเรียนซอดัง ซอสามสาย และซิม ครูจ๋อนจะเตรียมเครื่องดนตรี
ให้ลูกศิษย์ทุกคนโดยตั้งสายให้พร้อมที่ลูกศิษย์จะเล่นได้ทุกเครื่องนอกจากนั้นยังเตรียมโน้ตเพลง
สำหรับให้ลูกศิษย์ได้ฝึกซ้อมและฝึกปฏิบัติทุกคน

ครูจ๋อนพยายามหาความรู้และแนวทางที่จะพัฒนาความรู้ของตนเองตลอดเวลา แล้วยัง
หาทางที่จะส่งเสริมให้ลูกศิษย์เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทำหนังสือโน้ตเพลงซอคู่ ซอดัง ซอสามสาย และ
ซิมเป็นเอกสารให้ลูกศิษย์ได้ค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นำไปฝึกปฏิบัติเอง

3. เตรียมตัวครู นอกจากเตรียมสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ แล้ว ครูจ๋อนบอกว่าต้องเตรียม
ตัวครู สิ่งแรกที่ครูต้องเตรียม คือ เวลา ต้องจัดเวลาให้ว่างในช่วงเสาร์-อาทิตย์ จะไม่ไปทำภารกิจใดๆ
ถ้าจะนัดใครต้องหลังจากเวลาสอนเด็ก ต่อมาต้องศึกษาข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลว่าในแต่ละช่วงเวลา
นั้นๆ มีใครมาเรียนอะไรและเด็กแต่ละคนเรียนถึงไหน จะสอนต่อได้ถูก ซึ่งก่อนที่จะสอนต่อเพลงใหม่
หรือท่อนใหม่ (ของเพลง) ครูจ๋อนจะประเมินผลลูกศิษย์ทุกครั้ง โดยให้ปฏิบัติ (บรรเลงเพลง) ให้ฟัง
หากทำนองผิดเพี้ยนก็จะให้กลับไปฝึกฝนของเก่าจนคล่องถ้าทำนองถูกต้อง ก็จะต่อเพลงให้ใหม่

4. เตรียมกาย-เตรียมใจ ครูจ๋อนกล่าวว่า “ ก่อนลูกศิษย์มาครูต้องเตรียมร่างกาย คือทำภารกิจส่วนตัวให้เรียบร้อย เช่น แต่งกายให้เรียบร้อย รับประทานอาหารให้เรียบร้อย ให้พร้อมเมื่อเด็กมาก็จะเริ่มทยอยสอนทีละคน ใครมาก่อนก็สอนก่อนไม่ต้องรอมาร่วมกันก่อนเข้าห้องสอน นอกจากนั้นครูต้องเตรียมใจด้วย คือ เต็มใจที่จะสอนเด็กทุกคนด้วยความสุขยินดีไม่มีการเบื่อหน่ายการสอนทำให้ลูกศิษย์ที่มาเรียนมีความสุขและสนุกไปด้วย

จะเห็นว่าการเตรียมตัวของครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูที่สอนเด็กสนุกสนานครูต้องมีความสุข ครูควรเตรียมตัวมาอย่างดี ทั้งร่างกายอารมณ์ ตลอดจนข้อมูลเด็กเพื่อที่จะได้มาช่วยเหลือให้เขาได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและสนุกสนาน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือขั้นตอนการสอนของครูจ๋อน จะสอนแบบตัวต่อตัว สอนเป็นรายคน ครูจ๋อนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล

ก่อนสอนครูจ๋อนจะประเมินลูกศิษย์ในเรื่องความรู้ ความสามารถในการเล่นดนตรี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และปฏิบัติให้ดู เมื่อลูกศิษย์มาสมัครเรียนและมาเรียนครั้งแรก ครูจ๋อนจะสอบถามว่า เล่นเป็นหรือไม่ ถ้าเล่นเป็นมาบ้างหรือเป็น ครูจ๋อนจะมอบเครื่องดนตรีให้และให้เล่นให้ดู ขณะที่ลูกศิษย์เล่นอยู่นั้น ครูจ๋อนจะดูท่านั่งเล่น วิธีการวางซอ การจับคันซอ หรือไม้ตีซิม การสี การลงนิ้ว เป็นต้น ครูจ๋อนบอกว่า ที่ดูรายละเอียดเพื่อจะได้รู้ว่าลูกศิษย์ทำบกพร่องตรงไหน จะช่วยเติมเต็มให้ ถ้าปฏิบัติได้ถูกต้องจะได้สอนเรื่องอื่นต่อไป

การดำเนินการของครูจ๋อนถือว่าได้มีการศึกษาเด็กรายบุคคล ซึ่งการศึกษาข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลสามารถใช้วิธีการได้หลายวิธี จะสอบถามสัมภาษณ์เด็ก ผู้ปกครอง ดูผลการเรียนที่ผ่านมา หรือจะใช้การทดสอบความรู้ก็ได้ ข้อมูลต่างๆ ศึกษาเพื่อที่จะได้รู้ข้อมูลของลูกศิษย์ว่าแต่ละคนมีพื้นฐานอย่างไร ครูผู้สอนจะได้รู้ว่าจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรจึงจะพัฒนาเด็กให้เต็มศักยภาพของแต่ละคน ส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะไม่สนใจประเด็นนี้ และตั้งสมมติฐานเองว่าเด็กทุกคนมีความรู้ความสามารถเท่ากัน เมื่อเข้าห้องก็สอนด้วยวิธีการเดียว เริ่มจากเนื้อหาเดียวกัน จบด้วยเนื้อหาเดียวกัน จึงเกิดปัญหากับเด็ก เด็กที่มีพื้นฐานความรู้ต่ำกว่าครูที่สอนก็จะไม่เข้าใจเพราะไม่สามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้เก่ากับใหม่ได้ ก็เลยสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองไม่ได้ หรือขณะเดียวกันเด็กเก่งรู้เรื่องที่ครูสอนหมดแล้วแต่ต้องมาทบทวนฟังครูสอนซ้ำอีก ทำให้ทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อนเบื่อทั้งคู่

ขั้นที่ 2 ฝึกความพร้อมพื้นฐาน การนั่ง การจับเครื่องดนตรี

ครูจ๋อนกล่าวว่า การเล่นดนตรีไทยจะมีแบบแผนตั้งแต่การนั่ง การจับเครื่องดนตรี เพราะถ้าทำนั่งไม่ถูกต้องและไม่ฝึกไว้ตั้งแต่แรกผู้เล่นจะปวดเมื่อย และขณะเล่นอยู่จะลุกขยับทำนั่งไม่ได้ ดังนั้นพื้นฐานการสอนครั้งแรกจะต้องนั่งให้ถูกท่าและจับเครื่องดนตรีให้ถูก ท่านี้ในการเล่นดนตรีส่วนใหญ่จะนั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิ จะยกตัวอย่างถึงท่านั่งสี่ซอกและการจับเครื่องดนตรีที่ครูจ๋อนสอนลูกศิษย์ การนั่งสี่ซอกต้องนั่งพับเพียบหรือขัดสมาธิให้ตัวตรงเอวกระบอกสอดโค้งวางบนหน้าขา ซึ่งตรงนี้ครูจะช่วยจัดให้เหมาะสม

การจับเครื่องดนตรี ใช้มือซ้ายจับคันซอให้จับได้รัดดอกลงมาประมาณ 1 นิ้ว จับซอให้ตั้งตรงโดยวางนิ้วบนสายซอทีละนิ้วมือขวาจับคันสี่คล้ายจับดินสอ ใช้ 4 นิ้วประคองไว้ให้พอเหมาะเอานิ้วนางสอดไว้ในหางม้า เช่น ซอด้วง ซอด้วง ให้เอานิ้วนางสอดไว้ตั้งหางม้าเข้ามากระทบสายท่ม เมื่อจะกระทบสายเอกให้เอานิ้วนางเบียดดันสายออกเล็กน้อย

การนั่งสี่ซอกสามสาย ประสานซอด้วยกัน ครูจ๋อนกล่าวว่า “ซอสามสายผลิตยากที่สุด เล่นยากที่สุด แต่มีเสียงนุ่มนวลไพเราะ คล้ายกับเสียงคนร้องใช้บรรเลงคลอไปกับผู้ขับร้องหรือบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่นๆ ในวงมโหรีหรือบรรเลงเดี่ยว

การนั่งสี่ซอกสามสาย นั่งได้ 3 วิธี คือ

1. นั่งคุกเข่า
2. นั่งพับเพียบ
3. นั่งขัดสมาธิ คือนั่งต่อเพลงอยู่กับบ้าน

การจับซอสามสาย

1. จับให้ซอปักตามตำแหน่งที่ผู้สืบนัดให้พอสมควรกับตัวผู้สี พร้อมทั้งให้อยู่ในระเบียบด้วย คือ ห่างจากเข่าด้านซ้ายเลยออกไปด้านหน้าประมาณ 1 ฟุต หรืออาจจะเอียงมาหาศูนย์กลางด้านหน้าบ้างเล็กน้อย

2. จับด้านบนให้ลูกบิดด้านที่มีลูกเดียวของซอสามสาย คือ สายท่ม (3) ให้อยู่ระหว่างงูหูของผู้สี จึงจะเรียกว่าได้ระดับพอดี

3. จับคันชัก ให้ยกขึ้นมาขนานกับพื้น และขนานกับหน้าตัก (ครูจ๋อนเล่าว่าท่านห้ามเปลี่ยนแปลงเพราะจะทำให้เสียบุคลิก เสียแบบแผนไปเลย)

4. การจับทวนขอ จับทวนกลางในลักษณะคืบ ไม่ปล่อยให้คันทวนลงไปอยู่ในง่ามนิ้วมือ ระหว่างนิ้วโป้งและนิ้วชี้พยายามให้คันทวนขอค้างอยู่บนฐานนิ้วชี้เพื่อความถนัดในการให้ปลายนิ้วมา ชุนสายเอก และบิดคลึงคันขอให้หมุนรับกับคันชักของขอ

ขั้นที่ 3 ให้เรียนรู้อย่างอิสระ

เมื่อเตรียมพร้อมให้เด็กรู้จักจับเครื่องดนตรีและทำนองแล้วครูจ๋อนจะแนะนำ การสีขอเปล่า โดยฝึกการใช้คันชัก และให้นักเรียนสังเกตและฟังเสียงที่แตกต่างพร้อมทั้งแนะนำสายของขอแต่ละเส้น ว่าเป็นเสียงใด พร้อมทั้งแนะนำวิธีสี เช่น ขอด้วง เป็นขอเสียงสูงสายเอกขึ้นเสียงเร สายทุ้มขึ้นเสียงด้วย ขอล รวมแล้วจะเป็นเสียง ขอล เร ส่วนขออุ้งสายเปล่าเสียงต่ำจะเป็นโด เสียงสูงจะเป็นขอล รวมกันได้ โด ขอล ถ้าเป็นขอสามสาย สายเปล่าคู่แรกเป็นเสียงขอลกับเร คู่หลังจะมีเสียงเรกับลา ในการสีเสียง ต้องตั้งประสานสม่ำเสมอเท่าทั้งคู่ เมื่อครูแนะนำแล้วนักเรียนลองฝึกสีอย่างอิสระและฟังเสียงเอง จนกว่านักเรียนจะสรุปความรู้และตอบคำถามได้ว่าลากคันชักอย่างไรจึงจะได้เสียงนุ่ม หรือเสียงเสมอกัน ขั้นนี้จัดว่าเป็นช่วงที่ยากที่สุดถ้าผู้เรียนผ่านขั้นนี้ได้การเล่นเป็นเพลงก็ไม่ยาก ปัญหาที่พบคือนักเรียน เทียบเสียงไม่ได้และไม่อดทนพอ เมื่อใครสามารถสีสายเปล่าได้เสียงชัดเจนสม่ำเสมอแล้วครูจ๋อนจะ แนะนำการฝึกลงนิ้ว (โดยครูจะทำสัญลักษณ์ที่นิ้วแต่ละนิ้วจะกดลงที่สายดนตรีไว้) และสอนให้กดนิ้ว ลงขณะลากคันชักและฝึกฟังเสียง

เมื่อแนะนำแล้วผู้เรียนต้องไปนั่งฝึกลากคันชักแล้วกดนิ้วแล้วลองฟังเสียงว่าใช่หรือไม่ ถ้าไม่ใช่ต้องตรวจดูว่ากดนิ้วถูกต้องหรือไม่ เมื่อครูแนะนำสอนไปแล้วผู้เรียนแต่ละคนจะไปเลือกที่นั่ง ตามที่ตนชอบและฝึกสีขอสายเปล่า กดนิ้วอย่างอิสระ จนคิดว่าตนเองสีได้และเสียงของขอที่ตนสีนั้น เปลี่ยนตรงตามตัวโน้ตและเสมอก็ค่อยกลับมาที่ครูจ๋อนและสีให้ครูดูและฟัง ถ้าครูบอกใช้ได้ก็เริ่มเรียนรู้ ขั้นต่อไป

ในขั้นเตรียมความพร้อมและฝึกให้เด็กรู้จักเครื่องมือที่ใช้และทดลองแสวงหาความรู้และ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์นั้นมีคุณลักษณะ คุณสมบัติที่จะใช้ได้อย่างไรจึงจะมี คุณภาพ เป็นการกระตุ้นทำให้เด็กอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น และอยากเรียนรู้ เรียนด้วยความสนใจ และสนุก เพราะเป็นการเรียนรู้ อย่างอิสระ และลงมือปฏิบัติจริงในการปฏิรูปการเรียนรู้ต้องปฏิรูปที่ตัวครูเป็น สำคัญ ครูผู้สอนต้อง ปรับเปลี่ยนวิธี สอนจากที่ครูเป็นผู้บอก ปฏิบัติให้ดูก็ควรให้นักเรียน ลงมือปฏิบัติ ลองผิดลองถูก ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ กระตุ้น และเด็กแต่ละคน มีพื้นฐานความรู้ต่างกัน ดังนั้นใครเรียน ได้เร็วครูก็สอนเร็วใครเรียนช้าครูก็สอนช้า ที่สำคัญเด็กต้องเป็นผู้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง และครู ต้องแน่ใจว่า เด็กเหล่านั้นรู้จริงด้วยการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ สังเกต ตรวจสอบผลปฏิบัติงาน

จนแน่ใจว่าเด็กมีความรู้ จึงเสนอแนะเรื่องที่นักเรียนอยากเรียนต่อไป ไม่จำเป็นต้องบังคับให้เรียนเท่ากันหรือพร้อมเพรียงกันแต่ผลสุดท้ายจุดหมายปลายทางเท่ากันเพียงแต่อาจใช้เวลาและวิธีเรียนรู้ต่างกันเท่านั้นถ้าครูผู้สอนใช้กระบวนการเหล่านี้สอนเชื่อว่านักเรียนจะเรียนรู้ด้วยความสุขและเป็นคนเก่งคนดีแน่นอน

ขั้นที่ 4 ให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีโน้ต

เมื่อลูกศิษย์สี่ขอได้ตามเสียงที่กำหนด รู้จักใช้นิ้วซัดคันซัดได้ถูกต้องแล้ว ครูจ๋อนจะให้ความรู้เรื่องการเรียนตัวโน้ต เพราะเมื่อได้รู้จักตัวโน้ตแล้ว ก็สามารถที่จะเรียนด้วยตนเองได้ เพราะเพลงสมัยนี้จะมีโน้ตเพลงให้เล่นมากมาย และที่สำคัญ ครูจ๋อนเขียนหนังสือโน้ตเพลงไทย เป็นคู่มือการเรียนของนักเรียนไว้ด้วย ถ้าเป็นสมัยก่อนครูจ๋อนเล่าว่า โน้ตเพลงไม่มีต้องฝึกทำเอง จะเล่นดนตรีต้องมีครูคอยต่อเพลงให้ ถ้าไม่มีครูจะเล่นเองไม่ได้ และใช้ความจำเท่านั้นแต่สมัยนี้ภาพผู้เรียนรู้หลักการเล่น วิธีเล่น ก็สามารถเล่นเพลงอื่นๆได้ เพราะมีโน้ตเพลงให้ดู ครูจ๋อนจะมีโน้ตเพลงให้ดู แนะนำให้นักเรียนรู้จักสัญลักษณ์ของเสียงแต่ละเสียงพร้อมให้ลองปฏิบัติจริงดูให้ฝึกอ่านโน้ตเพลงให้คล่องพร้อมสี่ขอตามตัวโน้ตการสอนขั้นนี้ครูจ๋อนจะสอนให้นักเรียนเล่นเพลงตามโน้ตที่ละห้องจนคล่องจึงจะขึ้นห้องใหม่ ในหนึ่งบรรทัด มี 8 ห้อง นักเรียนฝึกใหม่ต้อง จำตัวโน้ต ครั้งละ 1 ห้อง 4 ตัวโน้ต สำหรับผู้เรียน เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เพลงแรกที่ครูจ๋อนให้ฝึกคือ จะเข้หางยาว สามชั้น หรือเพลงแป๊ะ สามชั้น เพื่อให้รู้จักจังหวะ และบันไดเสียงของดนตรีไทย การสอนของครูจ๋อน นอกจากให้ความรู้ในเรื่องที่นักเรียนจะเรียนแล้ว ยังให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพจริงในปัจจุบันในเรื่องอื่นๆ รอบตัวอีก เพราะลูกศิษย์จะต้องไปพบในชีวิตประจำวัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพราะส่วนใหญ่มุ่งสอนให้เด็กเรียนรู้ตามหนังสือที่เรียนเพื่อจะสอบผ่านเท่านั้น ครูไม่แนะนำหรือไม่ฝึกให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้อื่นๆ จึงทำให้เด็กเราคิดไม่เป็นนำผลการเรียนไปแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันไม่ได้ การให้ความรู้เพิ่มเติมจากที่เรียน ครูผู้สอนควรหลีกเลี่ยงการบอกอธิบายหรือจดบันทึกจากครู ควรหาวิธีการหลากหลายให้เด็กได้ค้นคว้าหาข้อมูลเอง เช่นการสอบถามพ่อแม่ ญาติ ผู้ที่บ้านหรือชุมชน หรือให้เด็กค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือเอกสาร สารานุกรมด้วยตนเองหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเด็กจะได้มีความรู้กว้างขวาง พอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่เพื่อสอบผ่านอย่างเดียว

ขั้นที่ 5 ฝึกทักษะให้คล่อง

เมื่อนักเรียนอ่านโน้ตเพลงได้ รู้จักวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรี แล้วครูจ๋อนให้เด็กแต่ละคนไปฝึกทักษะการเล่นเพลงนั้นๆ ด้วยตนเอง โดยหาที่นั่งที่พอใจฝึกซ้อม หรือจะไปซ้อมที่บ้านก็ได้ เมื่อเล่นคนเดียวคิดว่าเล่นได้แล้ว ครูจ๋อนจะให้มาเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อนๆว่าสามารถเล่นร่วมกับเพื่อนได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ก็ต้องออกไปหัดคนเดียวให้คล่องก่อนจึงจะมารวมใหม่

ขั้นนี้ไม่ใช่ครูจ๋อนสอนครั้งเดียวแล้วให้ไปฝึกรวดเดียวแต่ครูจ๋อนจะสลับระหว่างการฝึกบรรเลงตามโน้ตทีละห้อง เมื่อคล่องแล้วจึงต่อให้ใหม่ไปเรื่อยๆ และขณะที่เด็กๆ ค่อยๆ ฝึกได้ เด็กจะมีกำลังใจที่จะทำเพราะเราให้เขาฝึกทีละน้อยๆจนคล่อง ค่อยๆเพิ่ม ถ้าสอนทีเดียรรวดแล้วบอกให้ไปฝึกมาทั้งหมด แล้วค่อยมาสีให้ฟัง เด็กบางคนยังทำไม่ได้ก็หมดกำลังใจ และขณะที่เด็กทำได้ทีละน้อยๆครูก็จะต้องชมและให้กำลังใจตลอด

ขั้นที่ 6 วัดประเมินผล

ครูจ๋อนจะวัดประเมินผลลูกศิษย์เป็นระยะ ตลอดเวลาของการวัดประเมินผลครูจ๋อนจะมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

1. เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข การวัดผลแบบนี้ครูจ๋อนจะวัดทุกระยะ โดยเมื่อสอนเพลงแต่ละห้อง แต่ละช่วงแล้วจะต้องให้นักเรียนเล่นให้ฟัง หรือครูจะสังเกตขณะเด็กเล่น ถ้าเล่นแล้วทำนองเพี้ยน ก็จะแนะนำข้อผิดพลาดและไปฝึกใหม่
2. เพื่อพิจารณาที่จะต่อเพลงในระดับสูงขึ้น การวัดผลระยะนี้คือเมื่อนักเรียนฝึกทักษะและประเมินผลตนเองแล้วว่าที่เพลงตนเองนี้ใช้ได้ มีความคล่องแคล่ว ต้องการที่จะต่อเพลงเพิ่มใหม่ก็ไปเล่นให้ครูฟัง ถ้าทำนองไม่ผิดเพี้ยนครูก็จะชมเชยและต่อเพลงให้ใหม่
3. เพื่อตัดสินผ่านหลักสูตร การวัดผลจุดประสงค์นี้เมื่อผู้เรียนเรียนครบตามหลักสูตรแล้ว ครูจ๋อนจะประเมินผลโดยให้เล่นเพลงตามหลักสูตรให้ฟัง เมื่อได้ครบแล้วจึงจะยอมให้ผ่านหลักสูตรขั้นนี้ครูจ๋อนกล่าวว่า “ เข้มงวดหน่อยเพราะจะจบแล้วต้องเล่นเพลงตามกำหนดได้ รับประกันคุณภาพได้ว่าถ้าจบจากที่นี่แล้วต้องบรรเลงเพลงร่วมกับผู้อื่นได้ทุกระดับขั้น”

การประเมินผลจะไม่ใช้วิธีออกข้อสอบถามตอบ แต่สอบถามด้วยการให้ปฏิบัติ และตลอดเวลาที่เรียนอยู่ครูจ๋อนจะประเมินโดยการสังเกตลูกศิษย์ทุกคนเป็นระยะค่อยๆ พัฒนาเป็นรายบุคคล เมื่อพบข้อบกพร่องและค่อยๆเสริมความรู้ให้โดยเด็กไม่รู้ตัวว่าครูวัดประเมินผล

การวัดประเมินผลของครูจื่อนนับว่าเป็นการวัดผลประเมินตามสภาพที่แท้จริง และจุดประสงค์ใหญ่คือ วัดเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนไม่ว่าวิชาใดก็ตามถ้าครูผู้สอนวัด ประเมินผลตามสภาพจริงมาตลอด และนำผลไปพัฒนาปรับปรุงเด็กอยู่ตลอดเวลาแล้ว เชื่อมั่นได้เลย ว่าเมื่อวัดประเมินผลเพื่อพิจารณาคุณภาพเด็กเหล่านั้นย่อมมีคุณภาพแน่นอน

ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้

เมื่อสอนให้เล่นเพลงคนเดียวได้คล่องแล้ว ครูจื่อนจะสอนวิธีการเล่นร่วมกับผู้อื่นด้วย ผู้เล่นต้องรู้หน้าที่เครื่องดนตรีที่ตนเล่นว่าจะเล่นเมื่อใด ขณะเดียวกันก็ต้องฟังจังหวะเสียงฉิ่งกลองด้วย ต้องรู้ว่าซอด้วงในเครื่องสายวงเล็ก มีหน้าที่เป็นนำวง และเป็นหลักในการดำเนินเนื้อเพลง โดยสีเป็น ทำนองถี่บ้าง โหยหวนเป็นเสียงยาวบ้าง ส่วนซออู้ จะสีหยอกล้อ ยั่วเย้าไปกับทำนองเพลง ถ้าเล่นวง มโหรีเล็ก ซอด้วงเล่นเหมือนวงเครื่องสายแต่ไม่ต้องนำวงเพราะมีระนาดเอกเป็นนำวง ซออู้เล่นเหมือน วงเครื่องสาย ซอสามสาย มีหน้าที่สีคลอเสียงคนร้องและดำเนินทำนองเพลง โดยสีเก็บบ้าง โหยหวน เสียงยาวๆ บ้าง ส่วนเครื่องดนตรีอื่นๆ ก็มีบทบาทของตนเองจนจบเพลงแต่ละเพลง ผู้เล่นเครื่องดนตรี ต้องรู้หน้าที่ของตนเอง อย่างไรก็ตาม โน้ตเพลงของเครื่องแต่ละชนิดจะเขียนให้ทั่วทำนองสอดประสานกันตามบทบาทอยู่แล้วขึ้นอยู่กับผู้เล่นต้องฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง

ภาพประกอบ 73 ภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน (1)

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 74 ภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน (2)

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

2.2.2 กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

ถือเป็นพิธีสำคัญและปฏิบัติสืบต่อกันโดยมีความเชื่อว่านอกจากเหล่าเทพเป็นผู้อบรมครูแห่งศิลปะทั้งมวลที่บรรดาลูกศิษย์ต้องให้ความเคารพแล้ว ยังต้องไหว้ครูเพื่อเป็นการระลึกถึงครูที่อบรมประสิทธิประสาทวิชา ให้ทั้งครูในปัจจุบันและครูที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ครูจ๋อนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดพิธีไหว้ครู เพื่อให้บรรดาลูกศิษย์ปัจจุบัน ศิษย์เก่าและผู้สนใจเข้าร่วมพิธีได้ระลึกถึงครูบาอาจารย์และเพื่อความเป็นสิริมงคลในการเรียนดนตรีไทย โดยครูจ๋อนได้จัดพิธีไหว้ครูต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาร่วม 30 ปีแล้ว พิธีไหว้ครูดนตรีไทยบ้านครูจ๋อนเริ่มมีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 โดยจะจัดในช่วงเดือน สิงหาคม-กันยายน ของทุกปี ผู้อ่านโครงการคืออาจารย์วิเชียร อ่อนละมุล จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ผู้ร่วมงานไหว้ครูนั้นมีตั้งแต่เด็กอายุ 7 ปี จนถึง 70 กว่าปี เพื่อให้ศิษย์ ความมีกตัญญูตเวทีต่อบุพการี เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยเฉพาะครูอาจารย์ไม่ว่าจะสอนวิชาใดผู้เป็นศิษย์จะเคารพบูชาระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอและมักจะทดแทนบุญคุณอยู่เสมอและมักจะทดแทนบุญคุณอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส สำหรับวิชาที่เกี่ยวกับศิลปะทุกแขนงวิชานั้นการกระทำกตเวทีตาคุณ ยังแผ่ออกไปอีกถึงผู้ให้กำเนิดวิชานั้นๆด้วยฉะนั้นลูกศิษย์ที่เรียนวิชาศิลปะช่างต่างๆจะทำหน้าที่บูชาผู้มี

พระคุณด้วยการ "ไหว้ครู" แต่ละแขนงวิชาก็ปฏิบัติการไหว้ครูแขนงนั้นแตกต่างกันไป การจัดพิธีไหว้ครู มีการจัดเตรียมสถานที่ เครื่องบูชา เครื่องสังเวย เครื่องประกอบอื่นๆ มีดังนี้

1. จัดโต๊ะหมู่บูชา เป็นพระพุทธรูปและเครื่องบูชา ตั้งอยู่ทางด้านซ้ายมือโดยหันหน้าเข้าบริเวณพิธี

2. ด้านขวามือถัดมาจากโต๊ะหมู่บูชา จัดเครื่องดนตรีไทย ทุกชิ้นเป็นระเบียบสวยงาม เครื่องดนตรีไทยที่จำเป็น อาทิเช่น ตะโพนไทย 1 ลูก เพราะในทางดนตรีไทยถือว่าตะโพนไทยคือสิ่งซึ่งแทนองค์พระปรมาภิไธย และมีศิระชะครุ คือ พระฤาษี พระปรมาภิไธย พระวิชฌุกรม พระปัญจสิขร พระพิราพ หรืออาจจะเพิ่มพระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม พระพิฆเนศด้วยก็ยิ่งดี

3. เครื่องบูชา ผู้เข้าร่วมพิธีต้องมีเครื่องบูชาคนละ 1 ชุด ประกอบด้วย

1. ชันก้านล เป็นขันขาวขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 นิ้ว 1 ใบ
2. ดอกไม้ 1 กำ หรือดอกบัว 3 ดอก
3. ธูป 1 แหวน
4. เทียนหนัก 1 บาท 1 เล่ม
5. ผ้าขาว 1 ผืน ใช้ผ้าเช็ดหน้าขาวก็ได้
6. เงินก้านล 6 บาท ของทั้งหมดนี้ใส่อยู่ในขันก้านล

มีปีพาทย์บรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบผู้บรรเลงทุกคนต้องมีขันก้านลคนละ 1 ชุดด้วย

4. เครื่องสังเวย

1. หัวหมูสุก 1 ที่ ดิบ 1 ที่
2. ไก่สุก 2 ที่ ดิบ 1 ที่
3. เป็ดสุก 2 ที่ ดิบ 1 ที่
4. กุ้งสุก 2 ที่ ดิบ 1 ที่
5. ปลาช่อนแปะชะสุก 2 ที่ ดิบ 1 ที่
6. ปูสุก 2 ที่ ดิบ 1 ที่
7. ไข่สุกเท่ากับจำนวนสมาชิกในพิธีเพื่อให้ได้รับประทานทั่วกัน
8. บายศรีปากชาม 3 ที่
9. เหล้า 28 ดิกรี 3 ขวด
10. บุหรี่ตราสมอ 3 ที่
11. หมากพลู 3 ที่

12. ขนมห่มแดง 3 ที่
13. ขนมห่มขาว 3 ที่
14. ขนมห่มคานเหลา 3 ที่
15. ขนมห่มช้าง 3 ที่
16. ขนุนสุก 1 ลูก (ผ่าทำ 3 ที่)
17. ผลไม้ตามฤดูกาล 3 ที่ ใส่ถาดหรือโตกรวมกันได้ถ้าได้ 9 ชนิดก็จะดี
18. ข้าวตอก 3 ที่
19. มะพร้าวอ่อน 3 ลูก
20. กล้วยน้ำว่านสุก 3 หวี
5. เครื่องประกอบอื่นที่ต้องใช้ในพิธี
 1. พวงมาลัยข้อมือ (เท่ากับเครื่องดนตรีที่บรรเลงเพลงหน้าพาทย์)
 2. เทียนน้ำมัน 1 เล่ม
 3. ทองเปลว 5 แผ่น
 4. ชันน้ำมันพร้อมที่จะพรม
 5. กระแจะพร้อมที่ใส่
 6. เทียนบูชาใหญ่ 6 เล่ม
 7. เทียนเงิน – ทอง 1 ชุด
 8. รูป 3 เท้า สมาชิกในพิธี
 9. ผ้าหน้าโขนเท่ากับจำนวนเครื่องและศิระษะครูที่นำมาเข้าพิธี
 10. มีดเล็ก 3-4 เล่ม
 11. ใบตอง 4 ที่
 12. ไม้ขีด
 13. เทียนเล็ก
 14. แจกัน 2 คู่
 15. อาสนะหมอนกราบ
 16. ศาลเพี่ยงตา (เตรียมผ้าขาวปูศาล) ยาวประมาณ 3 เมตร กว้างตามเนื้อผ้า

หมายเหตุ

1. เครื่องสังเวทียบจัดไว้สำหรับพระพิราพ
2. ไข่มุกยอตนบายศรีปากชามมีอยู่ใบเดียวมักจะแบ่งกันรับประทานเพราะถือว่าเป็นศิริมงคลครูบาอาจารย์คุ้มครองรักษาเพราะฉะนั้นจึงต้มไข่ให้เท่ากับจำนวนสมาชิก

6. ลำดับการดำเนินการปฏิบัติในพิธีไหว้ครู

ตอนที่ 1 อัญเชิญและบูชาครู เทพ เทวดา ฤๅษี และมนุษย์ผู้ล่วงลับไปแล้ว

1. พิธีกร ผู้ทำพิธีนุ่งขาว ห่มขาว จุดธูปเทียนพระรัตนตรัย และกล่าวตามที่มีความหมายถึงการขอภัยโทษที่ได้ทำผิดล่วงเกินไปแล้ว ดนตรีบรรเลงเพลงสาธุการ เริ่มการแสดงว่าทุกคนบูชาพระพุทธเจ้า

2. พิธีกรกล่าวนำบูชา บทบูชาครูบาอาจารย์ ขอให้มีความสุข ปราศจากโรคภัยและมีลาภ ดนตรี บรรเลงเพลงสาธุการกลอง ซึ่งมีใช้เพลงเดียวกับสาธุการและมีความหมายรวมไปถึงครูบิดา มารดาด้วย

3. พิธีกรกล่าวนำบูชาอัญเชิญพระอิศวร พระนารายณ์และเทวดาทั้งหลาย ดนตรีบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ กลม แผละ ตระสันนิบาตร

4. พิธีกรกล่าวนำอัญเชิญพระปัญจะสิงขร ถวายเครื่องสังเวย และขอพร ดนตรีบรรเลงเพลงตระเชิญ ตระเทวาประสิทธิ์

5. พิธีกรกล่าวนำ อัญเชิญพระวิษณุกรรม พระปัญจะสิงขร และพระพรคนธรรพ พร้อมกันทั้ง 3 องค์ เพื่อถวายเครื่องสังเวย ดนตรีบรรเลงเพลงบาทสกุณี เสมอข้ามสมุทร ตระปรคนธรรพ

6. พิธีกรกล่าวนำ อัญเชิญฤๅษีทั้ง 7 ตน ดนตรีบรรเลงเพลงเสมอเถร พราหมณ์เข้า

7. พิธีกรกล่าวนำเชิญครูทั้งหลาย ทั้งเทพและพราหมณ์ที่ได้ออกนาม

8. พิธีกรกล่าวนำ บูชาเทวดาทั้งหลาย ถวายดอกไม้ เครื่องหอม ฯลฯ ดนตรีบรรเลงเพลง เหาะ

9. พิธีกรกล่าวนำ บูชาท่านครู (มนุษย์) ที่ล่วงลับไปแล้ว เชิญมาร่วมพิธีรับเครื่องสังเวยและขอพร

ตอนที่ 2 อัญเชิญและบูชาพระพิราพ

ผู้เข้าร่วมพิธีทุกคนจุดธูปใหม่อีกครั้ง

1. พิธีกรกล่าวนำ คาถาอัญเชิญพระพิราพ ดนตรีบรรเลงเพลงพระพิราพเต็มองค์ ซึ่งนักดนตรีมักเรียกว่า “องค์พระ” หรือเพลง “คุกวาทย”

2. พิธีกรกล่าวนำ เชิญเข้าในพิธีถวายธูปเทียน ดนตรีบรรเลงเพลงเสมอมาร

ตอนที่ 3 ถวายเครื่องดนตรีฝ่ายเทพ

1. พิธีกรกล่าวนำ ถวายเครื่องกระยาบวชสังเวย ดนตรีบรรเลงเพลงนั่งกิน

2. พิธีกรกล่าวนำ ถวายเครื่องพระพิราพ ดนตรีบรรเลงเพลงเซ่นเกล้า

3. พิธีกรกล่าวนำ ลาเครื่องสังเวย

4. พิธีกรกล่าวนำ เชิญครูเสด็จเข้าที่หรือเสกัจกลับจากพิธี ดนตรีบรรเลงเพลงพราหมณ์ออกและเสมอเข้าที่ เมื่อนำเครื่องสังเวยออกไปหมดแล้ว พิธีกรโปรยข้าวตอกดอกไม้ไปที่เครื่องดนตรี และพรมน้ำมนต์ ดนตรีบรรเลงเพลงข้าวตอกไม้

5. พรมน้ำมนต์และเจิมหน้าผู้เข้าร่วมพิธีและศิษย์ในช่วงนี้นั้นประกอบพิธีจะนำศีระชะพ่อแก่ หรือศีระชะฤๅษี ยกขึ้นครอบ ผู้มากราบจึงเรียกกันว่า เป็นการครอบอันเป็นนิมิตรหมายว่าต่อไปนี้ศิษย์ผู้นั้นได้รับอนุญาตให้เรียนเล่นดนตรีไทย “อย่างมีครู” ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลเกิดความเจริญ ความมีปัญญา

ภาพประกอบ 75 บรรยากาศในงานไหว้ครู

ภาพประกอบ 76 บรรยากาศในงานไหว้ครู

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

การจัดกิจกรรมและการแสดงงานต่างๆ

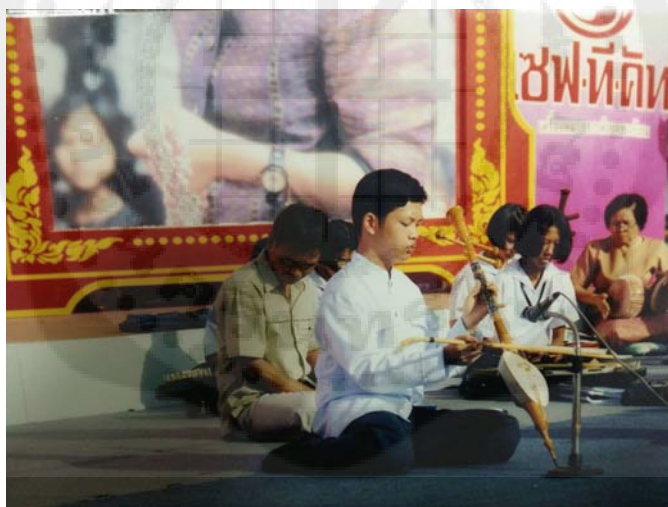
นักเรียนที่มาเรียนดนตรีไทยที่บ้านครูจ้อนนอกจากการเรียนการสอนในห้องแล้ว ครูจ้อนยังให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกิจกรรมจัดการแสดงต่างๆ ในชุมชนหรือที่สาธารณะชนจากที่นักเรียนสามารถบรรเลงผู้เดียวได้และก็ต้องสามารถบรรเลงดนตรีเป็นวงร่วมกับผู้อื่นให้ได้อีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออก เรียนรู้การปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยครูจ้อนจะคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในระดับที่ออกงานได้ มีความชำนาญจำเพลงได้แม่นยำ โดยก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมหรือไปแสดงในงานต่างๆ ก็จะมีการซ้อมรวมวงก่อนวันออกแสดงจริง งานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจ้อนนำนักเรียนร่วมแสดงในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพฯ ที่ศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพประกอบ 77 รวบรวมซ้อมก่อนออกงาน

ภาพประกอบ 78 รวบรวมซ้อมก่อนออกงาน

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

ภาพประกอบ 79 ร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพฯ
ที่ศาลา กลางจังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา: ศศิพันธุ์ ทศราช. (2560, 18 มีนาคม: ถ่ายภาพ).

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการค้นคว้า

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดการขายและเพื่อ ศึกษาวิธีการบริหารจัดการจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ซึ่งการวิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็น ส่วนต่างๆ สรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารจัดการจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษา เรื่องการบริหารจัดการด้านธุรกิจดนตรี ของร้านครูจ๋อนการดนตรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและที่สำคัญโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต และใช้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยในการบันทึก ได้นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้ทั้งหมดนำมารวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์เป็นความเรียงแล้วนำเสนอข้อมูล และนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สรุปผลการค้นคว้า

1. ศึกษาการบริหารจัดการในระบบโรงงานและการบริหารจัดการด้านการตลาดและการขาย
- 1.1 การบริหารด้านบุคลากรในโรงงาน

ครูจ๋อนไม่เคยผ่านการศึกษาด้านการบริหารมาแต่อย่างใด วิธีการบริหารงานของครูจ๋อน มาจากการนำประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากทำงานในห้างดุริยบรรณ มาปรับใช้ในการบริหารกิจการของตัวเอง โดยธุรกิจของร้านครูจ๋อนเป็นธุรกิจขนาดย่อมแบบครอบครัว(SME) เพราะปัจจุบัน

กิจการของครูจ๋อน มีสมาชิกในครอบครัว เช่น ลูกและลูกสะใภ้ เป็นช่างและพนักงานในร้าน ปัจจุบันมี
คนงานทั้งหมด 12 คน โดยนำทฤษฎีการบริหารแบบ 6M มาปรับใช้และเป็นโครงสร้างในการบริหาร
จัดการกิจการ ครูจ๋อนมีหลักการบริหารดังนี้

1. บริหารจากภายในคือ ให้คนงานได้เรียนรู้ตัวเองว่ามาตรฐานและคุณภาพของงาน
อยู่ตรงไหน ทำลักษณะใดจึงเป็นที่พอใจของลูกค้าและเหมาะสมกับราคา
2. การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ลงมือสอนและใกล้ชิด ให้คนงานได้เรียนรู้ขั้นตอนและ
วิธีการทำงานอย่างละเอียด
3. สอนงานอย่างละเอียดทีละขั้นตอนและสอนให้แต่ละคนทำงานได้หลายอย่าง
หลายหน้าที่เพื่อทำงานทดแทนกันได้ เพราะเมื่อจัดเป็นระบบโรงงานต้องมีการจำแนกแยกหน้าที่และมี
งานที่เกี่ยวข้องกันเมื่อมีการขาดงานต้องมีการทำทดแทนกันได้ หรือทำงานส่วนใดเร่งรัดอาจจะดมไป
ช่วยกันทำได้
4. ปกครองดูแลคนงานทุกคนในครอบครัวเดียวกัน เอาใจเขามาใส่ใจเราให้ความรัก
ความเห็นใจทุกคนเหมือนครอบครัวสอนให้อยู่กันอย่างพี่น้อง ขาดเหลืออะไรก็จุนเจือแบ่งปันกัน ดูแล
กันยามเจ็บไข้ได้ป่วยและให้ค่าตอบแทนตามมาตรฐานการจ้างงาน

1.2 วัสดุที่ใช้ในการผลิตเครื่องดนตรี

ครูจ๋อนจะมีเทคนิคและมีความพิถีพิถันในการเลือกวัสดุที่ใช้ในการทำเครื่องดนตรีใส่ใจ
รายละเอียดในการคัดเลือกวัสดุแต่ละชนิดมาทำส่วนประกอบ โดยมีแหล่งในการเลือกซื้อและนำเข้าไม้
คือมาจากประเทศลาว และประเทศเขมร เพราะไม้เป็นวัสดุที่สำคัญในการนำมาผลิตเครื่องดนตรี
นอกจากไม้แล้วยังมีวัสดุที่นำมาทำเครื่องดนตรีคือหนังสัตว์ก็จะคัดเลือกตามประเภทของการใช้งาน
จะต้องเป็นวัสดุที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการนำมาทำแต่ละส่วนประกอบแต่ละชิ้นหรือเครื่องดนตรีแต่
ละประเภท เพื่อที่จะให้ได้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ วัสดุอุปกรณ์แต่ละชิ้นจะต้องให้มาตรฐาน ตลอดจน
การประกอบชิ้นส่วนเป็นเครื่องดนตรีและการทดสอบคุณภาพเสียง ครูจ๋อนเป็นผู้ดูแลควบคุมงานทุก
ขั้นตอนด้วยตัวเอง เพื่อให้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดออกมามีคุณภาพที่ดีได้มาตรฐานเหมาะสมกับราคา

1.3 เครื่องมือในการผลิตเครื่องดนตรี

ครูจ๋อนได้ใช้ความรู้เดิมและประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้สั่งสมมาจากการทำงานที่ห้างดุริย
บรรณมานับ 10 ปี และได้นำความรู้ประสบการณ์ที่ได้จากครูช่างจากครูดนตรีไทยหลายท่านได้แนะนำ
มาผลิตเครื่องดนตรีไทย และได้พัฒนาเครื่องมือการผลิตเพื่อเพิ่มจำนวนเพื่อให้ทันแก่การส่งสินค้า
ให้กับลูกค้า โดยได้คิดออกแบบ ดัดแปลงนำเครื่องมืออุตสาหกรรมที่ใช้ในโรงงานมาประยุกต์ใช้กับงาน

ผลิตเครื่องดนตรี เพื่อช่วยให้การผลิตมีความเร็วขึ้นและเพื่อให้ได้จำนวนมากขึ้นตามความต้องการของลูกค้า การพัฒนาเครื่องมือในการผลิต แต่เดิมในการผลิตเครื่องดนตรีใช้เครื่องมือโบราณ เช่น ส่ว ขวาน เจาะ แต่เครื่องมือเหล่านี้สามารถผลิตเครื่องดนตรีได้จำนวนน้อยขึ้นไม่ทันต่อการส่งสินค้าให้กับลูกค้า จึงจำเป็นที่ครูจ๋อนจะต้องนำเอาเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิต เพื่อเครื่องให้ได้จำนวนมากขึ้นทันตามความต้องการของลูกค้า เครื่องมือบางชนิดครูจ๋อนคิดค้นประดิษฐ์เองโดยนำอุปกรณ์บางอย่างมาผสมผสานกันและออกแบบให้เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ในการผลิต เช่น ชุดมีดกลึงงานไม้ เป็นต้น

สิ่งต่างๆ เหล่านี้เห็นได้ว่าครูจ๋อนพัฒนาตนเอง พัฒนางานตลอดเวลา การทำงานทุกขั้นตอนเกิดจากการเรียนรู้ตลอดเวลา ในช่วงที่มีโรงงานผลิตเครื่องดนตรีนอกจากจะผลิตเครื่องดนตรีได้จำนวนมากและเร็วขึ้นครูจ๋อนยังได้พัฒนาความรู้เรื่องช่างและวิธีการสร้างเครื่องมือ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยทำให้การทำงานดีขึ้น

1.4 การผลิตเครื่องดนตรี

โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนถือว่าเป็นแหล่งผลิตเครื่องดนตรีไทยที่มีคุณภาพเป็นที่นิยมนักโดยทั่วไปแห่งหนึ่งของเมืองไทย โรงงานของครูจ๋อนผลิตเครื่องดนตรีไทยทุกชนิด แต่จะมีเครื่องดนตรีประเภทซอ ที่ถือว่าได้รับความนิยมและเป็นเครื่องดนตรีที่ผลิตมากกว่าชนิดอื่น โดยเฉพาะซอสามสายของร้านครูจ๋อนการดนตรีถือว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับการยอมรับมีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์เครื่องดนตรีไทย สามารถผลิตได้ตามต้องการเฉพาะแบบ เฉพาะบุคคล ด้วยชิ้นงานที่มีความสวยงามวิจิตร ตระการตาจนเป็นที่พอใจและไว้วางใจของลูกค้า ส่วนเครื่องดนตรีประเภทอื่นก็จะรับทำตามรายการสินค้าที่ส่งเข้ามา การผลิตเครื่องดนตรีของโรงงานครูจ๋อนจะมีความพิถีพิถันตั้งแต่การหาแหล่งคัดเลือกวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ โดยเฉพาะการคัดเลือกไม้ เพราะไม้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการทำเครื่องดนตรีประดิษฐ์ส่วนประกอบต่างๆ การสร้างแบบและการประกอบเป็นเครื่องดนตรี เมื่อประกอบเป็นเครื่องดนตรีเสร็จแล้วต่อไปจะเป็นการเข้าสู่กระบวนการเทียบเสียงและทดสอบคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด โดยครูจ๋อนจะเป็นผู้ควบคุมการผลิตอย่างใกล้ชิด และจะเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องดนตรีทุกชิ้นด้วยตัวเอง

1.5 การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การหาเครือข่ายในการจำหน่ายเครื่องดนตรี

โรงงานผลิตเครื่องดนตรีและร้านครูจ๋อนการดนตรีมีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมมากกว่า 40 ปี หลักในการนำเสนอสินค้าและการหาลูกค้าของร้านครูจ๋อนคือ นำเสนอสินค้า จัดสินค้าให้ตามความต้องการของลูกค้า เจาะลึกถึงผู้บริโภค มีการขยายตลาดและสินค้าเป็นที่ได้รับความนิยมไว้วางใจ

น่าเชื่อถือก็เพราะจากคุณภาพสินค้าและการบอกต่อปากต่อปาก และมีการประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานหรือโรงเรียน สถาบัน และมหาลัยต่างๆ ในการจำหน่ายเครื่องดนตรี มีการทำเครื่องดนตรีส่งให้กับร้านศึกษาศึกษาภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการออกร้านจำหน่ายสินค้าตามงานต่างๆ ทั้งในห้างสรรพสินค้าตามสถาบันต่างๆ ด้านการบริหารจัดการการเงิน หลักการบริการโดยมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่เจ้าของกิจการแต่ใช้รูปแบบธุรกิจครอบครัว โดยครูจ๋อนเป็นผู้บริหารจัดการเอง และมีการแต่งตั้งผู้ช่วยในการบริหารจัดการด้านการเงินเป็นแผนกจัดการด้วยบัญชี คือ ลูกสะไภ้

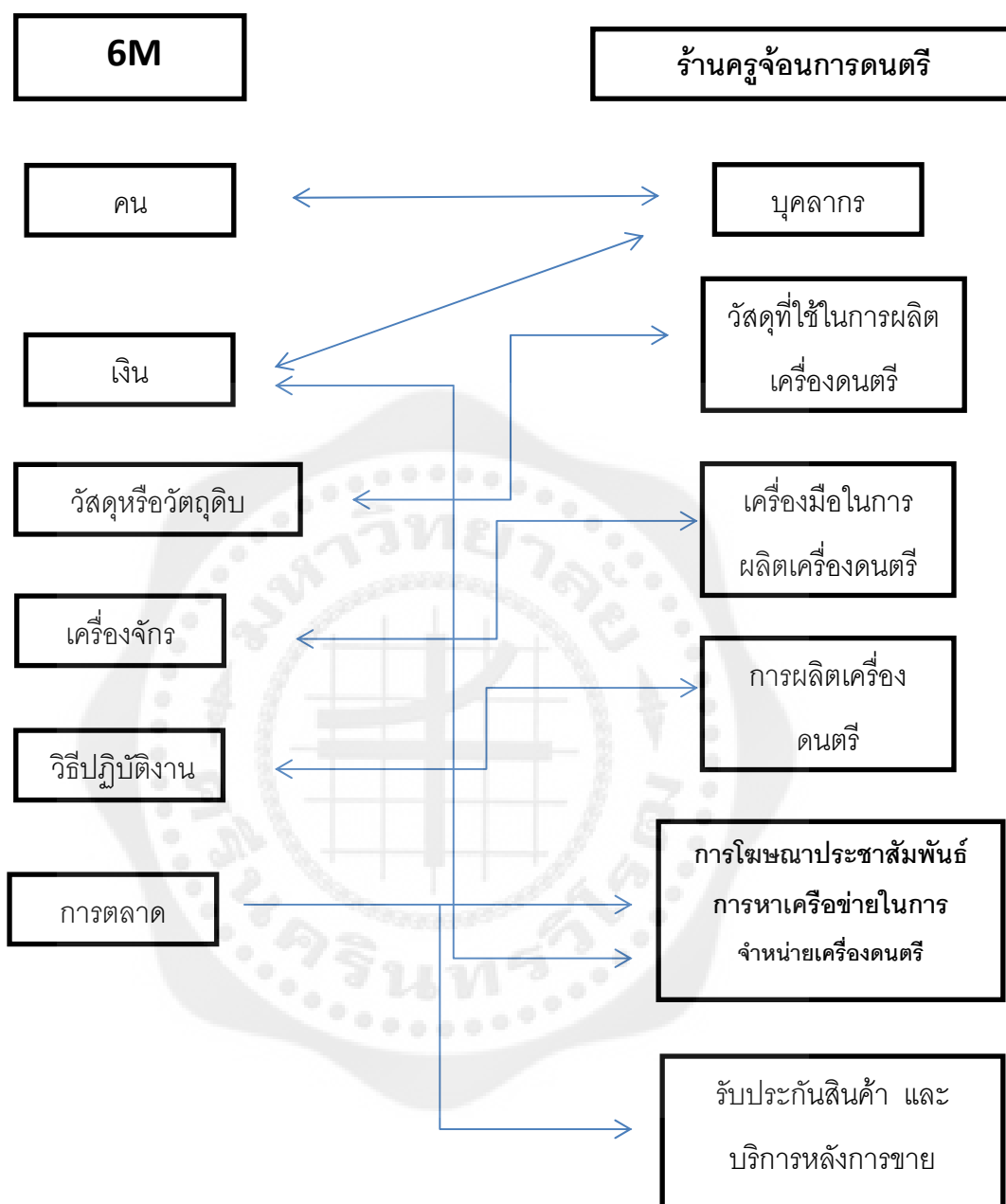
1.6 การรับประกันสินค้า และบริการหลังการขาย

สิ่งสำคัญในการบริการหลังการขายของร้านครูจ๋อนคือ การรับประกันสินค้า 1 ปี ถ้าชำรุดเสียหายซ่อมให้ฟรี และรับซ่อมเครื่องดนตรีที่ผลิตโรงงานอื่นในราคามิตรภาพและยุติธรรม คือจะคิดเฉพาะ ค่าแรงคนงานและค่าวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น แต่ถ้าแก้ไขเพียงเล็กน้อยก็จะไม่คิดเงิน บริการส่งสินค้าให้ฟรีในกรณีที่ซื้อเป็นจำนวนมากและเป็นรายการสั่งซื้อของทางหน่วยงานราชการ รับสอนให้กับผู้ที่สนใจศึกษาดนตรีให้สามารถบรรเลงเพลงในขั้นพื้นฐานได้ การรับประกันสินค้าหลังการขายของร้านครูจ๋อนเป็นบริการที่ทำให้ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นที่พึงพอใจเป็นอย่างมากเพราะซื้อสินค้าไปแล้วทางร้านก็ดูแลให้เป็นอย่างดีเมื่อหมดเวลาในการรับประกันก็มีบริการรับซ่อมเครื่องดนตรีอย่างมีคุณภาพในราคายุติธรรม ทำให้ลูกค้าพึงพอใจในการรับประกันหลังการขาย ความเป็นมิตร ความมีน้ำใจของครูจ๋อน ทำให้มีลูกค้าขยายไปทั่วสารทิศ เครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนได้แพร่หลายไปเกือบทุกพื้นที่ตามเป็นที่ประเทศไทย

สรุปได้ว่า หลักการบริหารจัดการในระบบโรงงานครูจ๋อนใช้ ให้หลักการบริหารจากภายในคือ การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง , สอนงานอย่างละเอียด และปกครองดูแลคนงานทุกคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นธุรกิจขนาดย่อมแบบครอบครัวมีโครงสร้างการบริหารโดยนำทฤษฎีการบริหารแบบ 6 M มาปรับใช้ในการบริหารกิจการ

เมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างการบริหารแบบ 6M กับ การบริหารงานของร้านครูจ๋อนจะเห็นได้ว่าครูจ๋อนนำปัจจัยหรือทรัพยากรในการบริหารตามระบบ 6M มาปรับใช้และผสมผสานกับระบบการบริหารงานดังนี้

โครงสร้างการบริหาร

2. ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

2.1 การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

ก่อนหน้านี้โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทยของครูจ๋อนอยู่แถวถนนปู้เจ้าสมิงพรายแต่ด้วยความที่หน้าท่วมเลยได้ย้ายโรงงานมาอยู่ที่บางพลี เหตุผลที่ครูจ๋อนเลือกสถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งผลิตเครื่องดนตรีไทยและศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยบ้านครูจ๋อน เพราะเป็นแหล่งชุมชนที่มีกลิ่นอายของ

ประเพณีท้องถิ่น ร้านครูจ๋อนการดนตรีติดกับโรงเรียนวัดและสถานที่ราชการต่างๆ ถือว่าที่แห่งนี้เป็น ศูนย์กลางการกระจายผลผลิตความรู้ทางด้านดนตรีไทย โดยเริ่มแรกครูจ๋อนได้เปิดโรงงานผลิตเครื่องดนตรีออกมาขายและเปิดหน้าร้านขายปลีก พอเห็นว่ามีบุคคลที่มาซื้อเครื่องดนตรีไทยแล้วสนใจที่จะ อยากเล่นดนตรีไทยผนวกกับครูจ๋อนก็อยากจะใช้ความรู้ทางด้านดนตรีไทยที่มีอยู่การการร่ำเรียน ฝึกสอนมาแต่เยาว์วัยจากบิดาและจากครูดนตรีไทยหลายท่านจึงคิดที่จะเปิดโรงเรียนสอนดนตรีขึ้น โดยช่วงแรกเปิดสอนฟรีไม่เก็บค่าใช้จ่า แต่พอต่อมามีบรรดาลูกศิษย์มาเรียนเป็นจำนวนมากจึงต้อง จ้างครูผู้สอนเพิ่ม โยได้เก็บค่าเล่าเรียนเพื่อมาเป็นค่าจ้างครูและเป็นค่าน้ำค่าไฟโดยมีบรรดาลูกศิษย์ เข้ามาเรียนกับครูจ๋อนเป็นจำนวนมากทั้งอยู่ในละแวกบางพลีและที่อื่นๆ ต่อมาในปี พ.ศ.2541 ทาง คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ยกย่องชูเกียรติให้ครูจ๋อนเป็น ครูภูมิปัญญาไทย ด้านศิลปกรรม (การผลิตเครื่องดนตรี) ปัจจุบันโรงเรียนสอนดนตรีบ้านครูจ๋อนจึงกลายเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย” ในชุมชนบางพลี

2.2 การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน

ครูจ๋อนไม่มีข้อกำหนดสำหรับคุณสมบัติของลูกศิษย์ ขอแค่เป็นผู้ที่มีความสนใจสนใจ เรียนลูกศิษย์ที่มาสมัครอายุน้อยสุด คือ 7 ปี และมากที่สุดคือ 77 ปี มีทุกอาชีพ ตั้งแต่หมอ พยาบาล ตำรวจ ทหาร ครู นักเรียน ตลอดจนเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญา ครูจ๋อนรับสมัครนักเรียนทุกเพศทุก วัยทุกช่วงอายุและทุกอาชีพ ขอเพียงแค่ผู้เรียนสนใจที่จะมาเรียนจริงๆ โดยเริ่มแรกครูจ๋อนสอนฟรีไม่ เก็บค่าเล่าเรียนแต่พอมีนักเรียนมาเรียนจำนวนเพิ่มมากขึ้นทำให้มีภาระในการจ่ายค่าน้ำค่าไฟค่า สึกหระของเครื่องดนตรี และครูจ๋อนต้องจ้างครูผู้ช่วยมาช่วยสอน จึงต้องเก็บค่าเล่าเรียน ปัจจุบันค่า เล่าเรียนเดือนละ 600 บาทต่อคน ในการเรียน 4 ครั้งต่อเดือน ครั้งละ 2 ชม.เปิดสอนในวัน เสอาอาทิตย์ เปิดสอน 4 ช่วง ช่วงละ 2 ชั่วโมง คือ ช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 08.00 -10.00 น. และ 10.00-12.00 น. ช่วง บ่ายตั้งแต่เวลา 13.00-15.00 น. และ 15.00. -17.00 น. หลักสูตรการสอนที่ครูจ๋อนกำหนดขึ้น มี 3 ระดับ คือได้แก่ ระดับขั้นต้น ระดับที่สอง และระดับที่สาม โดยการศึกษาแต่ละหลักสูตรต้องผ่าน การทดสอบของครูจ๋อนคือต้องมาปฏิบัติหรือบรรเลงให้ฟังตามกำหนด คนที่จบแต่ละระดับครูจ๋อนจะ รับรองโดยการออกใบประกาศนียบัตรรับรองโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ ซึ่งประกาศนียบัตรฉบับนี้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประกอบเป็นหลักฐานในการสอบเทียบ ณ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่รองรับกับระบบการศึกษานอกโรงเรียนได้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูจ๋อนใช้กระบวนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดย มีวิธีการจัดการสอนคือ 1.ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล 2.ฝึกความพร้อมพื้นฐาน 3.เรียนรู้อย่างอิสระ 4.ให้ความรู้ทางด้านทฤษฎีในโต 5.ฝึกทักษะให้คล่อง 6.วัดประเมินผล 7.ประยุกต์ใช้ วิธีการสอนและหลักสูตรของครูจ๋อนคล้ายกับหลักการสอนของหม่อมดุษฎี บริพัตร คือพื้นฐาน 3 ระดับ คือ ทักษะพื้นฐานเบื้องต้น ทักษะพื้นฐานชั้นกลาง และทักษะในระดับสูง

กิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย

พิธีไหว้ครูดนตรีไทย

พิธีไหว้ครูดนตรีไทยบ้านครูจ๋อนเริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 โดยจะจัดในช่วงเดือนกรกฎาคมหรือสิงหาคม ของทุกปี ผู้อ่านโองการคืออาจารย์วิเชียร อ่อนละมุล จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม ผู้ร่วมงานไหว้ครูนั้นมีตั้งแต่เด็กอายุ 7 ปี จนถึง 70 กว่าปี เพื่อให้ศิษย์ ความมีกตัญญู กตเวทิต่อบุพการี เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยเฉพาะครูอาจารย์ไม่ว่าจะสอนวิชาใดผู้เป็นศิษย์จะเคารพบูชาระลึกถึงพระคุณอยู่เสมอและมักจะทดแทนบุญคุณอยู่เสมอและมักจะทดแทนบุญคุณอยู่เสมอๆเมื่อมีโอกาส การไหว้ครูดนตรีไทยถือว่าตะพอนไทยคือสิ่งซึ่งแทนองค์พระปรมาภิไธย และมี (ศิระศครู) คือ พระฤาษี พระปรมาภิไธย พระวิษณุกรรม พระปัญจสีขร พระพิราพ หรืออาจจะเพิ่มพระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม และพระพิฆเนศ การจัดพิธีไหว้ครู มีการจัดเตรียมสถานที่ เครื่องบูชา และเครื่องสังเวย

ลำดับการดำเนินการปฏิบัติในพิธีไหว้ครู

ตอนที่ 1 อัญเชิญและบูชาครู เทพ เทวดา ฤาษี และมนุษย์ผู้ล่วงลับไปแล้ว

ตอนที่ 2 อัญเชิญและบูชาพระพิราพ

ตอนที่ 3 ถวายเครื่องดนตรีฝ่ายเทพ

เมื่อถวายเครื่องสังเวยเสร็จและลาเครื่องสังเวยแล้ว เชิญครูเสด็จเข้าที่หรือเสด็จกลับจากพิธี ดนตรีบรรเลงเพลงพราหมณ์ออกและเสมอเข้าที่ เมื่อนำเครื่องสังเวยออกไปหมดแล้ว พิธีกรโปรยข้าวตอกดอกไม้ไปที่เครื่องดนตรี และพรมน้ำมนต์ ดนตรีบรรเลงเพลงข้าวตอก พรมน้ำมนต์และเจิมหน้าผู้เข้าร่วมพิธีและศิษย์ในช่วงนี้นั้นประกอบพิธีจะนำศิระศครูแก่ หรือศิระศฤาษี ยกขึ้นครอบ ผู้มากราบจึงเรียกกันว่า เป็นการครอบอันเป็นนิมิตรหมายว่าต่อไปนี้ศิษย์ผู้นั้นได้รับอนุญาตให้เรียนเล่นดนตรีไทย “อย่างมีครู” ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลเกิดความเจริญความมีปัญญา

การจัดกิจกรรมและการนำนักเรียนไปแสดงงานต่าง ๆ

นักเรียนที่มาเรียนดนตรีไทยที่บ้านครูจ๋อนนอกจากการเรียนการสอนในห้องแล้ว ครูจ๋อนยังให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกิจกรรมจัดการแสดงต่างๆ ในชุมชนหรือที่สาธารณะชนทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้กล้าแสดงออกเรียนรู้ปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยครูจ๋อนจะคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถในระดับที่ออกงานได้ มีความชำนาญจำเพลงได้แม่นยำ โดยก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมหรือไปแสดงในงานต่างๆ ก็จะมีการซ้อมรวมวงก่อนวันออกแสดงจริง งานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจ๋อนนำนักเรียนร่วมแสดงในชุมชน ยกตัวอย่างเช่น ร่วมบรรเลงดนตรีไทยในงานวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพฯ ที่ศาลากลางจังหวัดสมุทรปราการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าด้วยความวิริยะ อุตสาหะความเพียรพยายามของครูจ๋อน ทำให้ครูจ๋อนดำรงกิจการผลิตและขายเครื่องดนตรีมาได้ถึง 40 ปี โดยหลักการบริหารจัดการธุรกิจของครูจ๋อนได้นำทฤษฎีการบริหารแบบ 6m ซึ่ง ถนัด เดชทรัพย์ (2550: 21) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยในการบริหารธุรกิจ ได้แก่ 1.คน (Man) 2.เงิน (Money) 3.วัสดุหรือวัตถุดิบ (Material) 4.เครื่องจักร (Machine) 5. วิธีปฏิบัติงาน (Method) 6.การตลาด (Market) มาปรับใช้ให้สอดคล้องในการบริหารจัดการกิจการของตนเองและครูจ๋อนได้ยึดหลักการบริหารจัดการตามแนวทางทศพิธราชธรรม 10 ด้านโดย วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2550: 63) ได้ยกตัวอย่างคือ ทาน ศีล บริจาค ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความเที่ยงธรรม มาใช้ในการดูแลปกครองลูกน้อง ในการดำเนินกิจการของครูจ๋อนได้พบปัญหาอุปสรรคต่างๆ มากมายในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาเรื่องของคนงานขาดแคลน ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ การผลิตสินค้าไม่ทันต่อความต้องการของลูกค้า ข้อจำกัดในการหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตเครื่องดนตรี ปัญหาราคากลางที่ทางราชการกำหนดไว้มีราคาต่ำมาก ปัญหาการสั่งซื้อลดลง ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้ครูจ๋อนรับภาระหนักมากแต่ด้วยความอดทน มีมานะ ประหยัด ทำให้การแก้ปัญหาต่างๆ ดำเนินไปได้อย่างดี ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ก็สามารถประสบความสำเร็จไปด้วยดีสิ่งที่ทำให้ครูจ๋อนบริหารกิจการและดูแลทุกคนในโรงงานมาได้จนถึงทุกวันนี้ก็เพราะครูจ๋อนยึดสิ่งสำคัญที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตคือ ความมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีน้ำใจ มีเมตตา มีมานะอดทนและขยัน และในด้านของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ครูจ๋อนก็ยึดหลักการยิ่งให้ยิ่งได้ คือเมื่อให้ความรู้กับผู้เรียนมากเท่าไรการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมทางดนตรียิ่งเจริญงอกงามมากไปเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการตามแนวทางทศพิธราชธรรม 10 ด้านในเรื่องของการ

ให้ทานและการบริจาค (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2550: 63) เพราะการเรียนการสอนของครูจ๋อนยี่ดเด็กเป็น
 หลักสำคัญ มุ่งเน้นความรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนมากกว่าผลกำไรหรือผลประโยชน์ในด้านของธุรกิจ
 เพราะจุดมุ่งหมายของการเปิดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีขึ้นเพื่อที่จะเป็นการถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้
 ทางด้านดนตรีไทยมากกว่าผลกำไรหรือผลประโยชน์ ทางด้านของธุรกิจ ผู้เรียนทุกคนที่ผ่านกระบวนการสอน
 ของครูจ๋อน รับประกันได้ว่าสามารถใช้เครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องทุกคน ผลที่ได้จากการเล่นดนตรีคือ
 นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสามารถเรียนวิชาอื่นๆ ดีขึ้น ได้ฝึกประสบการณ์
 แสดงความสามารถต่อสาธารณชน กล้าแสดงออก พร้อมๆ กับมีความภาคภูมิใจที่สามารถเป็นส่วนหนึ่ง
 ของผู้นุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรีไทย และผลที่ได้ที่ยิ่งใหญ่คือความสุขของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่สามารถ
 เห็นลูกหลานเล่นดนตรีไทยได้

จะเห็นได้ว่าธุรกิจดนตรีของร้านครูจ๋อน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของโรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทย
 ร้านขายเครื่องดนตรีไทย และศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย แต่ล้วนมีความเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน
 เพราะโรงงานผลิตเครื่องดนตรีออกมาจำหน่ายที่หน้าร้านเมื่อลูกค้าศิษย์ที่เข้ามาเรียนพอเห็น
 สินค้าก็จะมีใจสนใจแล้วก็จะซื้อเครื่องดนตรีกลับไปฝึกฝนได้ลูกค้าหลายกลุ่มจากที่มาเรียนดนตรีทั้งนี้
 เป็นการบอกต่อเล่าต่อและเป็นการกระจายสินค้าอีกวิธีหนึ่ง สินค้าของร้านครูจ๋อนผลิตออกมาหลาย
 เกรดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าตั้งแต่ในเรื่องราคาและคุณภาพของสินค้าลูกค้าของร้านครู
 จ๋อนมีหลายกลุ่มตั้งแต่บุคคลทั่วไปนักเรียนนักศึกษาจนถึงระดับครูดนตรีและนักดนตรีมืออาชีพ การ
 ขายสินค้าก็ขายในราคาที่มาตรฐานทั่วไปมีหลายเกรดหลายราคาเพื่อให้ลูกค้าสามารถเลือกซื้อได้
 ตั้งแต่เด็กนักเรียนถึงวัยทำงานการรับประกันสินค้าและการบริการหลังการขายซึ่งเหมือนเป็นการคืน
 กำไรให้ลูกค้าด้วยความเป็นมิตร ความมีน้ำใจของครูจ๋อน ทำให้มีลูกค้าขยายไปทั่วสารทิศ เครื่องดนตรี
 ไทยของครูจ๋อนได้แพร่หลายไปเกือบทุกพื้นที่ตามที่เป็นที่ประเทศไทยและการเปิดศูนย์การเรียนรู้ดนตรี
 ไทยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ทางด้านดนตรีไทย นอกจากนี้ครูจ๋อน
 ยังได้รับการยกย่องชูเกียรติจากคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติให้เป็น “ครูต้นแบบภูมิปัญญาไทย”
 จากภูมิรู้ทั้ง 3 ด้านของครูจ๋อนคือ ภูมิรู้ทางดนตรี ทางการบริหารและทางช่าง เป็นสิ่งที่ยึดมั่นอยู่ในตัว
 ครูจ๋อนและครูจ๋อนก็ได้ใช้ภูมิรู้ทั้ง 3 ด้านถ่ายทอดสู่เยาวชนเป็นคุณูปการสำคัญแก่วงการวัฒนธรรม
 ดนตรีไทยในปัจจุบันและทำให้อาชีพของครูจ๋อนซึ่งเชื่อมโยงกับการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติยัง
 มั่นคงอยู่ต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิธีการบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครุจั่นการดนตรี พบว่าข้อมูลทางด้านการผลิตเครื่องดนตรียังมีอีกหลายประเภทเพียงแต่ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างเฉพาะการผลิตเครื่องดนตรีประเภทซอมาเท่านั้น หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางวัฒนธรรมดนตรี และการบริหารจัดการทางดนตรี ควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการวงศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย เพื่อสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้และถ่ายทอดคุณค่าทางด้านดนตรี การบริหารส่งเสริมและอนุรักษ์ในท้องถิ่นของตนเองให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาการผลิตเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ นอกจากประเภทซอ
2. การศึกษาผลงานของครุจั่น ไทรวีมาน ในฐานะ ครูภูมิปัญญาไทย
3. ควรศึกษาการดำเนินธุรกิจดนตรีในปัจจุบัน เพื่อหาแนวโน้มของการดำเนินธุรกิจดนตรีในอนาคต เพื่อวางแผนทางด้านธุรกิจดนตรีต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิจจา บานชื่น; และกณิกนัน บานชื่น. (2559). **หลักการจัดการ**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลสร. (2542). **สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2541). **จิตวิทยาการสอนดนตรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2544). **พฤติกรรมการสอนดนตรี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุษฎี มีป้อม; และนิลวรรณ ถมั่งรักสัตว์. (2551). **ดนตรี-นาฏศิลป์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2535). **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถนัด เดชทรัพย์. (2550). **การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอกู่เสมียม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาภิบาล**. ภาคนิพนธ์ รม. (การบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท). อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2537). **การจัดองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2532). **วัฒนธรรมการบริหาร**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- มานิต หล่อพินิจ. (2547). **ดนตรีไทย**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). **การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย**. กรุงเทพฯ: โฟร์เพซ,
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2550). **การบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: โฟร์เพซ.
- วิระ บำรุงศรี; และสุวรรณี เหลือบุญชู. (2558). **การบริหารจัดการวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย กรณีศึกษาวงดนตรีลูกทุ่ง บุญศรี รัตนัง นกน้อย อุไรพร อาภาพร นครสวรรค์ เอกชัย ศรีวิชัย**. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. 16(32).
- วิภาสินี เมาลานนท์. (2555). **ศึกษาแนวทางการตลาดและการดำเนินธุรกิจโรงเรียนดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ**. วิทยานิพนธ์ ดศ.ม. (สังคีตวิจัยและพัฒนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

วิสุทธิ ไพเราะ. (2557). **การบริหารจัดการดนตรีไทยร่วมสมัยวงโจกระเบน**. คณะศิลปศาสตร์.

มหาวิทยาลัยสยาม.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2544). **ครูจ๋อนไทรวิมาน ครูดนตรีผู้ยิ่งใหญ่แห่งบางพลี**. กรุงเทพฯ: พริกหวาน
กราฟฟิค.

สมยศ นาวิการ. (2538). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

----- . (2545). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์ เซ็นเตอร์.

สุรพล สุวรรณ. (2549). **ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรีน.

สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). **การบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

อนันต์ เกตุวงศ์. (ม.ป.ป.). **การบริหารการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Bolen William. (1988). **แนวคิดและทฤษฎีส่วนประสมการตลาดโบเลน วิลเลียม 12 ธันวาคม 2558**.

ภาคผนวก ก

ข้อมูลช่างและพนักงานในร้าน

ภาพที่ 1 ครูจ๋อน ไทรวีมาน (เจ้าของร้าน ครูจ๋อนการดนตรี)

ประวัติโดยย่อ

ชื่อ ชื่อสกุล นายวาติต ไทรวีมาน

เกิด วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2495

อาชีพ ช่างทำเครื่องดนตรีไทย

ที่อยู่ ร้านครูจ๋อนการดนตรี เลขที่ 2/8 หมู่ 12 ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี สมุทรปราการ

ภาพที่ 2 นายชูชาติ ไวสูงเนิน (ช่างแกะกะลา)

ภาพที่ 3 นายสนทนา พันธุ์ปาน (ช่างทำมุก)

ภาพที่ 4 นายสาลี ทองเสาร์ (ช่างตักแต่ง ทำซอ ทำจะเข้)

ภาพที่ 5 นายรุ่งโรจน์ พูลสวัสดิ์ (ช่างกลึง ช่างเลื่อยไม้)

ภาพที่ 6 นายสุรเชษฐ์ ธรรมณรงค์ (ช่างเลื่อยไม้ ,แผนกทั่วไป)

ภาพที่ 7 นางละเปียบ ศรีโสดา (ช่างขัดแต่งสี)

ภาพที่ 8 นางธนกร ไวสูงเนิน (ช่างขัด ช่างสี)

ภาพที่ 9 นางสมลักษณ์ ปรอด (ช่างขัด สี)

ภาพที่ 10 นายเจตจันทร์ ไทวิมาน (ช่างกลึงแทนช่างรุ่นเก่า)

ภาพที่ 11 นายธณัฏ ไทวิมาน (พนักงานส่งสินค้า)

ภาพที่ 12 นางกุลปรียา ชุมมาศ (การเงิน บัญชี ตรวจสอบคุณภาพงาน)

ภาพที่ 13 นายอภิชาติ ม่วงแพศรี

(ดูแลงานขายส่วนหน้าร้าน ตรวจสอบการลงเวลาของพนักงาน)

ภาคผนวก ข
การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ภาพที่ 14 โรงงานผลิตเครื่องดนตรีไทย

ภาพที่ 15 สัมภาษณ์ขั้นตอนการผลิตซอด้วง

ภาพที่ 16 สัมภาษณ์ครูจ๋อน ไทรวีมาน

ภาพที่ 17 สัมภาษณ์ครูจ๋อน ไทรวีมาน

ภาพที่ 18 พนักงานเตรียมจัดส่งสินค้า

ภาพที่ 19 เครื่องดนตรีรอการซ่อม

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางศศิพันธุ์ ทศราช
วันเดือนปีเกิด	16 มกราคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	จังหวัดนครพนม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 39/1541 ม.1 ต.บึงน้ำรักษ์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนธัญรัตน์ เลขที่104 ม. 4 ต.รังสิต อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12110
ตำแหน่งการทำงานปัจจุบัน	ครู คศ. 1
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนอุเทนวิทยาคาร จ.นครพนม
พ.ศ.2543	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จาก โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย จ.นครพนม
พ.ศ.2546	จบนาฏศิลป์ชั้นกลาง จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
พ.ศ.2551	ศึกษาศาสตรบัณฑิต จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
พ.ศ.2560	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยดุริยางควิทยา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ